

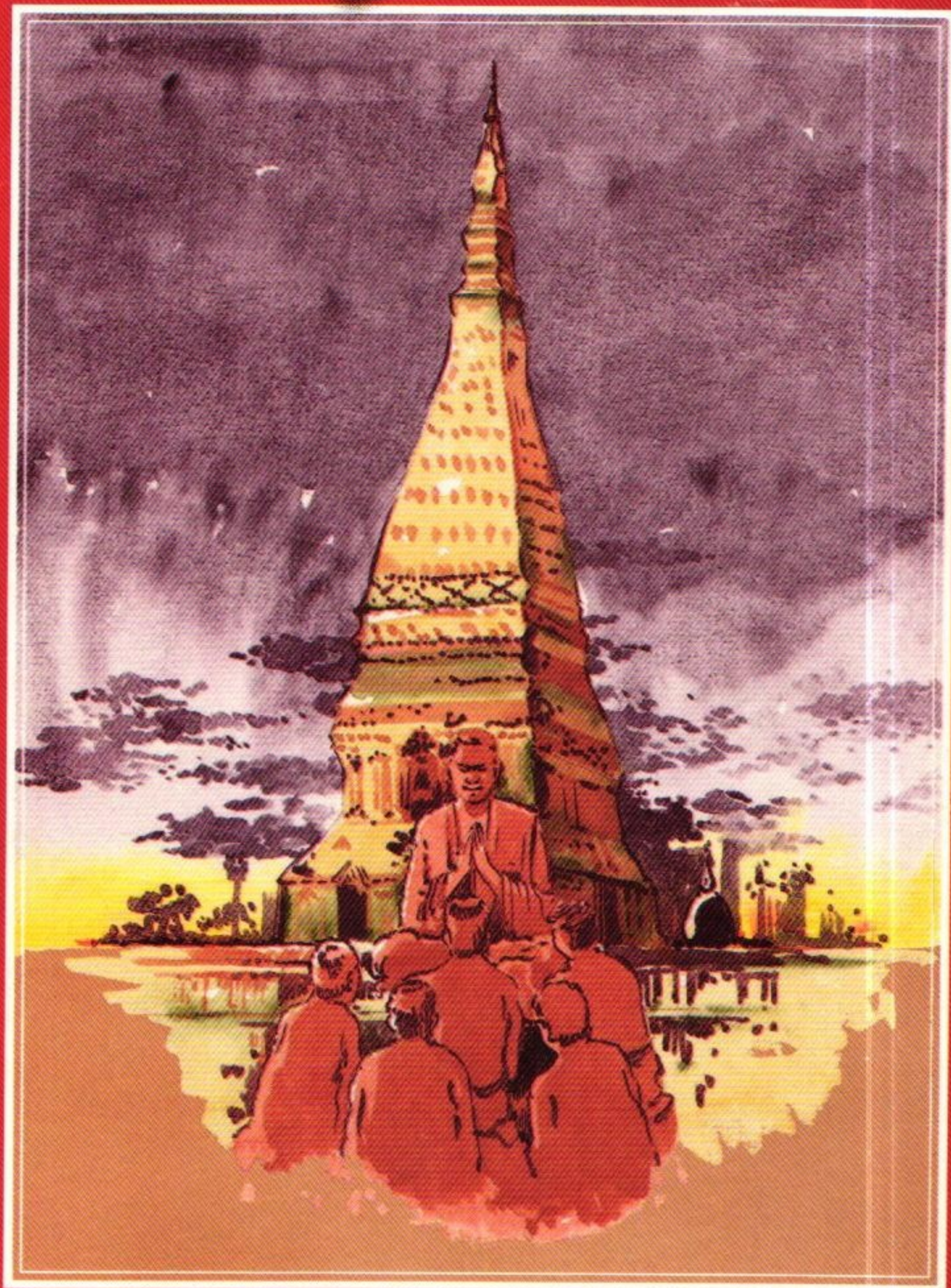
สำนักพิมพ์
ไผ่เขียน

สารคดี

๒

ภาษาขขขขขข

พิมพ์ครั้งที่ ๑

คำพูน บุญทวี นักเขียนรางวัลซีไรต์คนแรกของประเทศไทย

สารคดี

ยาคุชี้หอม

โดย... คำพูน บุญทิว

นักเขียนรางวัลซีไรต์คนแรกแห่งประเทศไทย

สำนักพิมพ์ไพบีชัย

สารคดี

ยาคุชี้หอม

โดย คำพูน บุญทวี

ISBN 974-87933-3-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 มกราคม 2544

สงวนลิขสิทธิ์

ราคา 80 บาท

บรรณาธิการ

ลันนา เจริญสิทธิชัย

ออกแบบปก,รูปเล่ม : กรีนฮัท กราฟฟิค 891-8012

พิมพ์ : บริษัท เยลโล่การพิมพ์ (1988) จำกัด

โทร. 465-3473, 465-9149

จัดจำหน่าย : ธนบรรณ

โทร. 4348270-1

สำนักพิมพ์ ปิยะเชียน

117/275 ซอย 9/5 บ้านบัวทอง

อ. บางบัวทอง นนทบุรี 11110

โทร. 594-5386

คำนำและคำอธิบายบางคำในเรื่อง

ตอนข้าพเจ้ายังเด็กอยู่บ้านเกิด มักได้ยินชาวบ้านพูดถึง ยาคูชี้หอมบ่อยๆ ว่า เป็นพระอรหันต์จุติลงมาจากสรวงสวรรค์ บางคนเวลาสบถสาบานก็มักเอ่ยชื่อท่านว่า “ถ้าไม่จริงขอให้ยาคูชี้หอมทำให้มีอันเป็นไปเลย” บ้างก็ว่า “สาธุ ขอให้ยาคูชี้หอมช่วย ชำนาญด้วยเถิด”

ต้นเดือน 3 หรือกุมภาพันธ์ทุกปี มีการทำบุญฉลองพระธาตุพนม ชาวไทยอีสานทั้งชาวลาวไปร่วมพิธีจนมืดฟ้ามัวดิน ทำพิธีไหว้องค์พระธาตุแล้วก็ไม่ลืมไหว้ “ยาคูชี้หอม” ที่อัฐิของท่าน บรรจุกอยู่ในเจดีย์องค์เล็กใกล้กำแพงล้อมฐานพระธาตุพนม บิดาข้าพเจ้าก็เคยพาข้าพเจ้าไปกราบไหว้ โดยใช้เกวียนเป็นพาหนะ ไปกลับก็เสียเวลาเกือบครึ่งเดือน ช่วงข้าพเจ้าจะออกจากบ้านเกิด ไปทำงานทำในเมืองบางกอก ก็ได้ไปกราบไหว้ขอพรให้มั่งงานทำ เป็นเจ้าขุนมูลนายได้เงินหลายๆ ไปฝากพ่อแม่

ช่วงข้าพเจ้าเข้ามาเดินอยู่ในถนนนักเขียน และตระเวนภาคอีสานเรื่อย ๆ ก็ได้ไปกราบไหว้เจดีย์ท่านยาคูฯ ที่ชาวบ้านเรียกว่า “ธาตุฝุ่น” มาถึงกลางปี พ.ศ. 2542 ได้เบนเข็มมาเขียนสารคดี แทนนิยายและเรื่องสั้น จึงทำให้รำลึกถึงท่านยาคูชี้หอมผู้ยิ่งใหญ่ เทียบสอบถามท่านผู้รู้ทั้งอ่านพงศาวดารแล้วนำมาเรียบเรียงเป็น เรื่องเล่า

มีบางคำบางชื่อในเรื่องที่ผู้อ่านซึ่งไม่ใช่คนอีสานอาจสงสัย จึงขออธิบายไว้ให้ทราบดังต่อไปนี้

ยาคุชี้หอม คือ พระครูโพนสะเม็ก ซึ่งทางการสงฆ์ลาว มอบตำแหน่งให้ ขณะท่านไปดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดโพนสะเม็ก คำว่า “สะเม็ก” คือต้นไม้ยืนต้นเปลือกและใบมีรสฝาด ใบอ่อนกินเป็นอาหารได้ ไทยอีสานและลาวเรียกว่า “ต้นผักเม็ก” บริเวณวัดมีป่าผักเม็กและจอมปลวกหลายลูก ชาวบ้านจึงเรียกว่า “วัดโพนผักเม็ก” โพน แปลว่า จอมปลวก นั่นเอง และคำที่ท่านเป็นผู้รอบรู้ธรรมะทุกหมวดหมู่ สามารถสอนนักเรียนฝ่ายพระทั้งผู้สนใจในข้อธรรมะให้รู้เข้าใจแจ่มแจ้ง ทำให้ชื่อเสียงของท่านหอมฟุ้งไปทั่วทิศ ทำให้ชาวบ้านชาวเมืองสองฝั่งลำน้ำโขงเปรียบท่านว่า “หอมแม้กระทั่งชี้” จึงขนานนามท่านแบบภาษาพื้นบ้านว่า “ยาคุชี้หอม” เรื่อยมาตั้งแต่คราวโน้น

ข้าพเจ้าผู้เล่าเรื่องจึงเต็มใจเขียนชื่อท่านแบบว่าเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศสมัยโน้น ขอเรียนว่ามีได้มีเจตนาลบหลู่ดูหมิ่นท่านแม้แต่น้อยนิด

งาน เพี้ยนมาจากคำว่า จารีย์ หรืออาจารย์ ไทยอีสานและลาวมักเขียนเป็น งาน จารีย์นี้เป็นตำแหน่งที่ชาวบ้านแต่งตั้งให้พระภิกษุ เพื่อตอบแทนความดีความเป็นผู้รู้อยู่ในวินัยอย่างเคร่งครัด โดยทำพิธีรดน้ำและมอบเครื่องอุปโภคทางสงฆ์ให้ ถ้าพระภิกษุรูปใดไม่ได้รดน้ำหรือ “รดน้ำ” สึกออกมาก็เรียกว่า

“ทิด”

จ้าว หมายถึง สามเณร ถ้าอายุครบบวชพระแต่ยังไม่ทำพิธีบวชพระ สีกออกมาก็ยังถูกชาวบ้านเรียกว่า จ้าว หรือสามเณร

ชาจ้าว เป็นตำแหน่งสูงสุดของจ้าวหรือสามเณรทั้งหมดของลาวในสมัยนั้น

กะลิม ชื่อหมู่บ้านสังกัดอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี สมัยนั้นและอยู่ในการปกครองของกรุงศรีอยุธยา

วัดบ้านกะลิม เป็นวัดของหมู่บ้านกะลิม

พระครูลิมบ็อง เป็นเจ้าอาวาสวัดบ้านกะลิม เป็นผู้แตกฉานในทางธรรมะจนได้รับตำแหน่งเป็นพระครู นอกจากนั้นยังสอนให้พระและสามเณรในวัด ฉันทักผลไม้มากกว่าข้าวเป็นนิสัย ท่านยาคุชี้หอมก็เคยเป็นเด็กสังกะสีในความอุปถัมภ์ของท่าน จนท่านพระครูลิมบ็องทำการบวชให้เป็นจ้าวหรือสามเณร

ชื่อของตัวละครส่วนมากไทยและลาวไม่มีคำแปล โดยพ่อแม่เป็นผู้ตั้งให้ เช่น ชื่อเด็กชายเคน เด็กหญิงหวัง เด็กชายกิม พอโตใหญ่ขึ้นมาก็ถูกเรียกชื่อว่า นายเคน นางสาวหวัง และนายกิม เป็นต้น

ลาบหมาน้อย ต้นไม้พันธุ์เถาวัลย์คล้ายกับผักตำลึง แต่มีใบสั้นเรียวกว่าใบตำลึง ปลิดเอาใบมาช้ำกับน้ำจะมีน้ำเหลวชั้นออกจากใบ ตักเศษใบทิ้งปล่อยให้ประมาณ 30 นาที จนน้ำชั้นแข็งจับเป็นวุ้น รูปร่างคล้ายลูกหมาหรือลูกแมวเกิดใหม่ ตักใส่ภาชนะ

ใส่เครื่องปรุงลงไปในเหมือนลาบปลา ลาบเนื้อหรือลาบไก่ เป็น
ลาบหมาน้อยสมบูรณ์แบบ ใช้ช้อนตักกินกับข้าวแช่บอร์อยเลย
เรียกอาหารชนิดนี้ว่า “ลาบหมาน้อย” สืบต่อกันมาแต่ยุคโบราณ

คำพูด บุญทวี

2544

บทที่ 1
ผู้มีบุญมาเกิด

ถ้าใครสักคนหนึ่งไปถามหานายอุทรกับนางพุดตี
ในหมู่บ้านกะลิม จะมีคนรู้จักดีและบอกว่าบ้านเรือนของผัวเมียคู่นี้
ตั้งอยู่ตีนบ้านกะลิมด้านทิศตะวันออก ทั้งคู่อายุ 45 ปีเศษ ยัง
ไม่มีลูกสืบสกุลเหมือนชาวบ้านทั่วไป เป็นคนซื่อสัตย์ขยันหมั่น
เพียร พุดจาสุขภาพเรียบร้อยเยือกเย็นชวนฟัง กินน้อยใช้น้อย
ชอบทำบุญตักบาตรทุกวันพระเป็นนิสัย

อาหารส่วนมากเป็นผักและยอดไม้จิ้มแจ่วปลาแดกหรือ
แกงเลียง-แกงอ่อมทุกวัน จนไม่เคยเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ

ครั้นตกเข้ามาต้นปี 2174 นางพุดตีเกิดตั้งครรภ์ขึ้นโดย
ไม่คาดคิด ออกอาการอยากกินเปรี้ยวหวานมันเค็มและอาเจียน

❖ ยาคุชี้หอม ❖

2

ลมออกมายามเช้าตรู่ นายอุทรผู้เป็นสามีตกใจลงบันไดเรือนไปหาหมอดำแย แล้วเล่าอาการให้ฟัง นางหมอดำแยบอกว่า เจ้าจะได้ลูกนั้นแหละ มันเป็นอาการบอกเหตุว่ามีเด็กน้อยมาเกิดแล้วกลับไปหาหมากส้มให้มันกินซะ นายอุทรสั่นหัวทิงก ๆ พลังพูดว่าต่อไปนี่ฉันต้องเหนื่อยคนเดียวแล้วต้องทนสู้ เมียอยากกินของอันใดฉันต้องไปหามาให้ได้ แล้วลงเรือนไปพลังผิวปากค่อย ๆ อย่างมีความสุข

อาการแพ้ท้องของนางสุดดีหายไปในวันที่ 10 นายอุทรผู้เป็นสามีดีใจยิ่งนัก งานหนักที่เมียเคยทำเขาต้องทำเองทั้งหมด เช่น ไปตักน้ำดื่มในบ่อมาใส่คุ่ม ไปเก็บผักหักพินในป่า ตื่นเช้านั่งข้าวชวนเมียไปใส่บาตร ต่ำขาวเปลือกด้วยครกทางกระเดื่อง ไปหาว่านไฟและต้นหนาดกันผีมาปลูกไว้ข้างเรือน ยาแก้ตกเลือดเวลาหญิงคลอดลูกและยากินบำรุงน้ำนมแม่เด็ก

นางอุ่มท้องอยู่ 9 เดือน ก็มีอาการปวดท้องยามเที่ยงคืนวันหนึ่ง เขานั่งคล้ำท้องเมียพลังพูดว่า ขอให้ฟ้าแจ่มสว่างก่อนค่อยออกมาลูกเอ๋ย ยามนี้หมอดำแยยังไม่ตื่น แล้วทำการจุดธูปเทียนบูชาพระบนทิง ขอให้ลูกออกมาด้วยความปลอดภัย ฟ้าจวนแจ่มสว่างอาการปวดท้องเริ่มรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เขาลงเรือนไปตามหมอดำแยอย่างเร่งรัด วิ่งกลับมาก่อนหมอดำแยวัย 50 ปีเศษแล้วนั่งกอดเข้าครุ่นคิด ป้าหมอดำแยขึ้นบันไดมาก็มืดฟุ้งได้หรือดาวตก หล่นลิวลงมากลางหลังคาเรือน พลันต่อมานางร้องโหยสุด

แรงเสียงพร้อมเด็กน้อยร้องจ้า หมอต้าแวยิ่งเข้าไปหากก็มีอันชะงัก
นั่งคุกเข่าพนมมือสาธุ นายอุทรถามว่า มาไหว้คนออกลูกหรือจะ
มาช่วยเอาเด็กออก

ป่าหมอต้าแยะตอบว่า ดาวตกลงมาเป็นลูกแก้วลอยวนอยู่
บนหัวเมี่ยมิ่งเห็นหรือเปล่า เด็กชายคนนี้มีบุญมาเกิดกับอีผุสดี
แล้วนายอุทรเอ๊ย อ้ายยีนดูคือคนบ้าเลย รีบไปก่อไฟต้มน้ำร้อน
สำหรับเมี่ยมิ่งอาบไวๆ เดี่ยวกูจะตัดสายแห่-สายรกเด็กใส่หม้อดิน
ให้ไปฝังไว้ข้างรั้ว นายอุทรพูดว่า อ้อ แล้วไปก่อไฟต้มน้ำร้อนที่
จัดเตรียมไว้จนมือสั่น

ครู่หนึ่งลูกชายน้อยร้องอุแว้ขึ้นสามหน นายอุทรลุกยืน
ขึ้นพูดไปทางหมอต้าแยะและเมียว่า คนมีบุญมาเกิดเหตุใดจึงร้อง
ขึ้น 3 ที หมอต้าแยะตอบเสียงดังว่า

“มันโตใหญ่ขึ้นมาสิมีชื่อเสียงไปสามประเทศนั่นแหละ”
แล้วแกก็ทำหน้าที่หมอต้าแยะอย่างระวังระไว

นายอุทรไปแจ้งข่าวดีต่อพระครูลิมบองเจ้าอาวาส ถาม
ท่านว่า จะตั้งชื่อลูกชายน้อยคนนี่ว่าอย่างไร ท่านหยิบกระดานไม้
จดเลขวันเดือนปีเกิดและเวลาดกฟาก พิมพ์อยู่ครู่หนึ่งจึงกล่าว
ขึ้นว่า คนเกิดปีมะแมวันพฤหัสบดีสยามหัวรุ่งแบบนี้ ควรให้ชื่อว่า
เด็กชายแก้ว เพราะเป็นมงคลดี แล้วยังมีลูกแก้วลงมาลอยวนอยู่
บนหัวเหมือนกับผู้มีบุญมาเกิด แล้วถาถามนายอุทรว่า เวลานี้อยู่ใน
ช่วงเดือนอ้ายธันวาคม ลมหนาวกำลังจะพัดมาหาของกินยาก

แล้วจะเลี้ยงชาวบ้านที่มาแสดงความยินดีอย่างไรบ้าง นายอุทรตอบว่า เรื่องจะเลี้ยงเหล้ายากาไก่คงไม่มีดอก ก็คงไม่พันลาบหมาน้อยและผักเสี้ยนดองกับแจ่วปลาแดก ท่านพระครูพูดอีกว่า ถ้าลำบากยุ่งยากในการหากินใส่พุงใส่ปากเอามาให้อาตมาช่วยเลี้ยงดูให้ตอนมันเริ่มหัดเดินก็ได้นะ นายอุทรก็บอกว่า ต้องดูนิสัยใจคอมันไปก่อนว่าจะงอแงซี่โรคหรือเปล่า ถ้ามันสุขภาพสมบูรณ์ก็อยากมอบให้ท่านเป็นผู้อบรมสั่งสอนมันจนอายุครบบวช

เด็กชายแก้วโตวันโตคืนด้วยกินน้ำนมแม่เหมือนเด็กทั่วไป มีลักษณะพิเศษอยู่อย่างหนึ่งคือ กินนอนเป็นเวลา อายุ 8 เดือนเศษเริ่มมีฟันงอก ใบหน้าอímเอิบยิมง่ายให้ชาวบ้านทุกคนเว้นแต่คนพูดเสียงดังหรือเมาเหล้ามาหยอกจึงจะเบือนหน้าหนีทันที ผู้เป็นพ่อมักอุมไปพบพระครูในวัดจนกลายเป็นเด็กติดพระสงฆ์องค์เจ้า อายุครบ 7 ขวบ นายอุทรจึงนำไปฝากพระครูร่วมกับเด็กชายบุญมี ซึ่งเป็นญาติห่างๆ ของท่าน เด็กชายบุญมีมักอวดแบ่งทำตัวเป็นหัวหน้า แต่ก็รักเด็กชายแก้วยิ่งนัก เนื่องจากเด็กชายแก้วขยันกว่าและไม่กินเนื้อทุกชนิด ถ้าเป็นผักสดหรือผักต้มจิ้มแจ่วหรือน้ำพริกปลาร้า แก้วจะกินได้มากกว่าอย่างอื่น เด็กชายบุญมีเคยบอกว่า “พ่อมึงเป็นคนโง่ที่หัดให้มึงชอบกินผักมากกว่ากินเนื้อ ซาดีก่อนมึงต้องเป็นควายแล้วเกิดมาเป็นคนในชาตินี้” แต่แก้วไม่เถียงสักคำ ไม่ว่าบุญมีจะดูหมิ่นอย่างไร

อีก 3 ปีต่อมา ท่านพระครูสืบบองให้ทั้งคู่บวชเป็นจวน้อย แต่จวนบุญมีหัวทึบไม่ชอบท่องบทสวดมนต์จึงถูกท่านพระครูเขียนตีบ่อยๆ คืนหนึ่งสามเณรบุญมีกระซิบว่า “กูจะลักหนีสักวันหนึ่ง กูบ่ได้กินข้าวเย็นแล้วจะเอาแรงที่ไหนมาทำงาน หนีไปกับกูหาเรียนมนต์คาถาอยู่ยงคงกระพันดีกว่า” แล้วถึงวันรุ่งเช้าต่อมา สามเณรบุญมีไม่ปรากฏกายให้เห็นเสียแล้ว ท่านพระครูรู้เรื่องได้แต่พยักหน้าอยู่หงิกๆ พูดกับจัวแก้วว่า “พ่อมันเป็นนักเลงใหญ่ จนถูกชาวบ้านฆ่าตาย บุญมีอยากเป็นนักเลงใหญ่เหมือนพ่อ ก็ปล่อยให้มันหนีไปเถอะ”

จัวแก้วอายุครบ 14 ปี ทำให้ท่านพระครูทั้งพระภิกษุและสามเณรในวัดเกิดอัศจรรย์ใจยิ่งนัก เรื่องมีว่า มีความจำดีท่องบทสวดมนต์ได้คล่องไม่ติดขัด นอกนั้นยังสามารถเขียนอ่านตัวหนังสือไทยและบาลีได้คล่องอีก เวลาสงฆ์ธรรมะข้อใดก็ไปถามท่านพระครูให้อธิบายอย่างแจ่มแจ้ง คืนวันหนึ่งนายอุทรผู้เป็นพ่อมาพบท่านพระครู แล้วเรียกสามเณรแก้วไปพบพ่อ บอกว่า อยากให้ไปเรียนวิชาธรรมะจากพระอาจารย์มีชื่อตามเมืองต่างๆ จะว่าอย่างไร ส่วนตัวท่านนี้หมดภูมิปัญญาจะสอนให้แล้ว สามเณรแก้วบอกตรงๆ ว่า เป็นห่วงพ่อกับแม่ไม่อยากไปเลย ยิ่งถึงฤดูทำนา ยิ่งทำให้สงสารพ่อแม่ซึ่งอายุทั้งคู่ไม่รู้จะเจ็บป่วยวันใด

ผู้เป็นพ่อพูดเสียงหนักแน่นว่า พ่อแม่ของลูกไม่เคยเจ็บป่วยไม่ต้องห่วงดอก ถ้าลูกอยากได้ความรู้ชั้นสูงๆ อีก ก็ควรไป

ตามคำแนะนำของท่านพระครู ถ้าคิดถึงก็มีหนังสือ-จดหมายส่ง
ข่าวมาให้รู้ แล้วจะตอบไป สามเณรน้อยครุ่นคิดอยู่ครู่หนึ่งจึงพูด
เสียงหนักแน่นว่า ถ้าอย่างนั้นลูกจะออกเดินทางในสามวันข้าง
หน้า ท่านพระครูถามว่า ต้องการเงินทองติดตัวไปหรือเปล่า
สามเณรตอบว่า ขอแต่ผ้าสบงกับจีวรสักชุดหนึ่งกับบาตรใบหนึ่ง
ก็พอแล้ว ผู้พ่อถามว่า คิดว่าจะไปที่ใดก่อน จึงตอบเสียงดังกว่า
เก่าว่า

“เขาเล่ากันว่า ที่เมืองนครพนมกับเมืองอุบลมีพระนัก
ปราชญ์อยู่หลายคน อีกแห่งหนึ่งที่นครจำปาสัก เขาวามีพระไทย
จบมาจากเกาะลังกาก็มี”

พระครูลิมบองกล่าวขึ้นว่า ยังมีพระเถระผู้เปรี๊ยะปราชญ์
อยู่รูปหนึ่ง ชื่อ พระครู “ยอดแก้ว” จำพรรษาอยู่ในวัดยอดแก้ว
ใกล้กำแพงนครเวียงจันทน์ของลาว เป็นวัดหลวงมานานัก และ
พระครูยอดแก้วรูปนี้มีตำแหน่งเป็นพระสังฆราชาหรือเป็นราชา
แห่งพระของลาวและเทียบเท่าพระสังฆราชของประเทศสยาม
ท่านมีความรู้แตกฉานทางธรรมะจนพระเมืองธิเบตทั้งปม่าไปขอ
ปรึกษาธรรมะจากท่านไม่เคยขาด ถ้าเธอเห็นว่าควรจะอยู่รำเรียน
กับสำนักไหนให้ตัดสินใจเอาเอง อายุครบบวชเป็นพระภิกษุค่อย
กลับมาบวชที่บ้านหรือจะบวชอยู่ที่อื่นก็ขอให้คิดเอาเองเถิด

ยามสี่นาฬิกาเศษ ในวัดยอดแก้วใกล้นครเวียงจันทน์
คืนนี้พระครูยอดแก้วกำลังหลับสนิทอยู่ในห้องบนกุฏิ เกิดนิมิต

ฝันว่า มีช่างพลายตัวหนึ่งเข้ามาในวัด ทำลายทรัพย์สินจนพัง
ทลายอย่างเมามัน เมื่อพบหนังสือและคัมภีร์พระศาสนาก็กินเสีย
หมดสิ้น ท่านพระครูเห็นเช่นนั้นจึงคว้าไม้ไล่ตีช่างพลายอุตุลุด
แต่ช่างกลับจะทำร้าย ท่านจึงวิ่งหนีจนตกใจตื่น แล้วรีบลงจากกุฏิ
ขึ้นไปหอรระฆังสั้นระฆังบอกเหตุร้ายดังรัลลั่น ทำให้พระลูกวัดทั้ง
ชาวบ้านวิ่งเข้าไปในวัดจ้าละหวั่น เมื่อท่านหายตกใจกลัวแล้วจึง
ลงจากหอรระฆัง เล่าความฝันละเมอให้ฟังแล้วจึงมีการปรึกษา
หารือกันจนถึงยามรุ่งอรุณของวันใหม่ โทรใหญ่มาฟังเรื่องราว
แล้วท่านนายทายทักว่า จะมีนักบุญคนหนึ่งมาเรียนวิชาธรรมะและ
คัมภีร์พระพุทธานุศาสนานี้จนเจนจบสักวันหนึ่ง

แล้วต่อจากนั้นพระครูจึงไปเตรียมตัวออกบิณฑบาตตาม
ปกติ กลับมาเห็นสามเณรรูปหนึ่งนั่งอยู่บนม้ายาว พนมมือให้
ด้วยสายตาสงบนิ่ง ท่านจึงถามว่า จัวน้อยคนนีมาจากไหน จะไป
ทำอะไร มีชื่อว่าอย่างไร จ้วแก้วตอบด้วยเสียงใสชวนฟังว่า

“ข้า่น้อยมีนามว่าแก้วขอรับ เกิดที่หมู่บ้านกะลิม อำเภอบ้านฝื่อ
แขวงเมืองอุดรธานีของสยามประเทศ”

“อย่างนั้นหรือ บวชแต่เมื่อใด พ่อแม่ยังอยู่หรือเปล่า”

“ยังอยู่ พ่อชื่อนายอุทร แม่ชื่อนางผุสดี พ่อนำข้า
น้อยไปฝากเป็นศิษย์วัดกับยาคุลิมบองเจ้าอาวาสวัดแต่อายุเจ็ดขวบ
แล้วท่านยาคุบวชให้ข้า่น้อยตอนอายุสิบขวบ”

“ทำผิดอันใดจึงออกจากวัดมา”

“หากมิได้ขอรับ ชำนาญอยากได้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา
มากมาย จึงขอลายาคูลีมบองและพ่อแม่มา”

“ท่านยาคูลีมบองไม่มีความรู้ถ่ายทอดให้หรือ”

“ท่านถ่ายทอดทั้งให้เรียนคัมภีร์หมดแล้วขอรับ”

“ปานนั้นหรือ อ่านออกเขียนได้ภาษาอะไรบ้าง รู้ไหมว่า
เมืองอุดรบ้านเกิดของเธออยู่ในความปกครองของชนชาติใด”

“อยู่ในความปกครองของสยามประเทศ โดยมีกรุงศรี
อยุธยาเป็นราชธานี สามารถอ่านเขียนตัวหนังสือบาลี สันสกฤต
และตัวไทยสยามได้ขอรับ”

“ตัวอักษรไทยสยามที่ว่า เอาของชนชาติใดมาใช้”

“ของชนชาติไทยสยามเองขอรับ พระเจ้ารามคำแหง
มหาราชแห่งกรุงสุโขทัยเป็นผู้ทรงประดิษฐ์ขึ้นแต่พ.ศ.หนึ่งพัน
แปดร้อย ส่วนตัวอักษรไทยน้อยแบบของลาวชำนาญก็อ่านได้ ชำ
นาญออกจากบ้านกะลีมาจนอายุครบ 15 ปีเต็มปีนี้ ได้ไปเรียน
อยู่กับยาคูผู้มีชื่อหลายแห่งเช่น เมืองอุบล เมืองนครพนม และ
นครจำปาสัก แต่ชำนาญยังไม่พอใจจึงดั้นด้นมาขอเป็นศิษย์ท่าน
ยาคูผู้ทรงเป็นสังฆราชาแห่งประเทศลาว โปรดทรงพระกรุณาช้
น้อยด้วยเถิด”

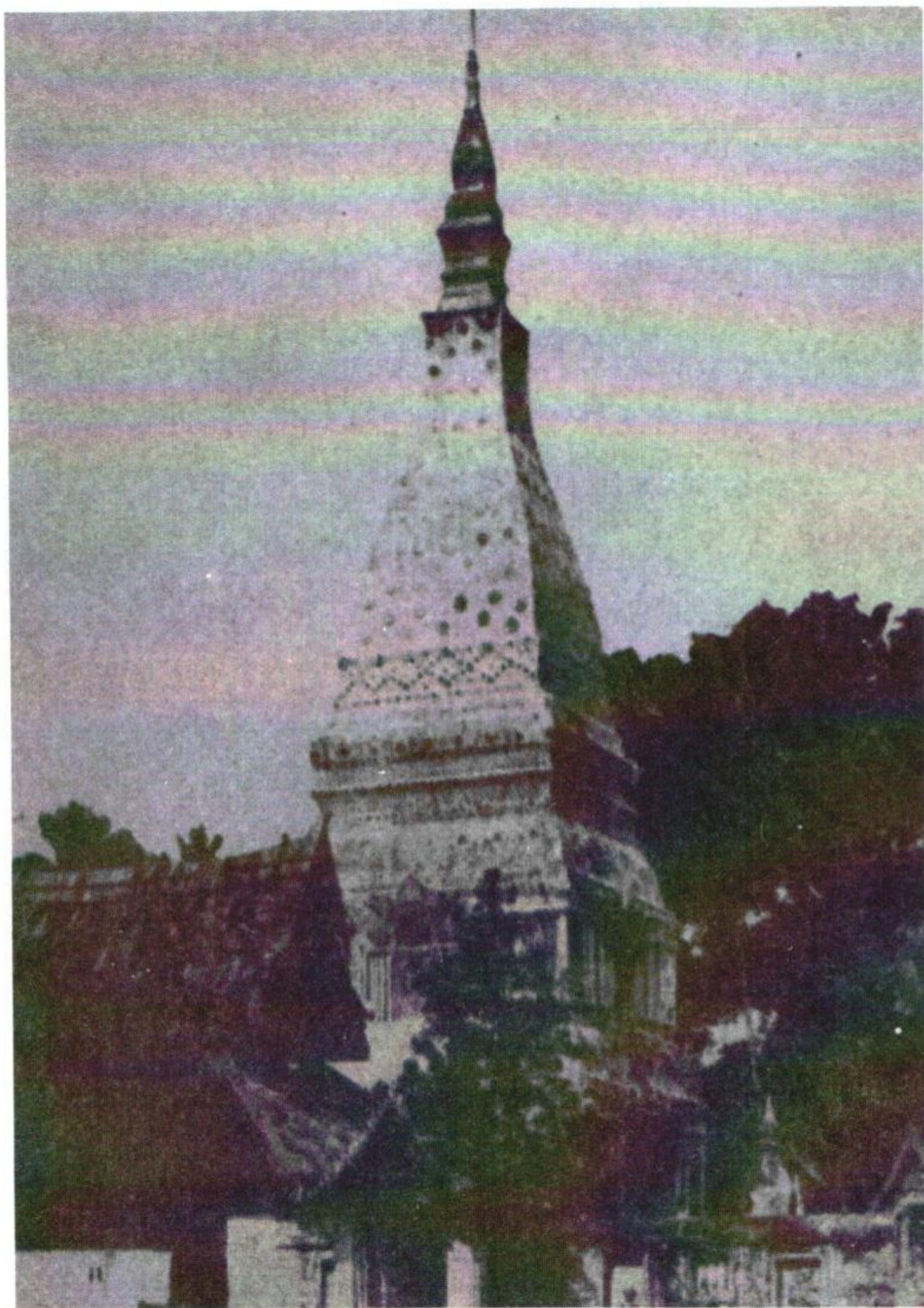
“ไม่ขัดข้องดอก แต่การกินลำบากสักหน่อย เพราะพระ
สงฆ์องค์เจ้าในวัดนี้ ฉันทองง่าย ๆ จากชาวบ้านชาวเมือง ไม่มีลาบ
ก้อยชอยแซ่เนื้อวัวหมูเปิดไก่แซ่บ ๆ กินเท่าไฉนก็”

“ช้าน้อยอยู่ได้กินได้ เพราะพ่อแม่ของช้าน้อยทั้งยาคุณิมบองหัดให้กินผักผลไม้มากกว่าของกินแบบอื่น ขณะเดินทางบางวันก็ฉับไบกั๊กไบกั๊กไม้แทนข้าวก็พอมีแรงเดินไปมาได้อยู่”

“ดีแล้วดีหลาย รู้จักคำว่า วิปัสสนาและกรรมฐานหรือไม่”

จิวแก้วตอบจะฉานว่า รู้ดี ท่านยาคุณิมบองเคยสอนให้
และปฏิบัติมาแล้วขอรับ

พระธาตุพนมองค์เดิมก่อนทางราชการซ่อม
สูง 43 เมตร ยอดฉัตรสูง 4 เมตร รวมเป็น 47 เมตร

บทที่ 2
ได้รับพระราชทานตำแหน่ง
'ชาจิว'

ครั้งพระครูยอดแก้วเห็นว่า เป็นเหตุการณ์ตรงกับ
ความฝัน จึงรับไว้ให้อยู่ในกุฏิหลังน้อยติดกับกุฏิสามเณรอื่นๆ
เวลาล่วงเลยไป 4 ปี สามเณรแก้วทำให้พระครูยอดแก้วตระหนัก
แน่ใจว่า นิमितฝันของท่านที่เห็นช่างพลายตกมันเข้ามากินคัมภีร์
จนหมดสิ้นคราวนั้น คือ จ้วแก้วคนนี้นั่นเอง ไม่ว่าท่านจะสอนวิชา
อันใดให้ร่วมกับสามเณรคนอื่นเป็นจำได้หมด หนังสือผูกใบลาน
กระทั่งบทสวดปาฏิโมกข์ ก็สวดได้คล่องโดยไม่ติดขัด บางวันมี
ญาติธรรมมาปรึกษาข้อธรรมะ ท่านก็มอบให้เป็นผู้อธิบายให้ฟัง
อย่างแจ่มแจ้ง ถ้าเป็นคนภูมิจานน้อยท่านก็ให้จ้วแก้วนั่งฟังอยู่
ด้วย ถ้าท่านเมื่อยปากก็โยนให้จ้วแก้วช่วยอธิบาย

เมื่อจ้าวแก้วเป็นดั่งว่าจึงมีข่าวลือไปทั่วสองฝั่งโขงว่า “คนมีบุญมาเกิดกำลังบวชเป็นจ้าวอยู่ในวัดยอดแก้ว” บ้างก็ว่า “จ้าวแก้วคนนี้เก่งกว่าพระและจ้าวทุกองค์ในวัด สามารถตอบปัญหาทางธรรมะได้ทุกข้อ ต่อไปภายหน้าต้องได้เป็นพระผู้ยิ่งใหญ่ของเมืองลาวอย่างไม่ต้องสงสัย”

ข่าวจ้าวแก้วเป็นบุคคลลัจฉริยะไปถึงพระกรรณพระมหากษัตริย์ จึงทรงรับสั่งให้อำมาตย์นายหนึ่งไปนิมนต์พระภิกษุรูปหนึ่งจากวัดเมืองหลวงพระบาง เพื่อทดสอบความรู้จ้าวแก้วว่าสมกับคำเล่าลือหรือไม่ ปราภฏว่าจ้าวแก้วตอบปัญหาข้อธรรมะได้โดยไม่มีอาการอึกอัก แม้กระทั่งบทสวดพระไตรปิฎกก็ท่องได้ฉะฉานถูกต้องทุกตัวอักษร แล้วในที่สุดพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช ผู้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของเมืองลาวจึงทรงแต่งตั้งจ้าวแก้วเป็น “ชาจ้าว” ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของจ้าวหรือสามเณรเป็นคนแรกในเมืองลาว วันพิธีฉลองตำแหน่งจัดขึ้นในวัด มีพุทธมามกะไปร่วมงานพิธีจนแน่นวัด หลังจากเสร็จพิธีและฉันเพลเสร็จแล้วชาจ้าวกลับไปอาบน้ำชำระร่างกายที่กุฏิ ได้มีเศรษฐีคนญวนในตลาดนครเวียงจันทน์พาเมียและลูกสาวนำของมาถวาย คยุไปคยุมาเศรษฐีญวนแกวโพล่งขึ้นว่า “ถ้าช้อยไปอยู่บ้านกะลิม เจ้าบ่ได้มาบวชอยู่อย่างนี้ดอก”

“ปานนั้นหรือ ช้อยเป็นจั่งได้-ฉันเป็นคนอย่างไร” ชาจ้าวถามเสียงเรียบเย็นใบหน้าบ่งบอกไม่ร้อนไม่หนาว”

ลุงเศรษฐีญวนแถวตอแบบขวานผ่าซากว่า ก็ช้อยจะให้พี่ชายซึ่งเป็นเศรษฐีใหญ่อยู่เมืองดานังมาจับจองไว้ไปเป็นลูกเขยนั่นแหละ แกมีลูกสาวสวยนับเป็นหนึ่งในดินแดนแหลมทอง ลูกชายเจ้าเมืองหลายเมืองไปขอหมั้นแต่พ่อมันสิ้นหัว เนื่องจากว่าพ่อของมันหรือพี่ชายของช้อยอยากได้ลูกเขยมีรูปร่างหน้าตาอย่างชาจ้วนี้ หูกางคางใหญ่ใบหน้าเรียบเฉยไม่ร้อนไม่หนาวสมกับเป็นผู้มีบุญมาเกิดอย่างนี้ พี่ชายของช้อยชอบหลาย ดีไม่ดีแก่ให้นอนบนเตียงทองคำเลย ชาจ้วถามว่าโยมกับพี่ชายนับถือศาสนาอันใด แกตอบว่า “ศาสนาคริสต์ มีพระเยซูทรงเป็นศาสดา ส่วนเมียกับลูกสาววัยสิบเจ็ดปีนี่กำลังสนใจศาสนาพุทธ จึงให้พามาคุยตัวท่านชาจ้ว ท่านรู้เรื่องศาสนาพระคริสต์หรือเปล่า มีคนนับถือมากหลายนะชาจ้วนะ” ชายวัย 40 ปีคนหนึ่งซึ่งขึ้นมา นั่งขัดสมาธิฟังอยู่ข้างหลังสวนขึ้นว่า ลุงเศรษฐีสงสัยธรรมะของพระพุทธเจ้าข้อใดให้ถามดีกว่าจะถามนอกเรื่อง

ชาจ้วสังเกตดูชายคนนี้เป็นคนฉลาดมาลองภูมิ จึงกล่าวขึ้นว่า ถ้ามมาเถิดโยมเอ๋ย อันว่าศาสนาคริสต์นั่นก็เป็นศาสนาสำคัญอีกศาสนาหนึ่ง มีคนนับถือหลายพันล้านคนเหมือนศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม พระเยซูทรงเป็นลูกชาวบ้านธรรมดาสามัญ ออกจากบ้านตระเวนสั่งสอนชาวบ้านชาวเมืองทั้งๆ ที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนเขียนอ่านหนังสือแม้เล่มเดียว พระองค์ไม่เคยตั้งสำนักทั้งไม่เคยมีครอบครัวก็สามารถสั่งสอนคนได้ จนท่านถูก

โจรสองคนจับท่านตรึงไว้กับไม้กางเขนอย่างน่าสยดสยอง คำสอนของท่านอ่อนโยนนุ่มนวลทรงพลังเหลือหลาย สอนให้คนรู้จักบาป บุญคุณโทษ สอนให้คนมีความรักสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เหมือนกับพระพุทธเจ้า และพระนบีมะหะหมัด ผู้ทรงเป็นศาสดาศาสนาอิสลาม

“แต่พระพุทธเจ้าเคยมีครอบครัวมาก่อนใช่ไหม” ชายผู้มาที่หลังถามไป

ชาจว์กล่าวขึ้นทันทีโดยไม่ต้องคิดว่า พระพุทธเจ้าทรงเป็นคนเกิดในตระกูลพระเจ้าแผ่นดินนามว่า เจ้าชายสิทธัตถะ เกิดความเบื่อหน่ายและสงสัยในโลกียสุข จนสลະลูกเมียหนีออกจากวังไปในคืนหนึ่ง มีทรัพย์ติดกายอยู่อย่างเดียวเป็นบาตรไม้สำหรับใส่ของกินประทังชีวิต หาที่สงบเงียบทำทุกรกิริยาหาทางความหลุดพ้นอยู่เป็นเวลา 6 ปี วันหนึ่งพระองค์เป็นลมสิ้นสติฟื้นขึ้นมาก็ยังไม่เห็นทางหลุดพ้นสักอย่างหนึ่ง แล้วสาวกของท่านก็ขอลาจากไป ปลอຍให้ท่านอยู่คนเดียวประดุจชากโครงกระดุกเดินได้ ต่อจากนั้นท่านจึงลงความเห็นว่าการบำเพ็ญตนให้ถึงความหลุดพ้นนั้น จำต้องดำเนินการตามทางสายกลาง คือต้องกินข้าวปลาอาหาร จึงจะมีแรงบำเพ็ญตนต่อไป แล้วท่านก็กินข้าวเพียงเพียงมือเดียวในวันหนึ่ง ๆ จนกลายเป็นนักบุญผู้มีร่างกายแข็งแรง บำเพ็ญปัญญาแสวงหาทางหลุดพ้นแต่เพียงผู้เดียว

“ฟังต่อไปอีกสักหน่อยนะท่านโยมผู้ไฝ่รู้ พระองค์นั่งอยู่

ได้ตื่นโพธิ์ตื่นหนึ่ง ทุกวันนี้ตื่นโพธิ์ตื่นนั้นยังแผ่ร่มเงาอยู่ที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย ในคืนหนึ่งดึกสงัด ท่านสัญญาากับตัวเองว่าจะไม่ยอมลุกไปที่ใดหากไม่บรรลุนิพพาน แล้วในที่สุดท่านก็บรรลุนิพพานความกระจำแงเห็นกระแสสังสารวัฏอันยุ่งเหยิงซับซ้อนของชีวิต ยามจวบรุ่งอรุณ จึงได้ทำการประกาศตนเองอย่างไม่ลังเลว่าได้บรรลุนิพพานแล้วซึ่งความเป็นพุทธะหรือเป็นผู้ตรัสรู้แล้วนั่นเอง จากนั้นท่านจึงเดินทางไปที่หาดาบสสาวกที่บำเพ็ญเพียรอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันแห่งเมืองพาราณสี ดาบสเห็นเข้าจึงตกลงกันว่าจะไม่สนใจแม้คำพูดสักคำหนึ่ง แต่พอท่านเข้าไปใกล้เห็นตามตัวท่านผ่องใสเป็นสง่าราศีจึงพากันลุกไปต้อนรับ”

และในราตรีนั้นเอง ท่านก็ได้แสดงปฐมเทศนาแก่สาวก มีความว่า ชีวิตนี้เป็นทุกข์และมีสาเหตุจากความเขลาหรืออวิชชา ซึ่งทุกคนพยายามแสวงหาความพึงพอใจมาสนองต่อสิ่งที่เราเรียกว่า ตัวตน แต่ตัวตนนั้นไม่มี เราเป็นเพียงสิ่งก่อรูปขึ้นมาชั่วคราว จากกระแสเลื่อนไหลของสรรพสิ่งซึ่งเป็นภาพลวงตา เราต้องเรียนรู้วิธีการปลดปล่อยใจให้เป็นอิสระโดยบำเพ็ญจิตด้วยความรัก แต่ต้องดำรงตนอย่างสมณะ และปราศจากความทะยานอยากใดๆ โยมฟังให้ดี นี่แหละคือ สภาวะจิตใจที่ปรากฏในสีหน้าของพระพุทธรูป เป็นความสงบอันลึกล้ำมาจากความเข้าใจชีวิตอย่างถ่องแท้ หลักคำสอนของท่านคือ หนทางทั้งแปดหรือที่เรียกว่า มรรคแปด จะเล่าให้ฟังในโอกาสต่อไป วันนี้ขอบอกว่า

ความสำเร็จของศาสนาพุทธนั้น คือ ความอดทนอดกลั้นปราศ
จากความรุนแรง นอกจากนั้นพระองค์ยังได้ทรงสอนมิให้เชื่อสิ่ง
ใดง่าย ๆ ว่า อย่าเชื่อสิ่งใดเพราะมีอยู่ในคัมภีร์ อย่าเชื่อเพราะครู
หรือสมณะเป็นผู้บอก จงไตร่ตรองลองกระทำดูก่อนว่าถูกต้อง
ด้วยเหตุผลหรือไม่ เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ เมื่อ
พิจารณาโดยชอบแล้วพึงยอมเชื่อในสิ่งนั้น ท่านเป็นบรมศาสดา
ผู้เลื่องชื่อและเป็นที่ยกย่องของฝูงชนชาวพุทธมากมาย จุดหมายและ
ชัยชนะของพระองค์คือ ใฝ่หาและสอนซึ่งหนทางอันประเสริฐแห่ง
การมีชีวิตอยู่และตายไปในโลกนี้”

“ข้าพเจ้ายอยากฟังอีก อยากฟังเรื่องศาสนาอิสลามสัก
หน่อยขอรับ” เศรษฐีญวนแกวกับโยมผู้มาลองภูมิพูดพร้อมกัน

“ดีแล้วที่โยมอยากรู้ อันว่าพระมะหะหมัดผู้ก่อตั้งศาสนา
อิสลามนั้น ท่านเป็นกำพร้ามาตั้งแต่เกิด ท่านจึงมักแสดงความ
สงสารต่อเหล่าผู้ยากจนชั้นแค้น เช่น ผู้หญิงที่เป็นม่าย เด็กกำพร้า
รวมไปถึงพวกทาสและคนต่ำต้อย เมื่อท่านอายุได้ 20 ปี ท่าน
กลายเป็นพ่อค้าวานิช เป็นหัวหน้ากองคาราวานอูฐให้แม่ม่ายคน
หนึ่งแล้วได้แต่งงานกัน ถึงนางจะอายุมากกว่า 15 ปี ท่านก็
บำเพ็ญตนเป็นสามีที่ดีจนนางถึงแก่กรรมจากไป อายุ 40 ปี บุรุษ
แห่งทะเลทรายผู้นี้มีหลักประกันชีวิตที่มั่นคง คือมีภรรยาและลูกที่
น่าพิศมัยน่ารัก วันหนึ่งท่านศาสดามะหะหมัดได้รับพระวณะหรือ
คำกล่าวแห่งพระเจ้าผ่านทางทูตสวรรค์ชื่อ เทพกาเบรียล

แต่พระมหะหมัดลิ่งเลที่จะรับเป็นภารกิจ เพราะตัวท่านเองมีคุณสมบัติไม่เพียงพอ แล้วทูตสวรรค์บัญชาว่า “จงอ่านเท่าที่เราทราบ” พระมหะหมัดลิ่งอ่านเขียนได้พอ ูๆ ปลาๆ พอได้แรงคลใจจากทูตสวรรค์ในเวลาต่อมาได้ปฏิวัติโลกซีกหนึ่งได้สำเร็จ นั่นคือ “มีพระเจ้าแต่เพียงหนึ่งเดียว”

“ฟังต่อไป วาหะมะหมัดที่สอนทำให้คนอาหรับผู้ร่ำรวยและศรัทธาเทพหลายองค์ไล่ท่านหนีไปจากเมือง ท่านพยายามบอกให้คนรู้ทุกหนทุกแห่งว่า ท่านเป็นเพียงสามัญชนคนหนึ่งซึ่งได้รับพระวณะมาจากพระเจ้ามาสอนเท่านั้น ท่านได้ปฏิวัติวิถีชีวิตของผู้คนในอาระเบียตลอดซีกโลกตะวันออก ท่านบดขยี้เหล่าเทวรูปต่างๆ แหกกราญไปด้วยมือของท่านเอง แล้วสถาปนาศาสนาแห่งพระเจ้าองค์เดียวขึ้น”

“ชาวมุสลิมทั้งชาวฝรั่งตะวันตกยกเยาะเย้ยท่านว่า เป็นเรื่องที่น่าหัวเราะ เนื่องจากว่าก่อนท่านจะประกาศศาสนา ผู้ชายจะมีเมียกี่คนก็ได้ไม่จำกัด ท่านจึงกำหนดว่า ต่อไปนี้ให้ชายมีเมียเพียง 4 คนเท่านั้น ท่านพยากรณ์ไว้ว่า เหล่าคนโฉดชั่วจะต้องทนทุกข์ทรมานจากไฟนรกในขณะที่คนดีจะได้ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ของมะหมัดคือ แห่่งเริงโลกีย์สุข ครั้งหนึ่งลูกชายของท่านถึงแก่กรรมขณะเกิดสุริยุปราคา ผู้คนลือกันว่าพระเจ้าทรงแสดงความเสียใจกับมะหมัด แต่ท่านประกาศว่า “สุริยคราสเป็นเพียงปรากฏการณ์ของธรรมชาติเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับการเกิดการ

ตายของมนุษย์เลย”

“พระคัมภีร์กรูอ่านเป็นหนังสือที่ได้รับการอ่านบ่อยครั้งที่
สุด เป็นหนังสือที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของผู้ยึดมั่นคำสอน
ของท่านมากที่สุด ขอสรุปให้ฟังเพียงย่อ ๆ ว่า คำว่า มีพระเจ้าองค์
เดียวนั้น คือ พระอัลเลาะห์ โดยมีมะหะหมัดเป็นศาสดาเท่านั้น
วินัยของศาสนาอิสลามมีเพียง 5 ข้อนะโยมนะ เช่น หนึ่งไม่มีพระ
เจ้าอื่นใดนอกจากพระอัลเลาะห์ โดยพระมะหะหมัดนำสาส์นมาสู่
ชาวโลก”

“ข้อที่สองมีว่า ชาวมุสลิมต้องสวดภาวนาวันละ 5 หน คือ
รุ่งอรุณ เที่ยงวัน บ่าย ตะวันตกดิน และกลางคืน ข้อสามมีว่า
มุสลิมทุกคนต้องบริจาค 2.5 เปอร์เซ็นต์ของกำไรที่ได้ในแต่ละ
ปีให้กับการกุศล ข้อสี่มีว่า มุสลิมทุกคนต้องถือศีลอดระหว่างดวง
ตะวันขึ้นจนดวงตะวันตกปีละหนึ่งเดือน ก่อนรุ่งอรุณทุกคนจะดื่ม
น้ำและกินอาหารเป็นหนสุดท้าย ส่วนข้อ 5 บ่งไว้ว่า มุสลิมทุกคน
ต้องจาริกไปแสวงบุญที่เมืองเมกกะอย่างน้อยครั้งหนึ่งของชีวิต
แต่คนที่ไปต้องมีคำว่า “ฮัจจี” นำหน้า”

“มือนี้วันนี้ขอเล่าให้ฟังเท่านี้ก่อน วันหน้าโยมค่อยมาอีก
อย่าลืมชักชวนญาติพี่น้องที่สนใจธรรมะมาด้วย”

เศรษฐีญวนแควนั้งคุกเข้าพนมมือพูดว่า ช้าน้อยได้มา
เห็นกับตาแล้ว ท่านชาจัวเป็นผู้สมควรได้รับพระราชทานตำแหน่ง
ชาจัวจากพระเจ้าแผ่นดิน แล้วหันหน้าไปทางโยมที่มาภายหลัง

แกพูดว่า ท่านชาจัวเป็นอัจฉริยะบุคคลอย่างแท้จริง วันหน้าท่าน
ต้องมีตำแหน่งใหญ่มีชื่อหอมไปทั่วทิศ เมียเศรษฐีญวนแกพูดว่า
ข้าน้อยกับลูกจะขอลาไปก่อน จะคอยฟังข่าวว่าวันใดท่านชาจัวจะ
ลาสิกแล้วจะนิมนต์ไปฉันเพลที่ร้านสักมือหนึ่ง ชาจัวกล่าวด้วยใบ
หน้าชาเย็นไม่ร้อนไม่หนาวว่า

“สุขสวัสดิ์จงมีแก่โยมทุกคน คิดอันใดจะทำการใดไม่
ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ขอให้สำเร็จทุกประการ เทอญ”

พระธาตุพนมองค์ใหม่ สูง 53.60 เมตร ฐานกว้างด้านละ 12.33 เมตร

บทที่ 3
อุปสมบทในโบสถ์ลอยน้ำ

หลังจากสามเณรแก้วได้รับพระราชทานตำแหน่ง “ชาจ้ว” แล้ว ยังมีนักบวชและนักบุญจากสารทิศมาสอบถามข้อธรรมแทบทุกวัน จนพระครูยอดแก้วต้องขยายกุฏิชาจ้วให้กว้างขวางจุคนได้ประมาณ 100 คน ถ้าชาจ้วตอบข้อใดไม่คล่องหรือจำไม่แม่นก็รีบไปถามท่านพระครูยอดแก้วให้กระจ่าง จึงกลับไปอธิบายให้ผู้มาหาฟังจนกระจ่างแจ้ง วันใดทำการสอนพระภิกษุบวชใหม่มีคำถามที่พิสดาร ก็ต้องรีบไปปรึกษาพระครูเหมือนเคย ประพฤติ บางวันมีลูกเจ้าขุนมูลนายและเสนาอำมาตย์มาเรียนธรรมะชั้นพื้นฐาน ก็เสียเวลาจนถึงยามเย็น เนื่องจากว่าชาจ้วอธิบายซ้ำๆ แล้วถามทบทวนผู้ฟังอีกครั้งหนึ่ง

วันหนึ่งต่อมา ชาจ้วจวนจะมีอายุครบบวชเป็นพระภิกษุ ท่านพระครูเรียกไปพบบอกว่า เธอจะมีอายุครบบวชเป็นพระแล้ว จะว่าอย่างไร จะเลื่อนไปอีกหรือว่าอยากเป็นจ้วไปเรื่อย ๆ ชาจ้วตอบว่า ไม่อยากเลื่อนไปเลย เพราะไปเยี่ยมโยมบิดามารดาเดือนก่อน ท่านได้บอกว่าจะต้องบวชในวัดนี้เมื่ออายุครบเพราะอายุอา นามของท่านก็แก่ชราไปแล้ว เวลาตายจะได้เห็นชายผ้าเหลือง ของลูกบ้าง และคืนหนึ่งฝันว่า ได้ทำพิธีบวชในโบสถ์ลอยน้ำกลาง ลำน้ำโขง ไม่รู้จะฝันเป็นลางร้ายหรือเปล่า และก็ในพิธีบวชนั้นได้ มีพระภิกษุสงฆ์ 500 รูปไปร่วมพิธีด้วย พระครูยอดแก้วผู้เป็น อาจารย์ใหญ่ ได้รู้ความในใจของศิษย์ถ่องแท้แล้วจึงกล่าวขึ้นว่า ฝันแบบนี้ถือว่าเป็นลางดี ควรบวชในโบสถ์ลอยน้ำดังที่ฝัน จะไป กราบทูลพระราชาให้ทรงทราบในวันพรุ่งนี้

เมื่อท่านพระครูยอดแก้วกลับมาไม่นาน ก็มีช่างฝีมือดี โดยรับคำสั่งจากพระราชามาต่อแพสร้างโบสถ์ลอยน้ำขึ้นอย่างเร่ง รีบ โดยเอาเรือหลายลำมาผูกติดกันเข้าเป็นแพ แล้วก่อสร้าง โบสถ์ขึ้นกลางลำแพจนเสร็จสรรพ ครั้นได้ฤกษ์งามยามดีก่อนวัน เข้าพรรษา พิธีอุปสมบทของชาจ้วได้เปิดฉากขึ้นในโบสถ์ดังว่า มี พระภิกษุสงฆ์ 500 รูปลงไปร่วมพิธี มีชาวบ้านชาวเมืองแห่ห้อม ไปนั่งพนมมืออยู่ริมฝั่งลำน้ำโขงหัวคำสลอนไปหมด

พิธีบวชเสร็จสรรพเสียงฆ้องใหญ่ในแพดังขึ้นหึ่ง ๆ เป็น สัญญาณบอกว่า บัดนี้ ชาจ้วแก้วได้เป็นพระภิกษุเต็มรูปแบบแล้ว

พระครูยอดแก้วลงเรือลำน้อยกลับขึ้นฝั่งก่อน แล้วโบสถ์ลอยน้ำเคลื่อนเข้าหาฝั่งช้าๆ ในขณะนั้น กระแสลำน้ำโขงกลับเจียบกริบ มีแต่เสียงฆ้องโหม่งใหญ่สลับเสียงสาธูของฝูงชนดังก้องกระทึ่มไปทั่วฟ้านภากาศ

แพอยู่ห่างจากฝั่งประมาณ 300 ก้าว ก็เกิดจมลงน้ำช้าๆ ทำให้พระภิกษุกระโดดลงจากแพจ้าละหวั่น รูปใดไม่มีแรงและว่ายน้ำไม่เก่ง ก็มีชาวบ้านริมฝั่งนำเรือเล็กไปรับอุตุลุด สบงจิวรของทุกรูปเปียกปอนเหมือนกันหมด เว้นแต่พระภิกษุบวชใหม่รูปเดียวไม่เปียกสักนิด มีเหล่าญาติธรรมไปถามว่า ท่านเหาะเหินเดินอากาศมาหรือจึงไม่เปียก พระแก้วก็ตอบด้วยใบหน้าวางเฉยว่า “ว่ายน้ำมาคือกันกับท่านอื่น ๆ แต่บรู๊วเหตุใดตัวอาตามบ่เปียก”

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ชาวพระภิกษุแก้วตกน้ำไม่เปียก กระทั่งผ้าสบงและจิวรกระพือพัดไปทั่วทิศเหมือนไฟลามทุ่ง เหมือนกับข่าวพญานาคเท่าต้นตาลโดนดชुकอขึ้นมาเหนือน้ำโขงพันน้ำขึ้นฟ้า วันฉลองอายุครบ 90 พรรษาของพระครูยอดแก้ว กระนั้นแหละ

วันหนึ่งหลังจากฉันเพลเสร็จ มีอาคันตุกะผู้ไฟพุทธธรรมจากแดนไกลมาขออนุญาตพระครูยอดแก้วขอพบพระภิกษุแก้ว อาคันตุกะที่มามีคนธิเบต จีนจากเมืองยูนาน พม่ารามัญ เขมร เมืองนครธม และไทยสยามฝั่งขวาลำน้ำโขง อาคันตุกะชาวพม่าถามเป็นคนแรกว่า มีข่าวลือว่าตัวท่านนี้ไม่มีรอยยิ้มในใบหน้าด้วย

อาการซาเย็นไม่ร้อนไม่หนาว เมื่อมาเห็นกับตาจึงเชื่อ ขอถามว่า เหตุใดท่านจึงเป็นเช่นนี้ จึงตอบว่า อาตมาเป็นเช่นนี้มาแต่เด็กๆ ครั้นอยู่ในผ้าเหลืองยังไม่เคยยิ้มสักหน อสิตะฤาษีผู้เป็นอาจารย์ ของพระเจ้าสุทโธทนะก็ไม่เคยยิ้มให้ผู้ใด แต่ไม่ได้หมายความว่า ท่านตีหน้าบูดบึ้งดุฉนั้น หากแต่ท่านมีความสงบสำรวมสมกับเพศ นักบวชชั้นผู้ใหญ่ พวกโยมจึงสังเกตดูพระลาวและไทยสยามว่า เวลาท่านบิณฑบาตต้องสงบสำรวม เป็นการปฏิบัติตามพระวินัย บัญญัติ ยาคูลิมบองครุบาของอาตมาก็มีใบหน้าเย็นชาดังว่า จึง ทำให้อาตมาเอาเยี่ยงอย่าง

นายเขมรจากนครธมถามว่า โลกเรานี้เข่าว่ากลมคือผล หมายกเกลี้ยง-ผลส้มโอ ท่านเชื่อหรือเปล่า ลางคนว่าโลกแบนถ้า เดินไปสุดโลกจะตกหล่นลงไปข้างล่างแล้วหายไปเลย พระแก้ว ตอบเสียงหนักแน่นว่า นายโคลัมบัสนักเดินเรือรอบโลกยืนยันแก่ ชาวโลกแล้วว่า โลกกลม แก่นำเรือออกจากจุดหนึ่งไปไม่หยุดแล้ว กลับมาถึงที่จุดเก่า ส่วนคำว่า โลก ในคติพระพุทธศาสนา หมายถึง สิ่งที่มีพร้อมทุกอย่างคือ ตัวทุกข์ ตัวเหตุให้เกิดทุกข์ เหตุให้ทุกข์ ดับ กับหนทางดับทุกข์แปดประการ ซึ่งเรียกว่า มรรค 8 รวมกัน 4 อย่าง เรียกว่า อริยสัจ 4 พระพุทธเจ้าเคยตรัสกับสาวกว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ในกายอันยาววาทนาคีบพร้อมด้วยสัญญาและ ใจนี้ ตถาคตบัญญัติไว้ว่า โลกคือสิ่งที่มีทุกอย่าง แสดงว่าอริยสัจ 4 อยู่ภายในร่างกายและจิตใจทุกคน ในชีวิตนี้และชาตินี้”

“สารุ ข้าน้อยรู้แจ้งแล้วอีกข้อหนึ่งข้าน้อยสงสัยคือว่า คนที่ซื่อสัตย์ต่อตนเองนั้น เวลาเดินไปพบทะเลหรือแม่น้ำใหญ่ ต้องลุยลงไปใช้ไหม คนที่เดินอ้อมภูเขาหรือหนีไปทางอื่นเรียกว่า คนคดใช้หรือไม่” นายเขมรถามอีกแล้วยิ้ม

“หามิได้ดอก เขาเรียกว่า คนมีสติปัญญาต่างหาก มีอุปสรรคขวางหน้าอยู่ต้องหลบหลีกไปทางอื่นเพื่อให้ถึงจุดหมาย หรือว่าเวลาโยมจะไปธุระมีปราสาทนครมขวางหน้าอยู่ โยมต้อง เจาะฐานปราสาทไปกระนั้นหรือ” โยมเขมรตอบพลางสั่นหัวว่า “บ่ เอาดอก” แล้วหัวเราะแทะๆ

นายพม่าถามว่า ชาวพม่าก็นับถือศาสนาพุทธคือกันกับ ไทยสยามและลาว แต่มาเห็นรูปปั้นพระพรหม พระอิศวร อยู่ใน วัดทำให้สงสัยว่าชาวพุทธหรือเจ้าอาวาสทำไมไม่ห้าม ตามบ้าน เรือนบางแห่งก็มีศาลเจ้าอยู่ในบริเวณบ้าน แทนที่จะเอารูปปั้น พระพุทธเจ้าไปสถิตไว้บูชา ก็เอาปลัดขิกหรืออี่เป้ออันเป็นอวัยวะ เพศไปไว้แทน จึงอยากรู้ว่า ชาวไทยสยามและลาวนับถือหลาย ศาสนาและลัทธิต่าง ๆ กันอย่างนั้นหรือ

พระแก้วอธิบายว่า อันว่าลาวและสยามประเทศนั้น ไม่ เคยคิดกันศาสนาอื่นมาแต่โบราณ ถือว่าทุกศาสนาในโลกเป็นของ ดีทั้งนั้น เมื่อมีคนนับถือศาสนาพราหมณ์ก่อรูปปั้นพระพรหมหรือ พระอิศวรไปไว้ในวัดจึงไม่มีการห้ามปราม ส่วนที่ว่ามีศาลเจ้าเก็บ รูปปั้นหรืออวัยวะเพศชายหญิงนั้นก็เป็นการเชื่อของพวกนับถือ

ศาสนาพราหมณ์ว่า พระอิศวรกับนางอูมาเทวีเป็นผู้สร้างมนุษย์ จึงทำศิวลึงค์กับรูปโยนีขึ้นบูชา ทุกวันนี้กำลังมีข่าวว่า มีคนหล่อ รูปพระพรหม พระนารายณ์ ตลอดจนรูปพระฤๅษีต่างๆ เที้ยวแลก ข้าวสาร ยาสูบ ไก่กา ช้าง ม้า วัว ควาย ให้คนเชื่อว่า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถป้องกันภัยพิบัติทุกอย่าง จึงลงทุนเอาของไป แลกไว้

“บางทีรูปปั้นที่เขาเอาไปหลอกขายให้ดั่งว่า อาจเอาชี้หมา ชี้ควายมาปั้นก็ได้ นะโยมนะ ถ้าพุทธศาสนิกชนไม่รู้คำว่า ศาสนา พุทธให้ถ่องแท้แล้ว อาจจะมีคนหากินกับการปั้นรูปแบบว่าไป หลอกหลวงชาวบ้านในวันหนึ่ง แล้วคนที่รับซื้อรับแลกก็จะถูกเรียก ว่า โง่เขลาเบาปัญญา พระพุทธองค์ทรงสอนไว้แล้วว่า อย่าเชื่อ อย่างนั้นอย่างนี้ ให้ทดลองทำดูก่อนว่าเป็นประโยชน์แก่ตนและ เพื่อนมนุษย์จึงเชื่อ นะโยมนะ”

นายธิตถามต่อว่า คนจีนนั้นก็นับถือศาสนาพุทธอยู่ มากหลาย แต่ก็ยังมีคนปั้นรูปพระโพธิสัตว์กราบไหว้บูชามากกว่า กราบพระพุทธรูป ท่านพระคุณเจ้าแก้วทราบเรื่องที่มาที่ไปของ พระโพธิสัตว์บ้างไหม

“พอทราบบ้าง ฟังให้ดีคำว่าโพธิสัตว์ แปลว่า ผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในโพธิญาณ โพธิญาณ แปลว่า เครื่องรู้ร้อยสัง 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค พระโพธิสัตว์ คือ ผู้ที่จะอุบัติเป็นพระพุทธเจ้า ต่อไป เพื่อช่วยเหลือสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ทรมานต่างๆ เว้าให้แจ่มๆ

ชาวๆ อีก พระโพธิสัตว์ ก็คือ ผู้ปรารถนาจะเป็นพระพุทธเจ้าโดย
 ทำสิ่งที่ทำได้ยาก เพื่อช่วยเหลือคนให้พ้นทุกข์ คือ ผู้ยอมทุกข์
 ทรมาณจากทุกข์ทรมาณ มีความเชื่อกันว่า ผู้จะปฏิบัติตนให้เป็น
 โพธิสัตว์ต้องเป็นเพศชาย ถ้าเป็นหญิงหรือกะเทยความปรารถนา
 จะไม่สำเร็จ เพราะเพศไม่สมบูรณ์ไม่สามารถรับรองพุทธภาวะได้
 พระโพธิสัตว์ทุกองค์ย่อมมีจิตใจเสียสละ เยือกเย็นเพียรพยายาม
 กล้าหาญอดทนจริงใจและจริงจัง”

“พระโพธิสัตว์เป็นบุคคลธรรมดาชาติสุดท้ายของโพธิ-
 สัตว์ทุกองค์ก่อนจะมาเป็นพระพุทธเจ้าได้ต้องจุติจากสวรรค์ชั้น
 ดุสิตมาปฏิสนธิในท้องมารดาในโลกมนุษย์ ขณะอยู่ในครรภ์
 มารดาจะมีเทพบุตร 4 องค์คอยทำหน้าที่อารักขาทั้งโพธิสัตว์และ
 มารดา และพระมารดาต้องเคร่งครัดในศีล 5 ไม่มีความรู้สึกใน
 กามคุณ จะมีแต่พละนามัยสมบูรณ์เปล่งปลั่ง”

“โยมจากพม่ากลับแล้ว ฟังพระเทศน์ก็มักเป็นอย่างนี้ทุก
 คน เพราะธรรมะเย็นเยือกเข้าไปในหัวอก ไม่มีสิ่งใดที่จะเย็นเท่า
 ธรรมะหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าดอก นอกจากนั้นมารดาพระ
 โพธิสัตว์ต้องอุ้มท้องอยู่ครบ 10 เดือนจึงจะคลอด เวลาคลอดก็
 อยู่ในท่ายืน โดยเทวดาจะรับก่อนจากนั้นมนุษย์จะคอยรับภายหลัง
 และหลังจากพระโพธิสัตว์ประสูติออกมาจะเดินได้ 7 ก้าว พร้อม
 เปล่งวาจาว่า เราเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในโลก เราเป็นผู้ประเสริฐสุดใน
 โลก ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของเรา เราจะไม่เกิดอีกต่อไปแล้ว ต่อ

จากนั้นอีก 7 วันพระมารดาของโพธิสัตว์ก็จะสิ้นพระชนม์”

“พระคุณเจ้าขอรับ วันเวลาพระโพธิสัตว์ลงมาจุติในครรภ์พระมารดานั้น เป็นวันใดและในประเทศใดกันหนอ” อาคันตุกะจากธิเบตถามขึ้น

“คงประสูติในประเทศจีนกระมัง” นายพม่าว่า

“บ่ แม่่นดอก - ไม่ใช่ดอกโยมเอ๋ย เชื่อกันว่าเกิดในวันเพ็ญกลางเดือนอาสาฬหบูชาและจะลงมาจุติในครรภ์มารดาเฉพาะในชมพูทวีปหรือประเทศอินเดียเท่านั้น”

พระภิกษุแก้วเล่าอีกว่า เจ้าแม่กวนอิมเป็นอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์แปลงเพศเป็นหญิง รูปต่างๆ จึงเป็นรูปหญิงทั้งนั้น ถ้าจะเรียกว่า ศาสนาพุทธแบบพราหมณ์คงไม่ผิด คนจีนนับถือแต่โบราณกาลมาถึงทุกวันนี้ จึงไม่ใช่ของแปลกที่มีรูปปั้นเจ้าแม่กวนอิมตามที่ต่างๆ คนที่สร้างขึ้นคือ คนจีนกับคนไทยสยามนั่นเอง มีการขอพรขอโชคลาภให้เจ้าแม่ปิดเป่าพองภัย ที่นี้ชาวบ้านชาวเมืองที่ยากจนอยากอยู่เย็นเป็นสุขจึงเอาอย่างบ้าง ถ้าโยมเห็นใครพูดคุยกันว่า “อภิตาภะพุทธะ” ให้รู้เลยว่าเขานับถือลัทธิเจ้าแม่กวนอิมโพธิสัตว์

ท่านเล่าอีกว่า คนนับถือเจ้าแม่กวนอิมโพธิสัตว์ เชื่อว่าหลังจากตายไปแล้วเจ้าแม่กวนอิมจะพาไปอยู่บนสวรรค์ ส่วนทางเมืองธิเบตเขาให้อีแร้งนำวิญญาณคนตายขึ้นไปบนสวรรค์ใช้ไหม

“ใช่แล้วขอรับ” นายธิเบตตอบ “เขาผ่าพุงคนตายออกสับ

เป็นชิ้น ๆ โยนให้แรงกิน”

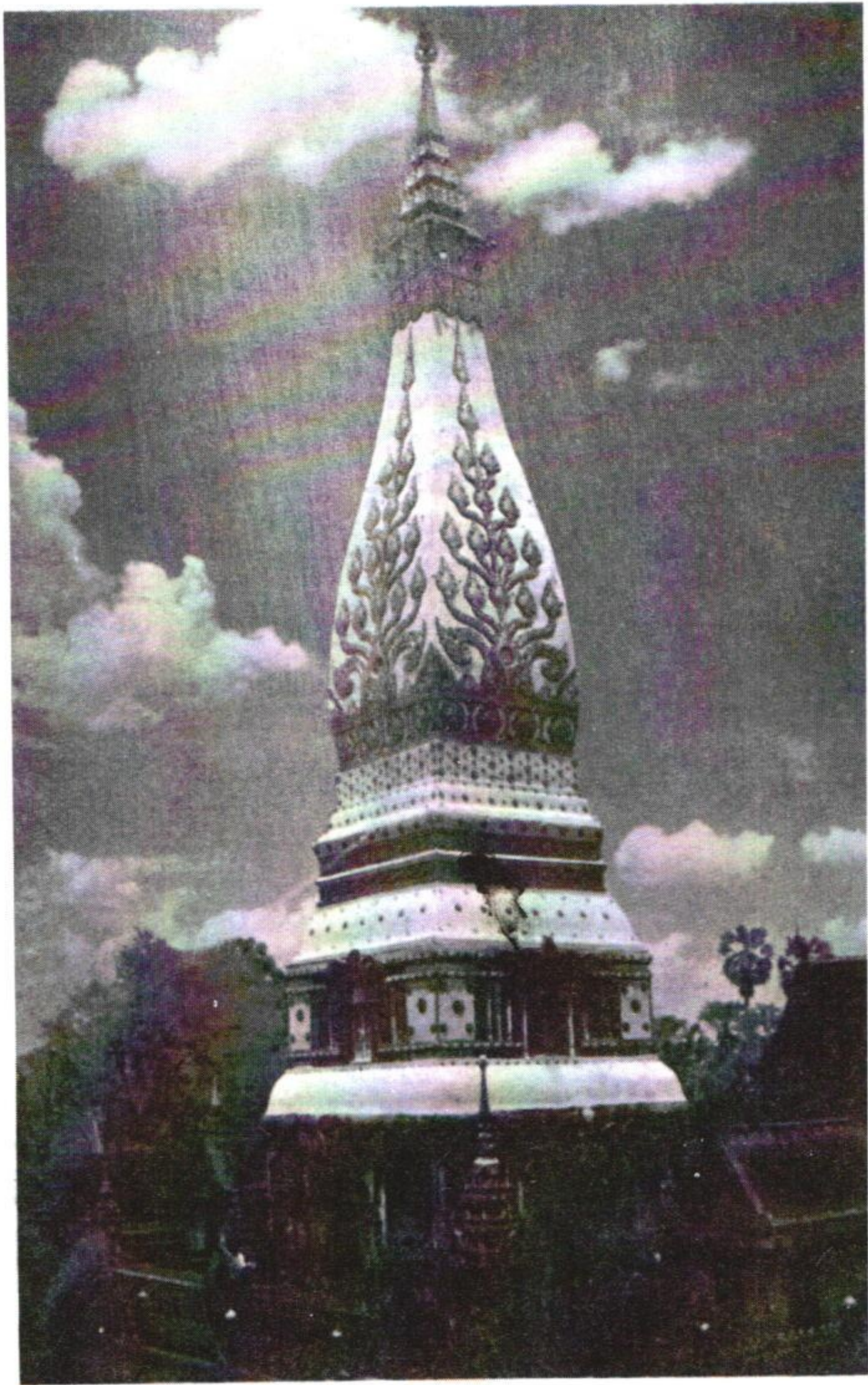
“นั่นละเว้ย ป่าทางบ้านข้าพเจ้าจึงไม่ค่อยมีฝูงแร้งแล้ว”

นายพม่ากล่าวเสริม

ท่านเล่าตอนสุดท้ายว่า แต่ถ้าเป็นวัดหรือวิหารของพวก
นับถือศาสนาคริสต์หรืออิสลาม จะไม่ยอมให้รูปปั้นของศาสนาอื่น
ไปอยู่ด้วยดอก มีแต่ไทยสยามกับลาวเท่านั้นที่ไม่ห้าม เป็นอันว่า
เรื่องเจ้าแม่กวนอิมอวโลกิเตศวรก็จบเพียงเท่านี้

อาคันตุกะผู้เฒ่าธรรมกล่าว “สาธุ” แล้วบอกว่าจะไปเที่ยว
ชมนครเวียงจันทน์และเมืองหลวงพระบางให้ทั่วแล้วจะมาปรึกษา
ธรรมะอีก

พระธาตุพนมบรมเจดีย์

วัดพระธาตุพนม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม
สูง 53 เมตร ฉัตร 4 เมตร รวม 57 เมตร

บทที่ 4
เหตุได้สมญานามว่า
ยากูซีหอม

พระภิกษุแก้วผู้บวชใหม่ได้ 5 พรรษาแล้ว พระเจ้าสุริยวงศาพระมหากษัตริย์นครเวียงจันทน์ ทรงเห็นว่าพระภิกษุแก้วเป็นผู้ปราดเปรื่องคัมภีร์ ทั้งมีนักบวชทุกสารทิศมาสอบถามข้อปัญหาธรรมะแทบไม่มีเวลาพักผ่อน พระองค์จึงสร้างวัดใหม่ให้ภิกษุแก้วในป่าแห่งหนึ่ง ห่างกรุงเวียงจันทน์สัก 10 กิโลเมตร ที่ดินวัดนี้เป็นป่าผักเม็กหรือต้นผักเม็ก รอบๆ รั้ววัดมีโพนอยู่ลูกใหญ่ จึงทรงตั้งนามวัดว่า วัดโพนสะเม็กและสถาปนาสมณศักดิ์ให้มีตำแหน่งเป็น “พระครูโพนสะเม็ก” มีการฉลองตำแหน่งอย่างเอิกเกริก

ถึงมีป่าต้นผักเม็กอยู่ริมรั้ววัด เนื้อที่ 150 ตารางวา ท่าน

ก็ยั้งให้สามเณรทั้งชาวบ้านออกแรงช่วยกันปลูกผักล้มลุกไว้กินหลายชนิด เช่น ถั่วฝักยาว แตง ผักหอม ผักกาด มะละกอกล้วยน้ำว่า มันแกว ถ้าน้ำรดผักในบ่อแห้งขอดก็มีสามเณรทั้งชาวบ้านไปหาบมาจากแม่น้ำโขงมารด บ้างต้กลั้ชะลอมหรือหม้อไต้กลั้เกวียนเทียมวัวมาเป็นหมู่ๆ ท่านให้เหตุผลว่า ยามแล้งจัดหาปุปลากินยาก จะได้กินผักจิ้มแจ่วหรือแกงอ่อมแกงเลียงประทังชีวิต เวลาพระสงฆ์องค์เจ้ามาเรียนหนังสือ เหล่าทายกทายิกาจะไม่ลำบากหาของกินมาถวาย กินผักมากๆ ทุกวันจะทำให้ใจปลอดโปร่งสมองโล่งเลี่ยนลื่นไหล หัวใจเยือกเย็นเหมือนตัวท่านเอง

โดยเฉพาะตัวท่านเองฉันอาหารเพียงมือเดียว บางวันเป็นตอนเช้าหลังจากทำวิปัสสนากรรมฐานเสร็จ ท่านเรียกสังกะลีไปเด็ดยอดผักเม็ทหรือผลไม้ถวาย นั่งฉันได้รวมผักเม็ททอดไปมือหนึ่ง นานๆ จะได้ไปร่วมฉันเพลกับเหล่าลูกวัดหนหนึ่ง ซึ่งฉันเพียง 5 - 6 คำก็อิ่ม

เป็นน่าอัศจรรย์แก่ผู้พบเห็นที่ท่านไม่ผ่านผอม มีหน้าขำ ท่านยังกระฉับกระเฉงใบหน้าอุมอวบใบหูกางคางใหญ่ เวลาเทศนาหรือสอนนักเรียนในศาลาโรงเรียน ก็อธิบายเสียงสดใส กังวานเย็นรื่นหูยิ่งนัก แต่ใบหน้าของท่านก็ยั้งเรียบเฉยไม่ร้อนไม่หนาวดังเดิม บางวันท่านนั่งเทศน์บนธรรมาสน์หรือยืนสอนนักเรียนเลย 4 ชั่วโมงก็ยั้งไม่ออกอาการเหน็ดเหนื่อย

บางวันชาวบ้านผู้เคารพศรัทธาขนผลไม้และผักต่างๆ มา

ถวาย ท่านก็บอกว่าอย่าขี้มาไหว้เสียดเสียหมด แจกเพื่อนบ้านเรือน เคียงกินบ้าง เพราะผักผลไม้ของวัดก็มีเหลือหลาย ส่วนอาตมานี้ ก็มียอดผักในวัดเหลือเพื่อแล้ว ไม่เดือดร้อนนักดอก อยู่ต่อมา ชาวบ้านชาวเมืองมักเรียกท่านว่า “ยาคุผักเม็ก” หรือ “ยาคุโพน ผักเม็ก” เสียอีก

คำที่มีผู้ไฝ่ธรรมทั้งนักบวชจากแดนไกลมาปรึกษาข้อ ธรรมะแทบทุกวันคืน จึงทำให้ผู้คนเรียกฉายาท่านว่า “ยาคุชี้หอม” ติดปากกันอย่างแนบแน่น เวลามีคนต่างด้าวท้าวต่างแดนมาถาม ชาวบ้านใกล้เคียงว่าเหตุใดจึงพากันเรียกว่ายาคุชี้หอมเล่า ชาวบ้าน มักตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า

“ก็ชื่อของท่านหอมไปทั่วทิศ อีกอย่างหนึ่งพวกเราเชื่อกัน ว่า ท่านคือพระอรหันต์จุติลงมาโปรดสัตว์ จึงถือว่าท่านมีชื่อหอม กระทั่งชี้ของท่าน”

วันหนึ่งเป็นวันข้างขึ้น 15 ค่ำ มีผู้ไฝ่ธรรมะจากบ้านเมือง ต่างๆ ตอนล่างลำน้ำโขง เช่น นครจำปาสัก อุบลราชธานี และ สกลนคร มากกราบท่านจนทั่วคำสลอนไปหมด ตอนบ่ายมากก็มี เหล่าคนเลี้ยงช้างนำช้างพลาย 20 เชือกมาอยู่ในวัดอีก บนศาลา หลังใหญ่จึงไม่มีที่นั่ง ต้องไปยืนอยู่บนพื้นดินข้างศาลาแน่นอยู่ อัดทึบ ท่านยาคุชี้หอมเทศนาจบแล้วจึงถามข่าวคราวจากหัวหน้า คนเลี้ยงช้างว่า “นำช้างมามากหลายไม่ลำบากในการเดินทางดอก หรือ แล้วยังมีพวกเด็ก ๆ เดินทางมาด้วย” หัวหน้าควาญช้างคน

หนึ่งบอกว่า “บ่ลำบากลำบากดอกท่านยาคุเอ๋ย จากป่าเมืองสาละวัน มาถึงที่นี่ เสียเวลาเดินทางเพียงหนึ่งเดือนกับสิบห้ามือเท่านั้น พวกเด็ก ๆ ที่ว่าล้วนเป็นลูกหลานของพวกข้าน้อยทั้งนั้น”

หัวหน้าอีกคนหนึ่งบอกตรง ๆ ว่า เหตุที่อุตส่าห์ดั้นด้นมา เพื่อจะมาขอชี้แห่งของท่านไปบูชาแก้โรคภัยไข้เจ็บ อีกคนหนึ่ง เสริมขึ้นว่า คิดว่าถ้าไม่ได้ชี้แห่งหรือเปียกของท่าน ขอเพียงน้ำมนต์ คักศีลสิทธิ์ของท่านไปคนละนิคละหน้อยก็พอใจแล้ว ขอให้ท่านยาคุ โปรดเมตตาด้วยเทอญ

ท่านยาคุจึงอธิบายให้ฟังว่า ตัวอาตมาไม่ใช่มนุษย์วิเศษ จนชี้หอมตามข้าวลือดอก น้ำมนต์ของอาตมาในหม้อในอ่างก็ไม่ใช่ น้ำวิเศษอันใด คนเอาไปรดหัวและให้คนป่วยกินว่าเป็นน้ำคักศีลสิทธิ์ จึงทำให้ผู้คนหลงเชื่อ อาตมาเพียงเป็นพระภิกษุดำเนินรอยตาม พระพุทธองค์เท่านั้น เมื่อครู่ผ่านมาอาตมาก็เล่าให้ฟังแล้วว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า ข้าวลือต่าง ๆ มีมากมายอย่าเชื่อง่ายนัก อย่าเชื่อจากครูหรือสมณะเป็นผู้สอน อย่าเชื่อในหนังสือหรือตำรา ว่าไว้ ท่านสอนให้พิจารณาก่อนว่า ข้าวลือว่าเป็นจริงหรือเปล่า ให้ ลองปฏิบัติจริง ๆ เสียก่อน นะโยมนะ

นายควาญช้างอีกคนหนึ่งเถียงว่า ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อแล้ว ท่านยาคุเอ๋ย เพราะข่าวว่ามีคนเห็นท่านยาคุไปบิณฑบาตอยู่ใน เมืองอัตตะปือเข้าวันหนึ่ง บ้างก็ว่าเห็นท่านเดินอุ้มบาตรอยู่ใน เมืองไซ่ง่อนของญวนตอนใต้โน้น บ้างก็ว่าท่านยาคุไปนั่งวิปัสสนา

กรรมฐานอยู่ริมเกาะกงของเขมรยามเช้าตรู่ มีฝูงปลาทะเลไป
ชุมนุมดูท่านอยู่จนตะวันลอยขึ้นฟ้า แล้วท่านก็เหาะขึ้นบนฟ้า ลุง
คนหนึ่งมาจากเมืองอุบลฯ พุดขึ้นว่า เดือนก่อนฝนทางนี้ตกหนัก
น้ำเหนือไหลลงมาจนท่วมฝั่ง แต่พอท่านยาคุออกไปยืนกลางแจ้ง
กางฝ่ามือปิดฟ้า ฝนจึงหยุดตก เหตุที่พากันมากกราบท่านยาคุนี้ก็
เพื่ออยากได้ของดีพิเศษเหมือนนายควาญช้างนั่นเอง แต่เมื่อได้
ฟังท่านบอกว่าไม่มีของวิเศษให้แล้วทำให้ตาสว่างขึ้นบ้าง ต่อไปนี้
จะไม่เป็นคนเชื่อข่าวลืออีกต่อไป

คำคืนเดียวกันนี้ เหล่าญาติธรรมที่มาจากแดนไกลต้อง
นอนพักแรมในวัดคืนหนึ่ง พวกนำขบวนช้างมาก็นำช้างไปอาบน้ำ
ริมฝั่งลำน้ำโขงแล้วจึงกลับมาในวัด ก่อนจะพากันหลับนอนก็มี
จานสดูผู้ลาลีกจากพระและติดตามท่านยาคุมาจากวัดยอดแก้ว
เป็นคนนำสวดมนต์คำ แล้วนั่ง ๆ นอน ๆ เสวนากันเสียงอึ้งคึง
เรื่องที่พุดกันส่วนมากเป็นอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของยาคุชี้หอมสลับ
กับเรื่องพระฤาษีผู้มีฤทธิ์ที่ตีนภูเขาทิมาลัยในชมพูทวีป

ยามตี 4 ของวันใหม่มีคนปลุกขึ้นนั่งวิปัสสนา แต่ผู้ชาย
หลายคนจิตใจไม่สงบเสียหรอก เพราะเงี้ยวฟังทั้งส่ายส่ายตาไป
รอบข้าง เพื่อคอยดูว่าท่านยาคุจะเดินไปอิที่ไหนแล้วจะมารับไป
เอาก่อนอิของท่านท่อใส่ผ้าไว้ ที่จริงท่านตื่นไปนั่งทำวิปัสสนาตั้ง
แต่ตอนตี 3 ครึ่งแล้วเดินจงกรมรอบโบสถ์ จึงเดินกลับไปกุฏิ
ตอนตี 5 พอตี 6 คนคอยจ้องดูเห็นเช่นนั้นจึงวิ่งไปก้ม ๆ เงย ๆ รอบ

โบสถ์ เมื่อไม่พบก็ไปทางเดินไปส้วมสุด ชายคนหนึ่งในกลุ่ม
บ่นพึมพำขึ้นว่า “ยาคูนี้ออกมามดแย่งกันกินหมดตามคำเล่าลือ
แน่ๆ” อีกคนเถียงว่า มดไม่เคยกินอีของคนดอก คนบ่นเถียงว่า
ก็อีของท่านมีกลิ่นหอมจนแมลงวันไม่ตอมนี่นา

แสงทองส่องอำไพขึ้นมาแล้ว ยาคูเดินมาถามพวกที่นอน
ใกล้รู้ว่า นอนหลับหรือไม่ มีเสียงพูดแข็งแ้าว่า หลับสบายดี
เหลือเกินท่านเอ๋ย ยุงสักตัวก็ไม่มีมากัด ยุงไม่กล้าเข้ามากัดคนใน
วัดเพราะมันกลัวบาปกรรมมัง

ยาคูจะออกไปบิณฑบาตนอกวัด ก็มีคนญวนแถวครอบครัว
หนึ่งกับคนไทยสยามผิวเมียมานั่งพนมมือคุกเข่า ญวนแถว
พูดก่อนว่า มีชายคนหนึ่งเอาก่อนชี้ฝั่งไปหลอกขายให้ก่อนละหนึ่ง
ตำลึง จึงพากันซื้อไว้ให้ผู้หญิงออกลูกยากกิน กินแต่ตอนหัวค่ำ
ลูกก็ยังไม่ออก กินจนหมดยาคนมีท้องกลับถ่ายไม่หยุด ในที่สุด
หมดแรงเป็นตะคริวขาดใจตาย จึงมาถามว่า ชีของท่านยาคูศักดิ์-
สิทธิ์จริงหรือเปล่าหรือว่าคนที่เอาไปขายมันทำด้วยหมากสะหลอด

คนไทยสยามฝั่งขวาบอกว่า มีอาชีพหาปลาในลำน้ำโขง
ชาย มีชายคนหนึ่งเอาก่อนชี้ของยาคูไปขายให้ก่อนละ 5 ตำลึง
กินแก้ปวดท้องและบูชาให้ทำมาหากินคล่องทั้งกันผีทุกชนิด ไม่มี
เงินจึงเอาเรือพายลำหนึ่งแลกไว้ 10 ก้อน แล้วชายคนนั้นก็พาย
เรือลงไปทางตอนใต้ คนหาปลาอีกคนหนึ่งพูดว่า เมื่อคืนนี้ลูกสาว
ถูกงูเห่ากัดขณะขึ้นไปทำของกินบนฝั่งชายป่า เอาก่อนชี้ของท่าน

ยาคุทาแผลทั้งกินกับน้ำ ฝนปรากฏว่าลูกสาวช้าน้อยตายดิ๊ก ๆ
นอนตัวแข็งที่อยู่อู่ชายฝั่งทางโน้น

“พวกโยมถูกคนหลอกขายก่อนดินเหนียวแล้วสิ” ท่าน
ยาคุว่า

“คงเป็นอย่างงั้น บิก่อนยาออกคมดู มีกลิ่นคล้ายกลิ่นซี
ควายหุ้มด้วยซีผึ้ง เหตุเชื่อเพราะคนขายบอกว่า เป็นเสี้ยวหรือ
เพื่อนรักของท่านตอนเป็นเด็กสังกะสีอยู่วัดบ้านกะลิม”

“เขาเชื่อได้อย่างไร”

“มันบอกว่าชื่อ บุญมี ลักลายเต็มตัวดำพริดไปหมด คำ
พูดจากลายเป็นนักเลงใหญ่ มันบอกว่าจะมาเอาซีของยาคุไปแลก
ข้างมาซีและรับจ้างอยู่แถวเมืองหนองคาย จึงมาถามว่านายบุญมี
เป็นเสี้ยวของท่านจริงและท่านซีใส่ฝ่ามือมันหรือไม่”

ยาคุพูดว่า ตอนอยู่วัดบ้านกะลิมเคยมีเสี้ยวคนหนึ่งเป็น
สังกะสีนามว่า เด็กชายบุญมี ท่านพระครูสิมบองบวชเด็กชาย
บุญมีกับอาตมาเป็นสามเณรอยู่ปีหนึ่ง แล้วบุญมีลักหนีไปหาเรียน
วิชาอาคมอยู่ยงคงกระพันชาตรี ถ้าอาตมาเห็นตัวจริงจึงจะตอบได้
ว่าใช่หรือไม่ เอาเป็นว่า พวกโยมถูกคนชั่วหลอกขายก่อนซีผึ้งปน
ซีควายก็แล้วกัน ต่อไปอย่าเชื่อคนง่ายนัก จึงบอกทุกคนที่สนใจ
เรื่องซีของอาตมาว่า ไม่มีกลิ่นหอมและศักดิ์สิทธิ์ดอก แล้วถามว่า
เสียเรือพายไปลำหนึ่งกับลูกสาวคนหนึ่งแล้วเอาเรือที่ไหนหาปลา

แกตอบว่า ยังมีอยู่อีกลำหนึ่งแล้วแกก็ร้องไห้ หือ ๆ ฮือ ๆ

จนยากเดินไปทางประตูวัด พวกมานอนพักแรมในช่วยกันปลอบใจกันว่า ซาดิก่อนเราหลอกเอาของนายบุญมี ซาดินี้มันหลอกเอาเรือพายไป ขอให้ทำใจเสียเถิด จงจำสุภาษิตที่ว่า “โง่งบ่เป็น เป็นใหญ่ยาก บ่เคยโง่งฉลาดยาก นะลุงนะ กลับไปทำศพลูกสาวแล้ว ทาปลาขายเสียเถิด”

ย้อนกล่าวถึงอดีตเด็กชายบุญมี สังกะสีวัด ซึ่งเป็นเสี้ยวรักกับเด็กชายแก้ว ซึ่งเป็นพระครูโพนสะเม็กหรือยาคูชี้หอมขณะนี้ หลังลักหนี่ออกจากวัดไปคราวก่อนโน้น ได้ท่องเที่ยวจรดตุเหร่ไปตามบ้านเมืองต่างๆ ในสยามประเทศ ตามนิสัยสันดานของตัวเอง คือ ชอบวิชาช่างเลงอยู่ยงคงกระพันชาตรี เหาะเหินเดินอากาศได้ บังเอิญไปพบพระฤๅษีตนหนึ่งบำเพ็ญตบะอยู่บนภูเขาชี้เถ้า ในเขตเมืองพนม จึงฝากตัวเป็นศิษย์รับใช้เรียนวิชาไสยศาสตร์และวิชาเวทมนต์คาถา จบแล้วจึงลาอาจารย์ไปอยู่กับครุมนต์อีกคนหนึ่ง อยู่ป่านครจำปาศักดิ์

ครุมนต์เห็นเป็นลูกกำพร้าจึงถ่ายทอดวิชาให้ทุกสาขา เช่น ให้แช่น้ำว่านกันคมอาวุธไม่ระคายผิวหนัง คาถาหายตัว กระโดดเข้าพุ่มไม้คนไปด้วยมองไม่เห็น และวิชาพญาอึ่งอ่างตกธูเขา คือ ถ้าถูกทุบตีตัวจะพองขึ้นเหมือนอึ่งอ่างและหนังหนาจนอาวุธทุกชนิดไม่ระคายผิวหนัง ช้ำยังมีแรงมากหลายปานควายถึกหรือช้างตกมัน แล้วนายบุญมีจึงลาอาจารย์ไปสู่ชีวิตอยู่โลกภายนอก แต่แทนที่จะทำมาหากินตามทำนองคลองธรรมกลับกลาย

เป็นนักเลงใหญ่ สร้างความเดือดร้อนแก่ชาวบ้านไปทั้ง 2 ฝั่งลำน้ำโขง เช่น ปล้นขบวนพ่อค้าขายผ้าไหม จุดคร่าลูกสาวชาวบ้าน ไปข่มขืนชำเรา เล่นการพนันแพ้หมดก็ขู่บังคับเอาเงินจากนายมือจีพระนักเทศน์และปล้นพระในวัด ลักวัวควายชาวบ้านไปขายหรือฆ่ากิน

นายบุญมีจึงถูกชาวบ้านให้ฉายาว่า “โจรบุญมี” หรือ เสือร้ายบุญมี เหตุที่เสือบุญมีบอกชื่อจริงแก่ชาวบ้าน เพราะมักเอ่ยชื่อยาคุชี้หอมผู้วิเศษ และโกหกชาวบ้านว่ายาคุชี้หอมใช้ให้เอาขี้แห้งมาแจกจ่ายชาวบ้านผู้ยากไร้ โชค ถ้าชาวบ้านถามว่ารู้จักยาคุหรือเป็นเสียวกันจริงหรือไม่ เสือบุญมีก็เล่าประวัติของท่านยาคุได้อย่างละเอียด

ตอนเช้าตรู่ผ่านมา ขณะชาวบ้านไปเก็บกวาดขี้ข้างในวัด โพนผักเม็ก ก็มีเสือบุญมีกับสมุน 4 คนไปเก็บขี้ข้างไร่ตะกร้า ทาบออกจากวัดจนหลังแอ่น ไปถึงกลางป่าแห่งหนึ่งจึงเทขี้ข้าง ออกตากแดดพอร่มๆ แล้วปั้นเป็นลูกกลอนกลมโตเท่าหัวนิ้วก้อย จัดแจงตากแดดให้แห้งอีกทีหนึ่ง จึงใส่ท่อผ้าขาวเก็บไว้ในถุงผ้าใบใหญ่ ส่วนอีกถุงหนึ่งมียารากไม้ตากแห้งและผ้าชีปะขาว กับผ้าเหลืองสำหรับนุ่งห่มไว้หลอกชาวบ้าน ใช้ไม้คานสอดถุงลงข้างและคนละทาบ แล้วทาบออกไปทางฝั่งลำน้ำโขงอย่างเร่งรีบ จุดหมายปลายทางคือ ลงเรือพายเลาะเลียบไปตามฝั่งโขงขายยารากไม้และขี้ของท่านยาคุ

❖ ยาคูชี้หอม ❖

40

เวลาตกใจเพราะงูแล่นตัดหน้า หรือสัตว์ป่าตกใจก็พากัน
ร้องขึ้นว่า “อรหันต์ยาคูชี้หอมเอ๋ย” เสียทุกที นี่ละสันดานดิบของ
เสือบุญมีกับลูกสมุน

ซุ้มประตูองค์พระธาตุนม พังครั้งแรก
เมื่อเวลา 17.00 น. วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2518

บทที่ 5
เตรียมการหนี

24 / VII

ปีหนึ่งต่อมาเกิดเหตุร้ายขึ้นในนครเวียงจันทน์ สู้ที่จะหลีกเลี่ยงได้ เรื่องมีว่า สมเด็จพระสุริยวงศาพระมหากษัตริย์สิ้นพระชนม์แล้วเกิดวุ่นวายขึ้นในพระราชสำนัก เพราะเสนาอำมาตย์มีความเห็นไม่ลงรอยกันว่า จะให้ผู้ใดเป็นพระมหากษัตริย์แทน ในที่สุดมีเสนาบดีนายหนึ่งทำการยึดราชบัลลังก์ไว้ แล้วถูกเสนาอำมาตย์มอบตำแหน่งพระมหากษัตริย์ให้ด้วยความยินดี มีพิธีการฉลองสมโภชน์ 7 วัน 7 คืน ด้วยมหรสพทั้งกีฬาพื้นบ้านอย่างสนุกครึกครื้น เช่น หัวล้านชนกัน แข่งขันกินข้าวหมาก วิ่งเร็ว ชักชะเยื่อ แข่งเรือพาย และชกมวยด้วยกำปั้นไม่มีหุ้มนวม เป็นต้น โดยเฉพาะการชกมวยหนี มีผู้คนสนใจไปชมจนไม่มีที่

ยื่นและไม่มีการเก็บค่าผ่านประตูอีก เพราะนักมวยมีชื่อคู่หนึ่งจะชกกันเป็นคู่สุดท้ายในยามบ่ายแก่ นักมวยเอกคนหนึ่งนามว่า “นายภูผา” เป็นลูกเมืองล้านช้างไม่มีนักมวยไทยกล้าเทียบ เพราะแรงหมัดพอกับช้างถีบ ตัวแบน หน้าสีเหลี่ยม มีเนื้อหนอกนูนสองบ่า ส่วนคู่ต่อสู้ตัวเล็กกว่า แต่มีลายสักเต็มหน้าอกและแผ่นหลังดูแล้วน่าขยาด กรรมการประกาศว่านักมวยเอกคนนี้มีชื่อว่า “นายสายฟ้า ลูกลำน้ำโขง” เป็นลูกเมืองหลวงพระบาง พ่อเป็นนายพรานล่าปลาบึก สามารถลงไปปล้ำปลาบึกจับขึ้นมาจากน้ำตัวเท่าลูกควายรุ่นมาแล้ว และกรรมการประกาศอีกว่า กติกาในการชกครั้งนี้มีว่า ฝ่ายใดยอมแพ้ให้ชูสองมือขึ้น ไม่มีการพักยกให้น้ำเหมือนมวยเมืองพม่า และไม่มีการพันมือแต่อย่างใด ส่วนนักการพนันชั้นต่ออย่าเกิดทะเลาะวิวาทกันโดยเด็ดขาด ไม่อย่างนั้นจะถูกตำรวจจับไปใส่คุกขี้ไก่หรือขังไว้ใต้เสาไก่ และห้ามคู่ชกกัดหูหรือกัดทุกส่วนของคู่ต่อสู้ ถ้าเกิดการกัดจะถูกจับให้แพ้หรืออาจมีโทษคือถอนฟันออก

กรรมการประกาศเสร็จ ทั้งคู่ก็ขึ้นไปรำป้อบนเวทีที่ไม่มีเชือกขึงกัน ถ้านักมวยล้มลงตกจากเวทีข้างไหนให้คนดูขอบเวทีช่วยกันรับไว้ ทำรำมวยของนายภูผาลูกเมืองล้านช้าง เป็นท่าข้างฟาดวง ส่วนนายสายฟ้า ลูกลำน้ำโขง รำท่าหมุนมาถวนแหวน ยกแข้งยกขาแลบลิ้นปลิ้นตาให้คนดูเหมือนลิงหลอกเจ้า มีเสียงเชียร์ว่า นายสายฟ้าเอ๊ย ถ้ามึงตายกูจะขอลอกหนังมึงไปติดฝา

เรือนกันผีเดือ คุลายสั๊กของมึงนำชยาดแท้ๆ มีมุมนักพนันดัง
แข็งแะว่า เอนายภุผาต่อ 10 ตำลึงต่อ 1 สลึง หรือเนื้อแดดเดียว
10 กระบุงต่อปลาแดดกัวยเดียว ฝ่ายเล่นนายสายฟ้าก็ตอบไปว่า
เอามาโลดเอามาเลย ทางนี้จะขอต่อเป็นปลาแดด 10 ไทต่อมะขาม
เปรี้ยวฝักเดียว แล้วมีเสียงโห่แะวดังอิงคะนิง

บางมุมนะโกนถามกรรมกรรว่า นักมวยนุ่งแต่ผ้าเดียว
แบบนี้คูไม่งามเลย ให้นุ่งกางเกงได้ไหมกลัวแต่ผ้าจะหลุด กลอง
เดือนสัญญานดังตึงขึ้น กรรมกรจึงจับมือนักมวยไปยืนกลางเวที
ให้เอาหมัดชกกันเบาๆ แล้วบอกว่า “ชกโลด” นายภุผาชกหมัด
ขวาตรงเข้าหน้าอกนายสายฟ้าจนหงายหลังตึง จึงกระโดดเข้าไป
จะกระที่บซ้ำ แต่นายสายฟ้ากลิ้งตัวพลิกหนีอย่างว่องไวแล้วลุกขึ้น
มาทำท่าแลบลิ้นให้ หนนี้นายภุผาเตะด้วยขาซ้ายจนนายสายฟ้าเซ
แะดๆ จึงชยิกตามไปต่ออยด้วยกำปั้นขวา นายสายฟ้าก็กั้มตำใช้หัว
ชนพุงอย่างแรง ทำให้นายภุผายืนตาเหลือกเหมือนจะขาดใจตาย
พลันนั้นนายสายฟ้าจึงกระโดดเหยียบหัวเข้าใช้ศอกถองลงตรง
หน้าผาก 1 ที แล้วกระโดดหนีไปกลางเวที ปรากฏว่าหัวคั้วนาย
ภุผาแตกมีรอยเลือดไหลออก เลยนอนลงข้างเวที ทำท่าจะยกมือ
ยอมแพ้แต่ถูกเพื่อนรีบไปจับมือไว้ให้สู้่อีกว่า

“ไม่ต้องยันมันดอก ตัวมันน้อยนิดเตะถูกตัวมันทีเดียว
ปลิวตกเวทีแะๆ”

นายภุผากำลังจะลุกขึ้นก็มีชายคนหนึ่งไปกระชบข้างหูว่า

อย่าสู້มันเลยเสียวเอ๊ย มันคือ เสือบุญมีลูกศิษย์ยาคุชี้หอมปลอมตัวมาชก ทำให้นายภูผารับลุกขึ้นแล้วกระโดดลงเวทีเล่นหนีสุดแรงเกิด มีเพื่อน 5 คนเล่นตามจำลองห้วน แล้วฝ่ายที่เล่นพนักก็ถกเถียงกันเสียงโหวกเหวก

เรื่องที่เกี่ยวข้องกันคือ ฝ่ายเล่นนายภูผาไม่ยอมจ่ายเพราะนายภูผากระโดดจากเวทียังไม่ถือว่าแพ้ ในที่สุดก็เกิดศึกกำปั้นอุตุลุดจนเจ้าหน้าที่กรูกันเข้าไปจับ แล้วกรรมการประกาศว่า “พี่น้อง ค่อยมาดูชมมวยเอกอีกในวันหน้า เมื่อกันนี้ถือว่านายภูผาไม่ยอมแพ้เพราะไม่ยกมือขึ้น จึงจะให้นายภูผามาแก้ตัวใหม่”

พวกนายสายฟ้าคนหนึ่งตะโกนถามขึ้นว่า จะให้พวกข้าน้อยไปเอาช่างกับผู้ใด กรรมการตอบไปว่า ให้สุตามไปทางเอาเอง กรรมการไม่เกี่ยวแล้วลงจากเวทีหายไป

กล่าวถึงเหตุการณ์ในวัดโพนสะเม็กอีกหนหนึ่ง หลังจากงานฉลองตำแหน่งเจ้าเมืองนครเวียงจันทน์ผ่านเลยไป 6 เดือนทำให้ชาวบ้านและชาววัดโพนสะเม็กเกิดข้อกังขาไปตามๆ กัน เพราะมีเจ้าหน้าที่บ้านเมืองไปคอยตรวจค้นอาวุธคนจะเข้าไปในวัดอย่างแข็งขัน พระและสามเณรจากบ้านอื่นจะเข้าไปเรียนหนังสือก็ถูกค้นตัวและยามสะพายเหมื่อนกันหมด ทำให้งานหวดกับงานสดผู้ติดตามยาคุชี้หอมมาจากวัดยอดแก้วไปสืบข่าวในนครเวียงจันทน์อย่างเร่งด่วน ทั้งคู่กลับมาตอนกลางคืนรายงานว่า

“กองกำลังอารักขาของพระเจ้าแผ่นดินองค์ใหม่สงสัยว่า

วัดของเราอาจเป็นที่ช่องสุ่มกำลังไปยึดเอาราชบัลลังก์คืนในวันหนึ่ง จึงจำเป็นต้องคิดกำจัดยาคุชี้หอมให้เร็วที่สุด”

งานหวดรายงานอีกว่า คนในวังน้อยใจว่าแทนที่ชาวพุทธจะไปเข้าวัดยอดแก้วหรือในวัง กลับมารวมกันอยู่ที่วัดของเรา ท่านยาคุกำลังช่องสุ่มกำลังแน่ ๆ

“แล้วพวกเราจะทำอย่างไร ไปทูลพระมหากษัตริย์ให้ทรงทราบดีไหม” ท่านยาคุถามความเห็น

“ไม่ติดอก เผลอ ๆ ท่านอาจถูกจับกักตัวไว้ ทางที่ดีที่สุด พวกเรารวบรวมกำลังไว้ป้องกันดีกว่า เกณฑ์ชาวบ้านมีอาวุธมาล้อมวัดไว้ ถ้าทางการยกกำลังมาต้องสู้”

ท่านยาคุกล่าวว่า ถ้าอย่างนั้นควรประชุมทนายกทายิกาในวันพรุ่งนี้ดีไหม ทั้งสองงานตอบว่าดี แล้วดีหลาย แล้วไปเล่าเรื่องให้พระภิกษุในวัดฟังทั่วทุกรูปด้วยใจระทึก

วันต่อมา ฉันทเพลเสร็จยาคุจึงเดินไปที่ศาลาโรงเรียนหลังใหญ่ด้วยอาการสำรวมเป็นปกติ เห็นชาวบ้านทั้งพระลูกวัดนั่งรอคอยด้วยใบหน้าเศร้าหมองเต็มไปหมด ถามงานหวดว่ามีพวกเราประชุมสักกี่คน งานหวดรายงานว่าทั้งหมดมี 500 คน มีการลงมติกันแล้วว่า ขอให้ท่านอยู่ที่นี้ต่อไป จะมีกำลังอาวุธครบมือมาอยู่รอบวัดตลอด 24 ชั่วโมง ทุกคนยอมตายถวายชีวิตเพื่อความปลอดภัยของท่าน นอกจากนั้นจะมีทัพข้างมาเฝ้าอยู่นอกรั้ววัดอย่างแข็งขัน ถ้าใครหาญมาจับท่านกำลังคนบนคอข้างจะขอสู้ตาย

“ जानसुदवाओयंगไร ” ท่านถามจางสุด

จางสุดตอบว่า ข้าน้อยคัดค้านเขาก็ชาวเสียงกันว่า ต้อง
สู้จนเหลือคนสุดท้าย แล้วยังลงความเห็นกันว่า ควรระดมกำลัง
สร้างกำแพงล้อมวัดอย่างแข็งขัน ท่านเห็นควรอย่างไรขอให้
พิจารณาเองเถิด

ท่านยาคุเดินไปนั่งธรรมาสน์สายสายตาดูทั่วทุกตัวคนที่
นั่งเม้มปากแน่นอยู่ข้างหน้า แล้วกล่าวขึ้นด้วยเสียงปกติว่า

“ เจริญพรเหล่าญาติธรรมทั้งหลาย อาตมาตัดสินใจแล้ว
ว่า ต้องจากวัดโพชนผักเม็กไปในสิบวันข้างหน้า ที่พวกท่านคิด
กันว่า ขอสู้เพื่ออยู่ที่นี้ต่อไป ก็หมายถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว
กัน ฟังให้ดี อาตมาไม่ยากให้ชาวโลกเล่าลือกันว่า ลาวฆ่าลาว
หรือพระมีกำลังทำหันกับศัตรูคู่อาฆาต อันเป็นการผิดพระวินัยที่
พระพุทธเจ้าทรงตำหนิ จงพากันนึกถึงภาพการรบพุ่งกันดูเถิดว่า
ผู้ถูกคมหอกคมดาบจะเจ็บปวดเพียงใด ”

“ ประชาติลาวไม่เคยข่มเหงชนชาติอื่น คือ มีแต่ให้กับให้
เราถือว่าชนชาติอื่นเป็นพี่น้องร่วมโลกเดียวกัน จนชนชาติจีนหา
ว่าลาวโง่เขลาเบาปัญญา จริงๆ แล้วคำว่า ลาว นี้แผลงมาจากคำ
ว่า ดาว แปลว่ามนุษย์ผู้สูงส่งด้วยคุณธรรม ผู้ให้กำเนิดคนลาว
คือ พญาแถนอยู่บนเมืองฟ้า เมื่อคนลาวรวมตัวกันมากหลายจึง
มีหัวหน้าผู้ปกครองเป็นพระมหากษัตริย์องค์แรกนามว่า ขุนบรม
มีเมืองหนองแสเป็นราชธานี มเหสีทรงพระนามว่า “เอ็กคง” มี

ราชโอรสนามว่า ขุนลอ ขุนลกกลม ขุนเจ็ดเจือง ยังมีพระราชโอรสเกิดจากมเหสีองค์ที่สองอีกนามว่า ขุนยี่ผาลาน ขุนสามจูงสง ขุนไสพง และขุนจัวอิน”

“เรื่องนี้เป็นตำนานของคนลาวฟังไว้ให้ดี ขุนบรมได้ทรงสร้างเมืองต่างๆ ให้ราชโอรสไปครอง เช่น ขุนลอให้ครองเมืองหลวงพระบาง ขุนยี่ผาลานครองเมืองหอแต เรียกอีกชื่อว่าสิบสองพันนา ขุนสามจูงสงไปครองเมืองดงเกีย หรือหัวพันทั้งห้าทั้งหก ขุนไสพงครองเมืองสุวรรณโคมคำ อีกชื่อหนึ่งว่าโยนกล้านนา ส่วนขุนจัวอินไปครองเมืองอโยธยาหรือกรุงสุโขทัย ขุนลกกลมครองเมืองมอญมีเมืองหงสาวดีกับเมืองอินทะปัดเป็นเมืองลูก ส่วนขุนเจ็ดเจืองโอรสองค์ที่เจ็ดนั้นไปครองเมืองเชียงขวางหรืออีกชื่อหนึ่งว่า เมืองพวน เรื่องราวต่อมาจะให้ขาดสุดเล่าสู่ฟังอีกหนหนึ่ง”

“จึงสรุปว่า ผู้คนเมืองต่างๆ ที่เล่าให้ฟังมานี้ ล้วนเป็นเผ่าพันธุ์ลาวคือกันกับพวกลาวฝั่งซ้ายทั้งนั้น แล้วก็การเดินทางของอาตมานี้ คิดว่าจะนั่งเรือลงไปทางใต้เรื่อย ๆ แบบคำที่ไดนอนที่นั่น เห็นที่ใดเหมาะสมก็จะชักชวนชาวพุทธก่อเจดีย์หรือพระพุทธรูปไว้ให้ชาวพุทธมาแกะกราบไหว้บูชา ได้รำลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นบรมศาสดาองค์หนึ่งของโลก อาตมาไม่มีเจตนาอยากได้ลาภยศสรรเสริญใดๆ อาตมาตั้งปณิธานแน่วแน่ต่อหน้าพระพุทธรูปแล้วว่า จะดำเนินรอยตามพระพุทธรองค์อย่างเคร่งครัด จะขอตาย

คาผ้าเหลืองจวบจนวันสิ้นสังขาร อาตมาคิดว่า สองฝั่งลำน้ำโขง
สายนี้ จะมีผักหญ้าและหมากไม้พอได้ขบฉันประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ
โยมผู้ใดที่ยังอยู่บ้านโพนผักเม็กแห่งนี้ จงบอกเจ้าหน้าที่บ้านเมือง
ผู้มาสืบข่าวด้วยว่า อาตมาจะไปหาที่สงบและโปรดสัตว์ไปเรื่อย ๆ
เจริญพร”

มีเสียงเซ็งแซ่ดังขึ้นว่า ชำน้อยขอตามไปด้วยเพราะไม่มี
สิ่งห่วงใยอีกแล้ว บ้างก็ว่าชำน้อยมีควายไถนาอยู่ตัวเดียวกับที่นา
สองไร่ จะขอยกให้วัดแล้วจะขอตามท่านยาคุไปด้วย ญวนแถวคน
หนึ่งพูดเสียงดังไปว่า ชำน้อยก็จะขนลูกเมียติดตามท่านไปด้วยจน
สิ้นลมหายใจ ชำน้อยมีเงินทองพอจะซื้อเรือลำหนึ่ง เสียงหนึ่ง
ถามว่า ลุงด่งจะไปหาที่ชายของแห่งใหม่หรือจะเอาเงินไปฝากที่
เมืองไซ่ง่อนที่ปากลำน้ำโขงกันแน่

นายด่งตอบไปเสียงดังว่า ถ้าช้อยจะชายของอยู่ในหมู่บ้าน
โพนผักเม็กนี้ก็ได้อยู่ดอก ช้อยบ่มีเงินทองจะขนไปฝากญาติพี่น้อง
แบบว่าเลย พวกเจ้ารู้แล้วว่าช้อยเป็นคนใจบุญต่อชาวบ้านทุกคน
ลูกหลานผู้ใดบวชหรือแต่งงานกินดองช้อยไปช่วยทุกที จะไปเอา
ของกินของใช้แบบลงบัญชีไว้ก็ไม่เคยว่า ลางคนให้ลงบัญชีไว้ก่อน
เก็บเกี่ยวข้าวแล้วไม่ให้ข้าวเปลือกสักกระบุง ลางคนลงบัญชีไว้ชื่อ
นายหมา พอไปทวงถามถึงเรือนก็บอกว่าชื่อนายแมงเสียนี่ ลาง
คนก็บอกช้อยว่าให้ช้อยมีขันตอดทนหรือความเพียรตามข้อ 6
ของมรรคแปด แต่พอไปทวงมันไม่เป็นตามสัญญา แบบนี้เรียกว่า

มีวาจาไม่ชอบตามมรรค 8 ประการที่ว่า สัมมาวาจา ช้อยคนหนึ่ง
ที่นับถือท่านยาคุ อย่าคิดกับช้อยในทางอกุศลเลยพี่น้องเอ๋ย

วันที่ 11 ต่อมาผู้จะติดตามยาคุชี้หอมมาพร้อมกันใน
ศาลาโรงธรรมยามเย็น จานสุดนับจำนวนคนชาย-หญิง ได้ 50
คนแล้วประกาศขึ้นว่า เป็นอันว่าพวกที่จะตามยาคุไปคราวนี้มีแต่
ผู้ใหญ่อายุเลย 35 ปีขึ้นไป ถ้าเกิดอันใดขึ้นตามทางไม่มีการ
กล่าวโทษคนอื่นเด็ด ผู้เป็นพี่เมียกันนั้น เวลานอนพักกลางคืน
ต้องแยกไปนอนรวมกับชายหญิงแต่ละส่วน เวลาจะใช้ฐาน-ส้วม
ก็ต้องมีเสียมขุดหลุม ห้ามถ่ายลงในลำน้ำโขงโดยเด็ดขาด ต้องถือ
ว่าลำน้ำโขงนี้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระเจ้าประทานมาให้คนภูมิภาคนี้
ได้อาบได้ดื่มกิน จึงมีคนขนานนามลำน้ำโขงว่า “แม่น้ำมิตรภาพ”
ว่าแต่ว่าข้าวสาร พริกเกลือ ปลาแดก มีดพร้า จอบเสียม จะขนไป
อย่างใดกัน

มีเสียงตอบขึ้นว่า พวกช้อยมีเกวียนเทียมวัวขนไปถึงริม
ฝั่งน้ำ ส่วนเรือก็เตรียมไว้แล้ว พวกกันหาซื้อไว้ล่าละไม่เกินสอง
ตำลึงเลย

จานสุดพูดว่า ดีแล้ว ส่วนเรือสำหรับท่านยาคุของเรานั้น
เป็นลำใหญ่มีฝีแจวและฝีพายข้างละ 6 คน เอละสมควรแก่เวลา
แล้ว ก่อนจะนอนให้พากันสวดมนต์ก่อน มืออื่นเข้าไปพบกันที่
ชายฝั่งลำน้ำโขงเด้อ

พระธาตุพนมอันเป็นเจดีย์คู่บ้านคู่เมืองพังทลายลง
เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2518 เวลา 19.38 น.

บทที่ 6

ลาก่อนเด้อ พี่น้องเอ๋ย

24 / VII

คณะผู้ติดตามยาคุชี้หอม จานสุดกับเพื่อนปลุกขึ้น ยามตี 3 ของวันใหม่ แล้วชวนกันมุ่งหน้าไปทางฝั่งลำน้ำโขงอย่าง เร่งรีบ มีเสียงถามเชิงแซ่ว่า ท่านยาคุชี้หอมไปไหนแล้ว จานสุด ก็บอกว่า ท่านออกไปบิณฑบาตในนครเวียงจันทน์แล้ว ยาม 6 นาฬิกาท่านจะไปลงเรือที่ท่า แล้วมีเสียงบ่นพึมพำ ปล่อยให้ท่าน ไปคนเดียวได้อย่างไร ถ้าท่านถูกจับไว้จะทำอย่างไร จานหวดอีก คนหนึ่งซึ่งตามยาคุชี้หอมมาจากวัดยอดแก้วตอบว่า ไม่ต้องห่วง ท่านดอกพี่น้องเอ๋ย รีบเดินทางไปให้ถึงท่าเรือก่อนฟ้าแจ่มเถิด

6 โมงเช้าขบวนการเดินทางติดตามยาคุชี้หอมไปถึงริมฝั่งน้ำ ก็เห็นชาว เรือทั้งชาวบ้านนั่งหัวดำสลอนอยู่ก่อนแล้ว นายสีโทกับนายสีทาผู้

เดินทางมาจัดเรือพาหนะไว้คอยท่าท่านยาคุฯ รายงานงานจนสุดว่า
 ที่พวกพุทธมามกะมารวมกันอยู่ที่นี่เพราะอ้ายเสือใหญ่บุญมีเป็น
 คนมาประโคมข่าว เขามากันเพื่อรับศีลและถวายจันทน์ท่านยาคุฯ
 ได้จัดร้านยกพื้นสูงไว้สำหรับท่านเทศนาแล้ว ทำเอางานสุดกับ
 พวกพยักหน้าให้กันอยู่หงิกๆ ต่อจากนั้นก็แต่เสียงถามกันแข็ง
 เชื่อว่า ท่านยาคุฯ ไปไหน พวกเรามีข่าวใหม่ปลามันมาถวายท่าน
 ยาคุแล้ว งานสุดปรึกษากับงานหวดว่า จะบอกชาวบ้านว่าอย่างไร
 ก็เห็นท่านยาคุเดินอุ้มบาตรโพล่ออกมาจากป่าละเมาะด้านทิศ
 ตะวันออก ทำให้เหล่าญาติธรรมพนมมือสาธุเสียงอึงคะนึง

เมื่อท่านขึ้นไปนั่งขัดสมาธิอยู่บนร้านยกพื้นสูงก็มีชายคน
 หนึ่งพูดเสียงดังขึ้นว่า “ตอนฟ้ากำลังแจ่มมีคนเห็นท่านยาคุเดิน
 บิณฑบาตอยู่ในตลาดนครเวียงจันทน์ แล้วท่านมาถึงที่นี่ได้
 อย่างไรหนอ” เสียงหนึ่งพูดเหมือนตะโกนขึ้นว่า รู้ว่าท่านยาคุหาย
 ตัวได้ยังถามอยู่อีก อารานาขอศีลแล้วถวายจันทน์ท่านดีกว่า
 งานหวดอารานาศีลทันใด ทุกคนพนมมือรับศีล แล้วท่านกล่าว
 ขึ้นด้วยเสียงใสกังวานเย็นว่า

“เจริญพรเหล่าญาติธรรมทั้งปวง อาตมาได้ข่าวของเต็ม
 บาตรแล้วก็เดินมาเรื่อยๆ เหมือนคนธรรมดาแน่นแท้ละ อาตมา
 บ่ได้เป็นผู้วิเศษมีฤทธิ์ปาฏิหาริย์ดอก คือ เป็นพระภิกษุรูปหนึ่ง
 ดำเนินรอยตามพระพุทธเจ้าเท่านั้น เหตุที่อาตมาจะล่องเรือลงไป
 ทางใต้วันนี้ด้วยเหตุว่า อาตมาจำพรรษาอยู่วัดโพนฝักเม็กมานาน

จึงอยากไปหาโปรดสัตว์ตามที่ต่าง ๆ บ้างเท่านั้น”

มีเสียงชายคนหนึ่งโพล่งขึ้นว่า “มีข่าวร่ำมาว่า ท่านยาคุ จะถูกจับในข้อหาช่องสุ่มกำลังไปแย่งชิงเอาราชบัลลังก์ในนคร เวียงจันทน์คืนมา พวกข้าน้อยทั้งหลายทั้งปวงจึงพร้อมใจกันจะ เดินทางตามอารักขาท่าน พวกข้าน้อยถือว่ายาคุฯ คือพระอรหันต์ องค์หนึ่ง ซึ่งเป็นศาสดาแทนพระพุทธเจ้าของเราผู้เสด็จสู่ ปรีนิพพานไปแล้ว

“เจริญพร โปรดอย่าเข้าใจผิด พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัส ตอบคำถามพระอานนท์ก่อนจะดับขันธว่า โยโวอานนท์ มยาธัมโม จวินโย จเทสิโต ปัญญุตโต โสโว มมจฺเจเนน สตถา และว่า ดู ก่อนอานนท์ ในเวลาที่เราล่วงลับไปแล้ว ธรรมและวินัยที่เรา แสดงแล้วและบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย จักเป็นศาสดาของเธอ ทั้งหลาย ขอให้เข้าใจว่า พระพุทธเจ้าบัพได้มอบตำแหน่งศาสดาไว้ ให้แก่ผู้ใดดอก พระธรรมวินัยกับข้อบัญญัติของพระองค์เท่านั้นที่ เป็นศาสดา การที่อาตมาต้องไปโปรดสัตว์คราวนี้ บ่มีกำลังอาวุธ อันใดดอก ส่วนอายเสียบุญมีที่เล่าลือกันว่า เป็นเสี้ยวของอาตมา นั้น จริงอยู่แต่เป็นสังกะลีของพระครูลีบบอง สมภารวัดบ้านกะลิม แต่เมื่อพระครูทำการบวชเป็นจิวให้บุญมี บุญมีบ่อยากเรียนจึงหนี ไปหาเรียนวิชาคาถาอาคมเสียเลย หากญาติโยมพบเห็นบุญมีที่ใด ขอให้บอกเขาด้วยว่า อาตมาขอขมาบาปให้เลิกเป็นอายเสียเสีย เกิด หากเขากลับใจบวชเป็นพระได้จะตามอาตมาไปก็ได้ จึงบอก

เขาว่า บ่มีสิ่งใดให้ความสงบเย็นเท่าธรรมะ การให้ธรรมะชนะการให้ทั้งปวง นะโยมนะ”

ท่านกล่าวจบมีคนถวายของขบฉันอุตุลุด พร้อมเสียงพูดว่า มื้อนี้มีข้าวหอมใหม่ๆ จากไร่กับปลากดไข่ปิ้งไฟ ปลาแดกหอมก็มี งานสุดจะเอาไปไว้กินตามทางก็ได้ งานหวดกล่าวขึ้นว่า พวกช้อยกินผักจิ้มแจ่วก็ได้อยู่แล้วพี่น้องเอ๋ย ว่าแต่ญาติพี่น้องจะตามพวกเราไปวันนี้ มีความห่วงหาอาลัยคนอยู่ข้างหลังหรือไม่ ถ้ายังไม่พร้อมขอให้ตามไปภายหลังเถิด มีเสียงพูดพร้อมกันว่า พวกช้อยตามไปส่งถึงนครพนมจึงจะกลับ งานหวดเอ๋ย

ดวงตะวันลอยขึ้นฟ้าเบื้องทิศตะวันออก 1 วา แล้วกองทัพธรรมะน้อยๆ ก็เคลื่อนพลลงไปทางใต้ช้าๆ โดยมีเรือท่านยาคุณำหน้า

นายสีโหอยู่ลำท้ายขบวนจับทอระโห่งทำด้วยกาบไม้ไผ่เย็บติดกันจ่อปากกรอกเสียงขึ้นว่า “ฟังให้ดีพี่น้องทั้งหลาย ร้อยคนในเรือสีลิลำ ผู้ใดเคี้ยวหมากให้ถ่มลงในกระบอกไม้ไผ่ ห้ามถ่มลงน้ำโดยเด็ดขาด ผู้ใดเจ็บท้องให้ขึ้นไปบนฝั่ง แบกจอบเสียมไปนำเดือ จงจำใส่ใจเสมอว่า ลำน้ำโขงสายนี้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไหลลงมาจากใต้ภูเขาเมืองธเบต จนมีคนขนานนามว่า แม่น้ำมิตรภาพนี่คือคำสั่งของท่านยาคุณของเธอ

ชายญวนในเรือลำถัดไปถามว่า เจ้ามีของติดกันจมน้ำบ้างไหม เพราะช้อยกับเมียว่ายนน้ำบ่เป็น ถ้าเรือจมนจะไปได้ไปไหว้พระ

ธาดุพนม นายสีโทตอบว่า “บ่มีดอก มีแต่คำสอนของยาคุ จำมาจากพระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ว่า ธรรมะคุ้มครองโลก อีกบทหนึ่งมีว่า จงดำเนินชีวิตอยู่ในสายกลาง บ่ตั้ง บ่หย่อน เครื่องครัดเกินไป จึงจะมีความสุข เช่น อย่าขายของเอากำไรเกินเหตุ อย่าทำตนเป็นคนลาวต้มลาว ดังสุภาสิตลาวกล่าวไว้

“กล่าวไว้อย่างใดลองว่าให้ฟัง จักบทไหน”

“เช่นมีว่า นอนหลายฝันหลาย กินหลายช้ำหลาย สี้หลาย โคยแหลม บ่สี้ช้ำโคยหลาย แปลออกบ่”

ชายญวนตอบมาว่า แปลออก แต่ตัวช้อยนี้มีเมียมา 15 ปีแล้วบ่มีลูกจักคน จึงจะไปขอลูกจากพระฤาษีแก่งหลี่ผี หรือนายสีโหมมีวิชาอันใดบ้างช่วยบอกหน่อยเถิด

นายสีโทพูดไปสุดแรงเสียงว่า “มันบ่ยากดอก หากคนลาวมาให้เป็นฝั่วน้อยสักสามเดือนก็ชี้คร้านจะไกวเปล” แล้วมีเสียงหัวเราะขึ้นเฮฮา

การเดินทางของกองทัพธรรมช่วงแรกเป็นไปแบบเรื่อย ๆ เนื่องจากว่าลำน้ำเลี้ยวโค้งไปทางซ้ายมือด้านทิศตะวันออก แล้วหักมุมไปทางขวาเป็นช่วง ๆ ประกอบกับมีชาวพุทธทั้งสองฝั่งนำเรือมาขวางหน้า นิมนต์ท่านยาคุขึ้นฝั่งเทศนาให้ฟังวันละ 3-4 ทนกว่าจะถึงท่าเรือเมืองนครพนมก็เป็นเวลา 15 วันพอดี ถึงแม้ยังต้องค้างแรมอยู่ต่ออีก เพราะชาวบ้านชาวเมืองฝั่งไทยสยามแท้กันมาแต่เช้าถึงค่ำจนมือฟ้ามัวดิน ฝั่งเทศน์แล้วยังขอน้ำพุทธมนต์

และเส้นด้ายสายสิญจน์ผูกข้อมือออกตลอด น้ามนต์กับด้ายผูกข้อมือ เป็นของชาวบ้านนำมาตั้งเรียงแถวไว้ข้างหน้าท่านยาคุ โดยมีสายสิญจน์โยงมาพาดไว้อีกต่อหนึ่ง

เทศน์จบแล้วยังมีการเจรจาพาทีปรึกษาปัญหาชีวิตกับชาวพุทธอีก บ้างก็ว่านิมนต์ท่านมาประจำอยู่เมืองนครพนมเสียเถิด เพราะอยู่ห่างจากนครเวียงจันทน์ และห่างไกลจากคำครหา นินทาว่า ท่านช่องสุขกำลังจะไปยึดเอาเมืองเวียงจันทน์ ท่านบอกว่า จะไปโปรดสัตว์ทาง 2 ฝั่งโขงก่อนค่อยกลับมา บางคนก็เล่าสู่ท่านฟังว่า เมียเป็นโรคพอมแห้งแรงน้อยกินข้าวไม่ได้ ผืนไร่ยอนอนสะดุ้งมาหลายเดือน พอเอาต้นผักเม็ก 3 อย่างมี ใบเปลือก แก่น ไปต้มให้อาบ กิน โดยเอ่ยชื่อยาคุชี้หอมทุกที ปราภฏว่า เมียหายจากโรคดังกล่าว ทำงานการได้แข็งแรงแล้ว บ้างเล่าว่าเป็นโรคช้ำกลากช้ำเกลื้อน ไม่ได้หลับนอนเพราะต้องเกาทั้งคืนจนผ่ายพอม จึงไปเอาผักเม็กมาบูชา ราลิกถึงท่านแล้วตำใบผักเม็กกับใบสิดา-ใบฝรั่ง มีลูกกินได้ ทาถูตามตัวอยู่เดือนเดียวโรคหายเหมือนปลิดทิ้ง

ลุงคนหนึ่งเป็นหมอยาบ้าน เดินทางมาจากเมืองยโสธร เมืองแห่งบังไฟแสน เล่าว่า 3 เดือนมามีคนป่วยเป็นโรคตาแดง เอายาให้กินทั้งหยอดตาและเป่าด้วยมนต์คาถา ยิ่งลุกลามติดต่อกันไปเกือบหมดตำบล จึงออกชื่อ ยาคุชี้หอม เป็นคาถาเป่าตาแดง ให้คนป่วยเข้า-เย็น เลยตาใสกันหมดอย่างน่าอัศจรรย์

ลุงอีกคนหนึ่งเล่าว่า เป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่หมู่บ้านริมฝั่งแม่น้ำมูล สังกัดเมืองอุบลฯ ฝึบอบและฝึแม่่ม่ายมักเอาผู้ชายไปเป็นผัว ตายไปแล้วหลายสิบคน จึงชักชวนลูกบ้านกราบไหว้บูชา ยาคูฯ เข้าและเย็น บางเรือนก็ทำหุ่นท่านไว้หน้าเรือน กราบไหว้ก่อนนอน ปรากฏว่าฝึบอบและฝึแม่่ม่ายหนีไปหมด บางคนก็เอ๋ยชื่อท่านยาคูชี้หอม บ้างก็ว่า ยาคูวัดฝักเม็กหรือท่านราชครูโพนสะเม็กมั่วไปหมด ไม่รู้จะเรียกชื่อท่านว่าอย่างใดกันแน่

จนสุดตอบแทนท่านว่า “เรียกอย่างไรท่านก็คือคนเดียวกันนั่นแหละ ที่ว่าพระครูโพนสะเม็กหรือราชครูโพนสะเม็กนั้นเป็นชื่อเขียนของทางการลาว แต่พวกลาวและไทยอีสานฝั่งขวามักเรียกชื่อท่านว่า ยาคูชี้หอม มาจนทุกวันนี้นั่นแหละ ผู้ใหญ่บ้านเอ๋ย”

เข้าตรู่วันหนึ่งต่อมา ขณะเหล่าญาติธรรมเตรียมตัวลงเรือ มีนายสีโหน้ำชายฉกรรจ์ 2 คนมากกราบท่านแล้วรายงานว่ พระนางสุมังคละ พระธิดาอดีตพระราชินีของนครเวียงจันทน์ได้พาราชโอรสปลอมตัวเล็ดลอดหนีออกมาหลบซ่อนอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง จึงมาปรึกษาท่านยาคูว่ จะให้พระนางเสด็จเดินทางกับท่านหรือควรทำอย่างไรดี เนื่องจากว่ พระมหากษัตริย์ผู้ยึดครองราชบัลลังก์ไว้ จะเอาพระนางซึ่งเป็นม่ายเป็นพระมเหสี ทั้งๆ ที่กำลังทรงพระครรภ์อยู่ 6 เดือน และมีพระราชโอรสองค์ใหญ่วัย 20 กว่าพรรษาแล้ว ท่านยาคูฯ ครุ่นคิดอยู่ครู่หนึ่ง จึงกล่าวว่ ถ้า

พระนางจะจาริกไปแสวงบุญกับอาตมาก็เป็นการดีอยู่ แต่กลัวจะมี
 คำครหานินทาว่า อาตมาจะช่องสุขกำลังกลับไปยึดนครเวียงจันทน์
 ในวันนี้ จึงควรให้พระองค์หลบซ่อนอยู่ในที่ลับสักแห่งหนึ่ง
 พลังก่อน หลังจากคลอดแล้วค่อยปรึกษากันอีกหนหนึ่ง ส่วน
 องค์หล่อผู้เป็นราชโอรสนั้น ควรนำไปฝากไว้กับเจ้าเมืองดานัง
 แห่งเมืองญวน (เวียดนาม) พลังก่อน เพราะเจ้าเมืองดานังกับ
 พระเจ้าสุริยวงศา เคยเป็นมิตรสัมพันธ์ไมตรีกันมาก่อน

คนคุ่มกันถามว่า ถ้าพระนางคลอดลูกออกมาควรจะต้อง
 ชื่อว่าอย่างไร ยาคุฯ ตอบว่า เอาชื่อ “เจ้าหน่อกษัตริย์” ก็ดี
 เพราะคล้องจองกันกับองค์หล่อผู้เป็นพระเชษฐา แล้วถามว่า
 ต้องการกำลังไปช่วยคุ่มกันพระนางหรือไม่ คนคุ่มกันตอบว่า
 พวกเรามีพร้อมแล้ว ยาคุฯ จึงกล่าวขึ้นว่า ขอส่งความปรารถนา
 ดีไปให้พระนางแม่ม่ายทั้งองค์หล่อปราศจากภัยพาลด้วยเถิด
 อาตมาไม่เคยลืมพระเจ้าสุริยวงศาผู้ทรงประทานตำแหน่งชาจัว
 ทั้งทรงสั่งสร้างโบสถ์ลอยน้ำและตำแหน่งสังฆราชาแก่อาตมา
 ทูลพระนางด้วยว่า อาตมา มาเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้าครั้งนี้
 คงปราศจากศัตรูแล้ว เวลานี้อาตมา มาอยู่ดินแดนไทยสยามฝั่ง
 ขวาให้อุ่นใจขึ้นมากหลาย ไทยสยามฝั่งขวากับลาวเปรียบประดุจ
 พี่น้องท้องเดียวกัน กินและอาบน้ำสายเดียวกันมาแต่บุรีราบุราณ
 ขออวยพรให้โยมผู้มาส่งข่าวเดินทางกลับไปทูลพระนางด้วยความ
 ปลอดภัยเถิด ❖

เจดีย์ศิลาที่บรรจุขุขบถและผอบพระอรังครธาตุ
สูง 85 ซม. ฐานกว้างด้านละ 32 ซม.
อมรฤาษีและโยธฤาษีนำมาจากยอดภูเพ็ก สกลนคร ในราว พ.ศ. 500

บทที่ ๖
พบสมบัติอันล้ำค่า

หลังจากคนของพระนางสุมังคละกลับไปแล้ว ท่านยาคุจึงลุกยืนจะเดินไปลงเรือที่จอดรอท่าอยู่ พอตีมีฆาวนครพนมแท่งกันมาส่งมืดฟ้ามัวดิน พวกงานหวดกลัวเสียเวลาจึงนิมนต์ท่านนั่งแคร่หามไปอย่างเร่งรีบ แสงดวงตะวันโผล่ขอบฟ้าขึ้นมา เบื้องตะวันออกกระหน่ำน้ำโขงเป็นประกายระยิบระยับ ประดุจถูกโรยด้วยกากเพชรกระนั้นแหละ ครู่หนึ่งมีเสียงดังคะนึงขึ้นว่า “พญานาคสองตัวโผล่หัวขึ้นมาจากลำน้ำโขงทางซ้ายมือ พ่นน้ำส่งท่านยาคุชี้หอมเป็นฟองฝอยแล้วพิน้องเอ๋ย” ทำให้ฝูงชนเฮโลไปดูจนฝุ่นตลบ พอท่านเดินออกจากแคร่หามจะไปลงเรือ นายสีโท กับนายสีทาวิ่งฝ่าฝูงคนไปรายงานท่านเสียงสั่นระรัวว่า

“เห็นพญานาคสองตัวโตใหญ่เท่าลำต้นตาลโตนดชูคอขึ้น
สูงพ่นน้ำลงมาทางใต้ ผู้เฒ่าผู้แก่บอกเป็นเสียงเดียวกันว่า พญา
นาคมาส่งยาคุด้วยความยินดี”

ท่านถามว่า บรรดาญาติโยมที่ตามพวกเราอยู่ครบกัน
หรือไม่ นายสีโทตอบเสียงดังว่า “มีชาวนครพนมกำลังลงเรือ
พายจะตามเราไปจำนวนหนึ่งร้อยคนขอรับ” แล้ววิ่งกลับไปอยู่
ท้ายขบวนอย่างเร่งรีบ

แล้วเรือของท่านยาคุก็เคลื่อนออกจากฝั่งช้าๆ บังเอิญฟ้า
บนหัวมืดครึ้มเหมือนปาฏิหาริย์ ช้ำยังมีลมแรงกับฟ้าแลบแปลบ
ปลาบเหมือนฝนท่าใหญ่จะตกลงมาเสียอีก ไม่นานนักท้องฟ้ากลับ
สว่างจ้าอีกหนหนึ่ง แล้วมีเสียงคนบนฝั่งดังขึ้นอึงคะนึงว่า “ท่าน
ยาคุยืนกางฝ่ามืออยู่หัวเรือไล่เมฆฝนหนีไปแล้ว พี่น้องเอ๋ย ท่าน
ต้องมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์อย่างไม่ต้องสงสัย” บ้างก็ว่า ท่านยาคุไม่
เป็นพระศรีอาริย์ก็เป็นพระอรหันต์ลงมาเกิด ขอให้ท่านแผ่บารมี
มาให้พวกข้าน้อยอยู่เย็นเป็นสุขทุกทิวาราตรีด้วยเถิด สาธุ

ต่อมา ยามบ่ายแก่วันหนึ่ง ขบวนเรือได้จอดที่ท่าฝั่งไทย
แห่งหนึ่งเพื่อญาติโยมตามมาขึ้นฝั่งกินข้าวมื้อค่ำและพักแรม ทาง
ทิศตะวันตกมีภูเขาลูกหนึ่งขวางหน้าอยู่ ถิ่นแถวนี้เรียกว่า หมู่บ้าน
ภูกำพร้าว เพราะมีบ้านเรือนเรียงรายอยู่ตีนภูเขากำพร้าว ชาวบ้าน
บอกว่า ภูเขาลูกนี้ยาวเป็นพืดมาจากภูพานเมืองสกลนคร เลื้อย
ยาวลงไปถึงเมืองนครจำปาศักดิ์ทางใต้โน้น ถ้าเดินไปสักหนึ่งพัน

ก้าวจะถึงตีนภูกำพร้าว และว่าถ้าบุกป่าเข้าไปอีกประมาณ 500 ก้าวจะเห็นเจดีย์ยอดหักโถมทรุดมาแต่โบราณองค์หนึ่ง ไม่เคยมีชาวบ้านบุกเข้าไปถึงเจดีย์ร้างสักคนเดียว เพราะมีเสือโคร่งดุร้ายอาศัยอยู่หลายตัว ทั้งยังมีผีภูเขาร้องครวญครางอยากกินเลือดคน ยามดึกส่งดของคืนข้างขึ้น 15 ค่ำเป็นประจำ

ท่านยาคุจึงเดินนำหน้าบรรดาญาติธรรมตรงไปทางชายป่า สัก 200 ก้าวจึงหยุด ให้งานทวดกับงานสุดประกาศให้เหล่าญาติธรรมทำของกินแล้วจะพักนอนที่นี้คืนหนึ่ง เวลาไปหาพินมาก่อไฟให้ระวังสักหน่อย เพราะมีเสือกินคนอยู่ฐานเจดีย์ยอดหักหลายตัว แล้วจัดแจงแบกกลดของท่านยาคุไปปักไว้ริมป่า

5 นาฬิกาของวันใหม่ บรรดาญาติธรรมตื่นขึ้นสวดมนต์แล้วมองไปบนยอดเขาเห็นดวงไฟดวงใหญ่พุ่งขึ้นไปบนฟ้า จึงพูดกันเสียงแข็งเชื่อว่า เห็นภาพท่านยาคุเหาะจากยอดภูเขาลอยขึ้นไปบนฟ้าแล้ว บ้างก็ว่า สงสัยท่านจะไปเยี่ยมวัดโพนสะเม็ก เมื่อเห็นท่านยาคุเดินดุ่มกลับมาจึงพลันเงิบเสียง ท่านมายืนกลางที่ประชุมแล้วเล่าขึ้นว่า เมื่อคืนนี้ยามตี 3 นาฬิกาลุกขึ้นนั่งวิปัสสนา ได้มียาพ่อหรือหลวงพ่อรูปหนึ่งมาบอกว่า เจดีย์ยอดดำนองคั้นั้น “พระกัสปะ” ผู้เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาสร้างไว้หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จสู่ปรินิพพานประมาณ 20 ปี มีทองคำบริสุทธิ์หุ้มยอดเหลืองอร่าม ยามถูกแสงแดดงามตานัก ทั้งยังอัญเชิญพระอิฐทรงอกของพระพุทธเจ้าบรรจุไว้ได้ฐานพระเจดีย์

ด้วย เมื่อกาลเวลาผ่านไปมาฐานพระเจดีย์เริ่มทรุดและมีคนขึ้นไป
แกะเอาทองคำไปหมด จึงกลายเป็นเจดีย์ร้าง มีต้นไม้ใบหญ้าขึ้น
ปกคลุมจนมีสิงสาราสัตว์อาศัยอยู่ฐานพระเจดีย์ เช่น กูเหลิ่อม
เสือโคร่งคร้าย

ท่านเล่าอีกว่า นอกจากมีอิฐหน้าอกพระพุทธรเจ้าบรรจุอยู่
ได้ฐานแล้ว ยังมีแก้วแหวนเงินทอง ซึ่งชาวพุทธนำไปบริจาคให้
มากมายจนนับไม่ถ้วนอยู่ได้ฐานด้วย หลังจากพระกัศปะกลับไปก็
มีพระภิกษุสร้างกุฏิเฝ้าอยู่ แต่นานมาพระภิกษุเหล่านั้นก็หายไป
ปีละรูปสองรูป มีแต่พญานาค 2 ตัวเฝ้าสมบัติอยู่ได้ฐานพระเจดีย์

ท่านยาคูจึงขออนุญาตซ่อมแซมองค์เจดีย์ขึ้นใหม่โดยให้
สัญญาว่า จะสร้างจนเสร็จจึงจะไปโปรดสัตว์ทางลุ่มลำน้ำโขง ไม่
ว่าจะนานสักเท่าใด หลวงพ่อรูปนั้นกล่าวขึ้นว่า “แล้วแต่พระคุณ
เจ้าเถิด” แล้วหายวับไปกับตา

ท่านจึงแจ้งให้เหล่าญาติธรรมรู้ว่า พวกเราจะพักอยู่ที่นี้
จนสร้างยอดพระเจดีย์องค์นี้เสร็จ ขอให้พวกเราไปเชิญชวนชาว
พุทธมาช่วยกันถางป่ารอบพระเจดีย์ ปลุกเพิงพักสำหรับพระภิกษุ
สามเณรและโรงครัวไว้ให้มากที่สุด ให้พากันไปตีฆ้องร้องป่าวให้
นายช่างทำก้อนอิฐมาช่วยกันให้มากที่สุด บอกบุญชาวบ้านชาว
เมืองต่าง ๆ เอาข้าวสารอาหารแห้งมาไว้ทำกินเลี้ยงแรงงานไป
จนกว่าจะเสร็จ หรือว่าญาติธรรมทั้งปวงจะมีความเห็นอย่างใดบ้าง

มีเสียงพูด สาธุ ดีแล้วดีหลาย ดั่งขึ้นอิงคะนิง ลอยลิ่ว

ขึ้นไปบนยอดเขาแล้วสะท้อนกลับมาเสียงซ่า ๆ

ข่าวยาคุชี้หอมชักชวนชาวบ้านไปปฏิสังขรณ์พระเจดีย์
กระพือพัดไปทั่วทิศอย่างรวดเร็ว ภายใน 20 วันบริเวณฐานองค์
เจดีย์ราบเรียบเป็นหน้ากลอง แล้วมีการก่อสร้างที่ปักตามความ
ดำริของท่าน ช่างก่ออิฐดินเผาทั้งช่างก่อเจดีย์เมืองใกล้และไกล
ดันดันมาช่วยแรงด้วยความยินดี บางกลุ่มคนหาบคอนสิ่งของใช้
จำเป็นทั้งลูกเล็กเด็กแดงมาเป็นพรวน บ้างก็มีขบวนเกวียนมุง
หน้าไปเป็นหมู่ ๆ แบบคำไหนดอนนั้น คนใกล้ชิดท่านยาคุที่
อุตส่าห์ติดตามมาจากวัดยอดแก้วทั้งวัดโพนผักเม็ก พวกกันดูแล
บริการผู้มีจิตศรัทธาตั้งว่าจำนวน 1,000 คน แทบไม่ได้หลับนอน
เช่น จานสุด จานหวด จานแก้ว เชียงสาง จานโสม ท้าวพรหม
ท้าวหลวง นายสีโทและนายสีทา 2 คนหลังนี้เล่ากันว่าเป็นผู้อยู่ยง
คงกระพันชาตรีนับเป็นเอก จานแก้วกับจานโสม เป็นหมอยาบ้าน
มีชื่อไปทั่วสองฝั่งโขง ส่วนเชียงสางเคยเป็นจวนน้อยหรือสามเณร
อยู่ในวัดโพนผักเม็ก เรียนหนังสือเก่ง ฉลาดหลักแหลมกว่าจัว
ทุกคนเพราะเป็นคนรับใช้ท่านยาคุช่วยจานสุดอีกต่อหนึ่ง ได้ลา-
สิกขาจากจัวมาเป็นเชียงก่อนยาคุเตรียมตัวออกจากวัด

เข้าวันหนึ่งนายสีโหมารายงานท่านยาคุว่า มีเจ้านายจาก
นครเวียงจันทน์มาขอพบ ท่านจึงให้ไปนำคนทั้ง 5 มานั่งใกล้แล้ว
ท่านกล่าวขึ้นว่า คนจำนวนสองพันเศษที่มาพักแรมอยู่ที่นี้ล้วนมา
อุทิศแรงกายใจช่วยสร้างเจดีย์ร้างทั้งนั้น เขาไม่มีอาวุธใด ๆ จะไป

รบพุ่งกับผู้ใดดอก อาตมาคิดว่า เจตีย์เสร็จวันใดก็จะล่องโขงลงไปทางใต้เพื่อโปรดสัตว์ตามความตั้งใจ แล้วเจ้านาย 5 คนที่ว่าจึงกราบลากลับไป

ยามเช้าอีกวันหนึ่งมีนายพรานป่าบ้านหลังภูเขากำพร้า นำชาวบ้านแบกและหามปืนและหน้าไม้สำหรับยิงสัตว์มามอบให้เล่าว่า ยังชีพด้วยการล่าสัตว์ป่าขายมาแต่ปู่ย่าตายาย พอท่านยาคุม่าจำพรรษาอยู่ที่นี้สัตว์ป่าทั้งนกยูงสีสวยหายไหมด จึงพร้อมใจกันนำอาวุธมามอบให้แจกจ่ายเหล่าญาติธรรมป้องกันตัว ยาคุจึงบอกว่า พวกเราที่มาสสร้างกุศลผลบุญอยู่ที่นี้ไม่เคยมีศัตรูดอก แก้วแหวนเงินทองที่มีผู้บริจาคก็จะใส่ในหลุมใต้ฐานเจตีย์หมด จึงนำอาวุธเหล่านั้นไปมอบให้หัวหน้าเมืองเรณูนครเสียเถิด

นายพรานอีกคนพูดขึ้นว่า มีหมู่บ้านคนป่วยเป็นโรคไข้ทูต กุดถึงหมู่บ้านอยู่ตีนภูเขาทงใต้ลงไป ปีนี้ทำอะไรทำนาไม่ได้ผล เพราะแล้งจัด ข้าคนทำอะไรข้าวก็มีน้อย ทำให้ลำบากเหลือหลาย เพราะแต่ละครัวเรือนมีผู้ใหญ่เป็นโรคไข้ทูตกันหมด มีอดีตงอหงิก น้ำเหลืองไหลเยิ้มแมลงวันตอมทิ้ง ต้องแยกย้ายกันออกจากบ้านหาขอทานข้าวสารบ้านอื่นไปสู่ครอบครัวกินประทังชีวิต พวกเขาอยากจะข้ามภูเขามาขอรดน้ำมนต์กับท่านก็จนปัญญา ถ้ายาคุมีของดีมอบให้ก็จะนำไปรักษาคนมีกรรมเหล่านั้น

ท่านยาคุบอกว่า ไม่มีของดีวิเศษรักษาโรคตั้งว่าดอก โรคตั้งว่ามันติดต่อกันโดยน้ำเหลืองและกรรมพันธุ์ ถ้าจางแก้วไป

ช่วยคนเหล่านี้ก็จะได้บุญหลาย ๆ ชวนเชียงสาบไปเป็นเพื่อน
 ทหารากไม้ตีนภูเขาไปแจกจ่ายให้เขาต้มกินหรือทาจะว่าอย่างไร
 จานแก้วตอบว่า ยินดีไปช่วยขอรับ จะทหารากไม้ไปแจกจ่ายให้
 ว่าแต่ว่าเสียเวลาเดินทางไปสักกี่วันคืนเท่านั้น เชียงสาบก็บอกว่า
 กลัวเสียจะกินเวลาข้ามเขา ถ้าจะให้ไปกับจานแก้วก็ยินดี แต่ต้อง
 ไปพร้อมกับพวกนายพรานแล้วกลับมาส่ง นายพรานรับปากว่า
 ยินดี ไปกลับประมาณ 6 วันเท่านั้น จะได้เห็นยารักษาโรคตั้งว่า
 ด้วย ท่านยาคุพูดว่า ถ้าอย่างนั้นก็พากันไปกับนายพรานเสียแต่
 วันนี้ ไปกินข้าวในโรงครัวเสียก่อน แล้วเอาข้าวห่อไปกินตามทาง
 ด้วย

พวกนายพรานจึงกราบลากลับ แต่ก็ไม่ลืมขอน้ำมนต์
 ของท่านยาคุใส่กระบอกไม้ไผ่สะพายบ่าไปคนละบั้ง 2 บั้ง จานสุด
 กำชับสั่งว่า อย่ากินไปตามทางจนหมดก่อนไปแจกให้คนเจ็บชี้ทูต
 ทาแผลนะ นายพรานเอ๋ย

งานซ่อมเจดีย์อันดับแรก คือ ชุดเจาะฐานเจดีย์บรรจุแก้ว
 แหวนเงินทองที่มีคนนำมาบริจาค แล้วใช้ก้อนอิฐชุดใหม่ปิดช่อง
 อย่างดีบดดี แล้วรื้ออิฐเก่าลง เอาอิฐใหม่ไปก่อแทน นักออกแบบ
 รูปทรงของเจดีย์ก็คือท่านยาคุฯ นั่นแหละ ท่านจะใช้เวลาที่เหลือ
 จากการทำวิปัสสนาและเทศนาไปคุมการก่อสร้างแทบไม่มีเวลา
 พักผ่อน แทนที่จะเสร็จสมบูรณ์ภายในปีเดียวก็ต้องยืดเวลาต่อ
 ไปอีก คนงานเผาอิฐทั้งช่างฝีมือต้องผลัดเปลี่ยนกันลาไปเยี่ยม

บ้านแทบทุกวัน ท่านก็พูดด้วยเสียงกังวานเย็นว่า คุณแลญาติพี่น้อง ให้เรียบร้อยก่อนค่อยกลับมาใหม่ งานนี้ต้องทำให้เสร็จสมบูรณ์ แล้วหละโยมเอ๋ย เนื่องจากว่าอาตมาได้สัญญา กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผู้ เฝ้าอุรังครธาตุแล้วว่า จะซ่อมแซมให้สมบูรณ์ก่อนจึงจะจาริกธรรม ต่อไปอีก

เช้าวันหนึ่งหลังจากท่านทำวิปัสสนาเสร็จแล้ว นายสีโท พร้อมนายสีทาได้นำชายฉกรรจ์ 3 คนจากบ้านลิ้มบองมาพบ พูดว่า พ่อและแม่ของท่านยาคุฝากมาบอกว่า อยากมาช่วยก่อ เจตีย์แต่แก่ชราลงมากแล้ว ส่วนพระครูลิ้มบองก็ยิ่งชราลงแทบ มองไม่เห็นทางเดิน ท่านได้แต่ฝากความคิดถึงและปรารถนาดีมา ให้ ยาคุฯ กล่าวขึ้นว่า

“ขอบใจที่อุตส่าห์มาบอกข่าว อาตมาได้ส่งกระแสดิจไป กราบท่านทุกคืนวันแล้ว ความแก่ชรานั้นมันเป็นของจริงที่อยู่กับ ตัวตนของทุกคนแม้กระทั่งความตาย มัจจุราชคือเจ้าของความ ตายพร้อมจะหยิบยื่นให้แก่ทุกคน แม้กระทั่งพระพุทธเจ้าผู้เป็น หนึ่งไม่มีสองของโลกมนุษย์ก็ยิ่งหลีกเลี่ยงความชราและความตาย ไม่พ้นดอกโยมเอ๋ย ขอให้บอกโยมพ่อโยมแม่ด้วยว่า ถ้าไม่มีคน เช่านาทำก็มอบให้วัดเสียให้หมด ให้ท่านอยู่กินกับธรรมะไปจนวัน สดท้ายของชีวิตเถิด”

บุษบกทองคำซึ่งเป็นที่บรรจุผอบพระอรุโณธาด
พบในห้องสี่เหลี่ยมเจดีย์ศิลา ตั้งอยู่บนหลังช้างแก้ว - ม้าแก้ว
ฐานกว้างด้านละ 6.9 ซม. สูง 14.8 ซม. ยอดชำรุด
เป็นของที่นำมาบรรจุใหม่ ใน พ.ศ. 2233 - 35
โดยเจ้าราชครูหลวงโพนสะเม็ก แห่งนครเวียงจันทน์

บทที่ 8
ลางทางใต้ให้ธรรมะ

ฝูงปลวกช่วยกันสร้างรังไม่หยุดหย่อนยอมเป็นจอมปลวกฉันทิ มนุษย์ร่วมใจกันสร้างวัดถุ่ยอมสำเร็จฉันทิ แล้วอุรังคราตุผู้มียาคุชี่หอมเป็นผู้ออกแบบก็ยืนเด่นอยู่ตีนภูกำพร้าวในวันหนึ่ง ยอดปลายแหลมขององค์พระธาตุนุ่มด้วยทองคำกระทบแสงแดดเป็นประกายสีทองระยับงามตายิ่งนัก มีพิธีฉลองในต้นเดือนอ้าย 7 วัน 7 คืน สนุกครึกครื้นแต่เข้ายันค่ำ ท่านยาคุต้องแบ่งเวลาเทศนาธรรมเป็น 3 กะ เข้า เทียง คำ เพราะผู้คนอยากฟังเทศน์มากหลาย

ตอนเย็นของวันสุดท้าย ท่านนั่งเทศนาจนถึงเวลา 3 ทุ่มก็ไม่แสดงอาการเมื่อยล้าให้เห็น ทุกประโยคซาบซึ้งตรึงใจยิ่งนัก

เช่นว่า เจริญพรญาติธรรมทั้งหลายทั้งปวงที่นั่งฟังอยู่บัดนี้ มื้อนี้เป็นวันสุดท้ายของงานฉลองสมโภชน์อุรังคธาตุที่พวกเราช่วยกันซ่อมแซมเสร็จเป็นเวลา 3 ปีพอดี ในการนี้ไม่มีใครใดถูกบังคับจนเสียชีวิตนับแสนเหมือนสร้างปิรามิดในเมืองอียิปต์ หรือกำแพงใหญ่ของเมืองจีน พระธาตุอันยิ่งใหญ่องค์นี้ลูกหลานของเราจะได้กราบไหว้บูชาไปชั่วฟ้าดิน อุรังคธาตุองค์นี้ไม่ใช่ของยาคุชี้หอมคนเดียวหรือของใครคนหนึ่ง แต่เป็นของพุทธศาสนิกชนทุกคนในโลกมนุษย์

ผู้ที่อยู่เฝ้าพระธาตุองค์นี้ก็มีหลายคน เช่น โยมที่ตามอาตมามาจากวัดโพนผักเม็ก ทั้งพระภิกษุสามเณรจากบ้านต่างๆ โยมเหล่านี้จะได้เฝ้ารักษายอดพระธาตุที่หุ้มด้วยทองคำเหลืองอร่าม แต่นี้ต่อไปญาติโยมก็จะได้กลับบ้านช่องห้องหอของใครของมัน ผู้เดินทางมาจากมณฑลล้านนา ล้านช้าง และจากกรุงศรีอยุธยา ทั้งเมืองเขมร จะเมื่อยล้าแรงกายสักหน่อย เพราะเดินทางมาไกล เหลือหลาย ขออวยพรให้พวกท่านทั้งหลายจงเดินทางกลับด้วยความสวัสดิภาพ ไปถึงแล้วจงอยู่เย็นเป็นสุข คิดอ่านทำการงานสิ่งใดไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน จงสมความมุ่งหมายเทอญ

มีเสียงถามขึ้นว่า “แล้วท่านยาคุชีเดินทางไปไหน” ท่านก็ตอบว่า นั่งเรือล่องลงใต้ไปจนสุดลำน้ำโขงแห่งเมืองเขมร และอาจออกทะเลใหญ่ไปจนถึงเกาะลังกาอันมีพระภิกษุผู้สืบศาสนาพุทธอยู่มากหลาย ขณะเดินทางไปหากมีโอกาสจะพยายามมา

กราบไหว้พระธาตุในวันพิธีฉลองต้นเดือนอ้ายอย่างนี้ทุกปี หากมีสถานที่สร้างวัดก็จะขอจำพรรษาอยู่ที่นั่นไปชั่วชีวิตดับ ขอบอกแก่ญาติโยมทุกคนว่า อาตมามีแต่สบงจิวรกับบาตรใบเดียวติดตัวเพื่อจาริกธรรมตามรอยพระพุทธเจ้าผู้เป็นหนึ่งในโลกมนุษย์ และผู้ค้นพบสิ่งประเสริฐสุดซึ่งเรียกว่าความจริงอันประเสริฐ หรือ อริยสัจ 4 ประการนั่นเอง

การเดินทางลงใต้ของท่านยาคุพร้อมคณะหนึ่งไม่รีบร้อนเหมือนคราวล่องโขงมาแต่แรก เพราะมีชาวบ้าน 2 ฝั่งโขงนิมนต์ขึ้นฝั่งเพื่อขอฟังคำเทศนา บางแห่งมีผู้ใฝ่รู้ธรรมะสอบถามตั้งแต่นยามบ่ายจนถึงเย็นค่ำ ขบวนธรรมต้องพักแรมคืนไปถึงวันใหม่ เช่น เมืองมุกดาหาร สองคอน เขมราฐ บ้านด่าน ปากเซ นครจำปาศักดิ์ แก่งหลี่ฝี่ทันดอน และเมืองสตรีงแตร์ซึ่งเป็นของเขมร

ที่ด่านเมืองสตรีงแตร์แห่งนี้ ทหารเขมรบอกว่า ห้ามไม่ให้กองทัพธรรมของท่านยาคุผ่านไปก่อนได้รับอนุญาตจากเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ ทั้งๆ ที่ท่านยาคุทั้งชาวเขมรแจ้งว่า มาเพื่อเผยแผ่พุทธศาสนาอย่างเดียว ด่านก็ไม่ยอมอนุญาตให้ผ่าน

ทั้งๆ ที่บอกว่า จะขอล่องโขงลงไปให้สุดจนถึงแดนญวนก็จะกลับ ก็ยังได้รับการปฏิเสธอีก รอคอยคำสั่งอยู่หลายวันจนมีชาวเขมรผู้ศรัทธายาคูฯ อาสาพาทางผ่านช่องเขาแห่งหนึ่งไปสู่แดนเขมร แล้วเทศนาเผยแผ่ธรรมะไปเรื่อยๆ ด้วยความชื่นชมของ

ชาวเขมรยิ่งนัก

ท่านยาคุได้เห็นเจดีย์ชำรุดองค์หนึ่งอยู่ริมฝั่งลำน้ำโขง จึงชักชวนชาวบ้านไปซ่อมแซมและหล่อพระพุทธรูปทองเหลือง องค์หนึ่งขึ้นใกล้เจดีย์ที่ว่า มีผู้ศรัทธานำทองเหลืองมาสมทบกัน โดยมีช่างหล่อพระชาวเขมรมาช่วยด้วยความเต็มใจ ขณะทำการหล่อพระพุทธรูปอยู่นั้น ได้มียายคนเขมรคนหนึ่งนามว่า “ยายเป็ญ” นำพอบสีดำทึบทำด้วยแก้วผลึกสีดำมาถวาย พร้อมบอกว่า เห็นพอบแก้วลูกนี้ลอยมาขณะอาบน้ำอยู่กลางลำน้ำโขง น่าจะมีของสำคัญอะไรสักอย่างหนึ่งอยู่ในพอบแก้ว ท่านยาคุฯ จึงทำวิปัสสนาธรรมรู้ว่าภายในพอบมี “กระดูก” หรืออัฐิพระพุทธรูปเจ้าอยู่ข้างในชั้นหนึ่ง ยายเป็ญจึงขอร้องให้ท่านบรรจุพอบไว้ได้ฐานเจดีย์ แล้วจึงทำตามประสงค์ของยายเป็ญ กว่าเจดีย์พร้อมพระพุทธรูปทองเหลืองจะเสร็จสมบูรณ์แบบก็เสียเวลาปีเศษ แล้วทำพิธีฉลองอย่างครึกครื้น

พอเสร็จพิธีแล้วก็มีคำสั่งของทางการเขมรมาว่า คนลาวและไทยสยามที่มาอยู่ในดินแดนขณะนี้ ต้องเสียส่วยหรือภาษีคนละ 8 บาทต่อปี แต่เหล่าญาติธรรมไม่มีเงินติดตัวสักบาทแม้กระทั่งทองคำ ท่านยาคุฯ จึงแจ้งแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเขมรว่า พวกเรามาไกลเงินทองติดตัวมาได้ใช้จ่ายไปหมดแล้ว เพื่อมิให้เจ้าเมืองเขมรขุ่นใจจึงจะพาเหล่าญาติธรรมกลับไปทางเก่า ส่วนเจดีย์กับพระพุทธรูปทองเหลืองนี้ขอให้ชาวพุทธมามกะเขมรรักษา

ไว้เถิด ลูกหลานเกิดมาภายหลังจะได้กราบไหว้บูชารำลึกถึง
พระพุทธเจ้า ผู้ทรงชี้ทางธรรมะให้แก่มนุษย์ พรุ่งนี้ตอนเช้าตรู่
อาตมาจะพาเหล่าญาติธรรมล่องเรือกลับแล้วโยมเอ๋ย

แล้วก็ยามเช้าตรู่ของวันต่อมา หลังจากเหล่าญาติธรรม
เจริญวิปัสสนาเสร็จ งานสุดกับงานหวดไปรายงานท่านยาคุฯ ว่า
เวลานี้พวกเราที่เดินทางกลับเหลือเพียง 50 คนเท่านั้น เหตุเหลือ
น้อยเพราะเขาทนลำบากไม่ไหว จึงลั๊กหนีกลับไปวันละคนสองคน
ดั่งที่ช้าน้อยเคยนมัสการให้ท่านยาคุฟังแล้วพลันนั้นก็ มี “ยาย
เบ็ญ” ร้องให้สะอึกสะอื้นไปกราบท่านพลาญพูดว่า อยากให้ท่าน
ยาคุจำพรรษาอยู่ที่นี้ต่อไปสัก 3 ปี ก็มีอันจะจากไปเสียแล้ว ต่อไป
นี้ไม่รู้จะมีพระผู้รอบรู้มาเทศนาให้ฟังหรือเปล่า ท่านก็บอกว่าต้อง
มีสักวันหนึ่งแน่โยมเบ็ญเอ๋ย ยายเบ็ญก็รำพันอีกว่า หมอดูได้ดู
ดวงชะตาให้ช้าน้อยว่าอีก 3 ปีจะตาย จึงอยากตายอยู่ใกล้ท่านยาคุ
และเจดีย์องค์นี้ ความในใจของช้าน้อยจริงๆ แล้วอยากมีอายุยืน
ไปนานๆ คือ อยากมีชีวิตอยู่จนเจดีย์กับพระพุทธรูปองค์นี้ถูกสาย
น้ำโขงมาเซาะหายไป และก็อยากเกิดชาติหน้าได้มาเฝ้าเจดีย์กับ
พระพุทธรูปสององค์นี้

ท่านยาคุ จึงกล่าวด้วยเสียงเย็นยะเยือกเข้าไปในทรวงอก
ว่า อันว่าคนเรานั้นต้องตายทุกคนแหละโยมเอ๋ย อาตมาเคย
อธิบายให้ฟังหลายหน สิมแล้วหรือว่า คนเรานี้เลือกวันตายและ
เลือกที่เกิดไม่ได้ดอก สักแต่ว่าผู้นั้นจะตายดีหรือตายชั่ว พระ

อภิธรรมกล่าวไว้ว่า คนเราจะตายด้วยเหตุ 4 ประการคือ หนึ่ง ตายเพราะหมดบุญ สองตายเพราะหมดอายุ สามตายเพราะหมดบุญทั้งหมดอายุ ประการที่สี่คือตายเพราะกรรม อธิบายว่า ลางคนตายก่อนแก่เฒ่าเพราะได้ทำกิจการงานสมดังปรารถนาแล้ว ลางคนตายเพราะหมดอายุ คือเกิดมานานหลายปีสังขารใช้งานไม่ได้ เรียกว่า แก่ตาย ลางคนตายเมื่ออายุ 110 ปี หรือ 120 ปี เรียกว่า หมดอายุและหมดบุญ ส่วนตายเพราะกรรมตามทันนั้น หมายถึง บาปกรรมทำไว้แต่ชาติปางก่อนมาเห็นแล้วจึงทำให้คนนั้นตาย

ส่วนคนจะได้เกิดมาตามใจชอบนั้นต้องขอพรวอนไหว้ พระผู้เป็นเจ้าของสวรรค์ชั้นฟ้าเสียก่อน แต่ผู้นั้นต้องรักษาศีล 5 ศีล 8 อยู่ชั่วชีวิต ดังพระนางสิริมหามายามารดาพระพุทธเจ้าของเรา นั้น ตอนพระนางสถิตอยู่บนเมืองสวรรค์มีพระนามว่า “พระนางผุสดี” ได้ขอพรจาก “ท้าวสักกะเทวราช” ก่อนลงมาเกิดเป็นมนุษย์ว่า ข้อ 1 ฟังเป็นผู้มีดวงตาดำเหมือนลูกมฤคิ 2 ฟังมีขนคิ้วดำ 3 ฟังมีชื่อว่าผุสดี 4 ฟังมีพระราชโอรสอันประเสริฐผู้เกือบในยาจกมิได้มีความตระหนี่ ผู้อันพระราชาทูทุกประเทศบูชา มีเกียรติยศ 5 เมื่อข้าพระบาททรงครรรค์ขอให้อุทรหนุนขึ้น 6 ถันของข้าพระบาทอย่าย่อยยาน 7 ผมหงอกอย่าได้มี 8 ธูลีก็อย่าได้ติดในกาย 9 ข้าพระบาทฟังปล่อยนักรโทษที่ถึงประหารได้ 10 ขอข้าพระบาทฟังได้เป็นอัครมเหสีที่โปรดปรานของพระราชาในแคว้นสิวีในพระราชนิเวศน์อันกักก้องด้วยเสียงร้องของนกยูงและ

นกกระเรียน พริ้งพร้อมด้วยหมู่บรรณารี เทอญ

ท่านยาคุฯ พุดเท่านั้น ยายเบ็ญจึงก้มกราบด้วยน้ำตาอาบหน้าด้วยความตื่นตันใจ พอเงยหน้าขึ้นท่านก็เดินไปที่ท่ามีเรือจอดคอยอยู่ ต่อมาครู่ใหญ่ไม่มีใครสนใจกับยายเบ็ญเสียแล้ว เพราะชาวบ้านที่มาแห่กันมาส่งท่านยาคุฯ โห่ร้องขึ้นอึงคะนึงพร้อมพุดว่า “พญานาคสองตัวชูคอขึ้นพ่นน้ำค้ำับท่านยาคุฯ ของเราแล้วพี่น้องเอ๋ย” แล้วพากันวิ่งไปทางฝั่งน้ำแทบเหยียบกันตาย เพื่อดูพญานาค

ล่องเรือกลับครั้งนี้ซักซึกกว่าชาล่องลงมาหลายเท่า เนื่องจากว่าเป็นยามหน้าฝน กระแสน้ำพัดแรงกว่าหน้าแล้ง บางคืนฝนตกหนักต้องจอดเรือริมฝั่ง รุ่งเช้าขึ้นมาจึงพากันซ่อมประทุนเรือที่ถูกลมแรงพัดจนหักพัง ชาวบ้านริมฝั่งรู้ข่าวก็พากันช่วยอุดตลุด ทำอาหารหวานคาวมาเลี้ยงชาวบ้านทั้งถวายท่านยาคุฯ แล้วฟังคำเทศนาจบแล้วก็มีผู้ฟังถามไถ่เรื่อง “พญานาค” ในลำน้ำแทบตอบไม่ทันว่า พญานาคมีจริงหรือเปล่า พญานาคอาศัยอยู่ที่ใดและเหตุใดมันจึงชอบพ่นน้ำ เวลาถึงฤดูออกพรรษาในงานไหลเรือไฟ บางคนพุดได้แต่ภาษาเขมร ท่านก็อธิบายเป็นภาษาเขมรให้ฟัง หากใครพุดภาษาลาวได้ท่านก็เล่าให้ฟังเป็นภาษาลาวซ้ำๆ ว่า

พญานาคนั้นก็คือ ญักษ์ ซึ่งเป็นเจ้าแห่งงูทั้งหลายในโลกมนุษย์ มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์สามารถแปลงกายเป็นมนุษย์

และสัตว์ต่าง ๆ ได้ คนประเทศอินเดียเรียกว่า “พญาภู” คนจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งอยู่ตอนเหนือของประเทศพวกเราเรียกว่า “พญามังกร” หรือ “มังกร” เชื่อกันว่า พญานาคนี้ทำหน้าที่ตามคำสั่งของพระอินทร์บนเมืองสวรรค์ เช่น ให้ช่วยดูแลชาวเกษตรในโลกมนุษย์ ให้มีแผ่นดินอุดมสมบูรณ์ทำนาไร่ ให้น้ำฝนตกลงมายังเมืองมนุษย์ ฝ่ายทางลาวเรียกพระอินทร์ว่า “พญาแถน” วันหนึ่งพญาแถนเห็นพวกพญานาคซื้อครั้นทำงาน เอาแต่สนุกสนานร้องรำทำเพลงจนลืมพ่นน้ำฝนตกลงมายังโลกมนุษย์ จึงไล่พญานาคลงมาอยู่เมืองใต้พิภพ ซึ่งอยู่ใต้แผ่นดินโลกลงไป แต่พญานาคบางกลุ่มถือตัวว่าเป็นผู้มีฤทธิ์มาจากพญาแถน จึงข่มเหงชาวบ้านชาวเมืองตามอำเภอใจ เช่น แปลงกายเป็นมนุษย์เที่ยวจับเกี่ยวเอาลูกสาวชาวบ้านหรือลูกเจ้าเมืองต่าง ๆ

เล่าว่า แต่ก็ยังมีพญานาคอีกพวกหนึ่งพยายามสร้างแต่ความดี เพื่อให้พญาแถนนำขึ้นไปอยู่เมืองแถนอีก เช่น แปลงกายเป็นมนุษย์ไปฟังคำเทศนาของพระพุทธเจ้า หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จสู่ปรินิพพานแล้วยังกราบไหว้บูชาพระองค์อยู่ จนพญานาค 3 ตัวไปเฝ้าพระอิฐหรือกระดุกหน้าอกพระพุทธเจ้า ที่อยู่ใต้ฐานพระธาตุพนม ยามฤดูออกพรรษาหรือมีพิธีไหลเรือไฟ จะมีพญานาคโผล่ขึ้นเหนือลำน้ำโขงปรากฏตัวให้คนเห็น เวลาชาวลาวและไทยสยามริมฝั่งโขงทำบั้งไฟถวายพญาแถน ก็ประดับบั้งไฟคล้ายรูปพญานาคมีหัวมีหางอนและเกล็ดเป็นสีส่นต่าง ๆ งามนัก ที่เมือง

มุกดาหารหรือนครพนมจะมีงานพิธีไหลเรือไฟในต้นเดือนอ้าย
หรือเดือนกุมภาพันธ์ทุกปี หากพวกญาติโยมมีเวลาลองไปดูชม
สักครั้ง อาจจะเห็นกับตาว่าจริงหรือเปล่า แต่ต้องทำใจตามคำ
โบราณกล่าวไว้ว่า ผู้มีบุญวาสนาหรือทำบาปน้อยจึงจะมีสิทธิ์แล
เห็นพญานาคตั้งว่า บางทีอาจเห็นบั้งไฟพญานาคแล่นขึ้นจากลำ
น้ำโขงเพื่อถวายพญาแถนก็ได้ นะโยมนะ”

ผอบทองคำ 8 เหลี่ยม อยู่ในห้อง 4 เหลี่ยมแท่นศิลา
ข้างในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ 215 องค์ บรรจุในยุคหลัง

บทที่ 9
กลับไปพำนักที่แก่งหลี่ผี

อุปสรรคการล่องเรือกลับของท่านยาคุฯ พร้อมเหล่าญาติธรรมดังกล่าวมาแล้วกว่าจะถึง “แก่งหลี่ผี” เสียเวลาถึง 1 เดือนเศษ แก่งหลี่ผีแห่งนี้เป็นภูเขาโผล่ขึ้นจากลำน้ำโขง ฐานภูเขามีช่องน้ำลอดไหลอยู่สาดซ่าชั่วนาตาปี มีแผ่นดินและร่องน้ำอยู่เป็นช่วง ๆ เรือผ่านไปมาต้องระวังที่สุด มีปลาหลายพันธุ์อาศัยอยู่จุนนุกและนาคจับกินไม่หมด เพราะชาวบ้านชาวเมืองเชื่อกันว่าปลาเหล่านี้มีผีเป็นเจ้าของ เชื่อกันว่า ศพคนตายลอยมาตามน้ำมาแต่โบราณมักมาติดอยู่แก่งนี้ จึงมีวิญญูณหรือผีหลายชาติภาษามารวมกันอยู่ที่นี่

สมัยโบราณกาลเคยมีเมืองใหญ่ตั้งอยู่ใกล้แก่ง แต่ขณะที่

กองทัพธรรมไปถึงไม่มีให้เห็นแล้ว เหลือแต่ซากวัดร้างกับเจดีย์
 ร้างตั้งอยู่ริมหาด ซึ่งเป็นของลาวเหมือนกับนครจำปาศักดิ์ คีน
 หนึ่งท่านยาคุฯ ได้แจ้งแก่เหล่าญาติธรรมว่า “พรุ่งนี้เช้าจะไปงาน
 เผาศพท่านพระครูลีมบองและพ่อแม่ที่เสียชีวิตเมื่อวานนี้สัก 3-4
 วัน กลับมาก่อยปรึกษากันว่า ควรบูรณะวัดหรือเจดีย์กันอย่างไร”
 แล้วท่านเดินไปจำศีลอยู่ในกลดใต้ต้นโพธิ์ชายป่า มีเสียงถามกัน
 เชิงแซ่ว่า ท่านยาคุฯ รู้ได้อย่างไรว่า พ่อแม่กับพระครูลีมบองอยู่
 บ้านกะลิมทางเมืองอุดรธานีตายแล้ว นายสีโทผู้มีเสียงท้าวกว่า
 ใครๆ พูดขึ้นว่า รู้มานานแล้วว่า ท่านมีพลังจิตพิเศษแล้วจะเถียง
 กันให้เมื่อยทำไมกันพี่น้องเอ๊ย

ยาม 5 นาฬิกาของวันใหม่ไม่เห็นท่านยาคุฯ อยู่ในกลด
 ก็เสวนากันเสียงเชิงแซ่ขึ้นอีกว่า ท่านลงเรือลำใดไปหรือเดินทาง
 เข้าไปตามริมฝั่งน้ำโขง หรือท่านเหาะเหินเดินอากาศไป บ้างก็ว่า
 เห็นสีรุ้งเหลืองอร่ามเหมือนดวงไฟพุ่งขึ้นไปบนฟ้าจวนยาม 5
 นาฬิกา บ้างก็ว่าเห็นท่านเดินข้ามน้ำไปขึ้นฝั่งขวาเดินทางเข้าไปจน
 ถึงเมืองอุดรก็ได้

คีนหนึ่งต่อมาเป็นคีนเดือนหงายขึ้น 13 ค่ำ ยามสี่นาฬิกา
 เหล่าญาติธรรมนอนหลับสนิทอยู่บนฝั่งทั้งในเรือ ก็มีอันสะดุ้งตื่น
 เพราะมีโจรกลุ่มหนึ่งพร้อมอาวุธมาบังคับให้ทุกคนไปรวมกันอยู่
 ริมหาด ชูว่า

“ผู้ใดเก็บแก้วแหวนเงินทองไว้ที่ใด เอามามอบพวกกูให้

หมด อยู่ในเรือลำใดก็เอามาอย่าซักช้าไม่อย่างนั้น พวกสูทั้งหมด
 สิถูกบั่นคอหอยเดี๋ยวนี้ พวกกูคือพวกอายเสือคำผง เคยได้ยินชื่อ
 หรือเปล่า”

เหล่าญาติธรรมตัวสั้นนั่งงกพลาญพูดพร้อมกันว่า พวก
 ข้อยบ่มีสมบัติอย่างว่าดอก เงินสีชื่อของกินใส่พุงก็ไม่มีลักบาท
 ผู้คนบริจาคมาท่านก็ใช้ในการหล่อพระและสร้างเจดีย์หมด การที่
 จะหล่อพระพุทธรูปกับสร้างเจดีย์ร้างนั้น ก็ยังบ่มีการบอกบุญเรีย
 ไรชาวบ้านเลย ขอให้อายเสือคำผงกลับไปหากินทางอื่นเสียเถิด”

เสือคำผงโมโหยิ่งนักสั่งสมุนว่า “ฐานมันบ่มีเงินทองไว้ให้
 พวกเฮา ตัดใบหูมันคนละข้างเดี๋ยวนี้” พุดขาดคำก็มีแหพื้นใหญ่
 ปลิวมาคลุมหัวเหมือนปาฏิหาริย์ ทำเอาอายเสือคำผงเด็นเหียง ๆ
 อยู่ในพื้นแหเหมือนลิงถูกแหคลุมไม่มีผิด

“เหนือเสือคำผงยังมีอายเสือบุญมีเว้ย มึงมันคนจ้งไรมา
 ปล้นคนธรรมะธัมโม”

นั่นคือเสียงเสือบุญมี สำรอกเสียงขึ้นพร้อมลูกสมุนพุ่ง
 หอกใส่ลูกสมุนเสือคำผง 7 คนจนด้าวดินลงดิน ครูต่อมาอายเสือ
 บุญมีจึงใช้ให้ลูกสมุนถอนปลายหอกออกจากร่างคนเจ็บ จับข
 ลากไปโยนลงบ่อร้างแห่งหนึ่ง ส่วนเสือคำผงก็ถูกอายเสือบุญมี
 ใช้ดาบฟันแทงจนร้องเสียงหลงกลิ้งเกลือกดินอยู่ในแห ยิ่งร้องก็
 ยิ่งถูกเสือบุญมีฟันพลาญด่าว่า เป็นอายเสือใหญ่แต่หนังบ่เหนียว
 ลักหน้อย เมื่อเสือคำผงขาดใจตายจึงให้ลูกสมุนลากไปโยนลงบ่อ

ร่างทั้งผืนแหอย่างเร่งรีบ จานสุดกับจานหวดพูดขึ้นเสียงสั้นระรัว ว่า “ไปอย่างไรมาอย่างไรเสียบุญมีเอ๊ย ท่านยาคุชี้หอมไปงานศพ พ่อแม่และยาคุสิมบองยังบ่กลับ ท่านเคยสั่งกับคนไปแล้ว ท่านว่าให้เจ้ากลับใจมาบวชอยู่กับท่านเสียเถิด” อ้ายเสื่อบุญมีพูดว่า ได้ยินข่าวว่าท่านยาคุฯ ล่องเรือมาจากเมืองเขมร จึงตามมาพบท่านเพื่อจะขอบวช พอตีมาเห็นพวกเสื่อคำผงทำอย่างว่าจึงอดใจไม่อยู่ จะจัดการกับศพเหล่านั้นอย่างไรแล้วแต่พวกเจ้าเถิด ส่วนพวกช้อยนี้ก็จะกลับไปหากินตามประสาอ้ายเสื่อต่อไป แล้วอ้ายเสื่อบุญมีก็ชวนลูกสมุน 10 คนจากไป

เหล่าญาติธรรมตั้งสติได้จึงให้พวกจานสุดกับจานหวด สวดบังสุกุล แล้วขุดดินกลบปากบ่ออย่างมิดชิด ตกลงกันว่าไม่เล่าเรื่องนี้ให้ท่านยาคุและชาวบ้านฟังโดยเด็ดขาด

ยาม 5 นาฬิกาของวันที่ 15 ท่านยาคุฯ จึงกลับมา ให้ทุกคนสวดมนต์ไหว้พระและนั่งทำวิปัสสนา แล้วไปนั่งทำวิปัสสนา อยู่ในกลด พวกจานสุดรู้ว่า ท่านเสร็จกิจตอนฟ้าแจ่มสว่างจึงพากันนำข้าวปลาไปถวาย ฉันทเสร็จท่านเล่าให้ฟังว่า วิญญาณเสื่อคำผงมาขอฟังเทศน์อยู่พักหนึ่ง จึงเทศน์เรื่อง “กรรมดีและกรรมชั่ว” ให้ฟัง จานสุดพูดว่า จะเล่าเรื่องเสื่อบุญมียกพวกมาฆ่าเสื่อคำผงให้ฟังท่านก็รู้เสียก่อน จานหวดเล่าต่อว่า ได้บอกเสื่อบุญมีว่าท่านยาคุฯ สั่งไว้ว่าขอให้เลิกเป็นโจร แต่มันสิ้นหัวพาลูกสมุนหนีไปเลย ท่านยาคุฯ บอกว่า “เจ้าของที่อนุญาตให้พวกเราหล่อ

พระพุทธรูปไว้ที่นี้องค์เดียวเท่านั้น คงต้องช่วยกันไปบอกบุญเรีย
ไร ขอทองเหลืองจากชาวพุทธมาหล่อพระอีกแล้ว”

จางแก้วพูดขึ้นว่า พวกเราคงต้องทนเหนื่อยกันหน่อย
เพราะเวลานี้พวกญาติธรรมที่ตามมาลัทธิไปเกือบหมด เนื่อง
จากว่า ผีพวกเสือคำผงมาหลอกเกือบทุกคืน ท่านกล่าวขึ้นว่า
คนจิตใจยังไม่เข้มแข็งก็ให้เขาไปเถิด ข้ากลับมาได้ขึ้นไปเห็นที่
เหมาะสมหล่อพระพุทธรูปกับวิหารบริเวณชายหาด บ้านดอนโขง
ที่อยู่เหนือขึ้นไป ต่อจากนี้ไปคงเสียเวลาอยู่บ้านดอนโขงนานเป็น
ปี สังเกตดูพวกญาติโยมก็เมื่อยล้าแรงกายกันมากหลาย ทุกคน
พูดพร้อมกันว่า แต่หัวใจยังบ่เมื่อยดอก ท่านไปที่ใดจะขอตามไป
จนวันสิ้นชีวิต แล้วมีเสียงญาติธรรมดังมาว่า ชาวหาปลากำลังแห่
กันมาฟังธรรมแล้วจางสุดเอ๋ย

3 เดือนเศษหล่อพระพุทธรูปเสร็จ ทำพิธีฉลองตาม
ธรรมเนียมแล้วเคลื่อนทัพธรรมต่อไปถึงบ้านเมืองโขง หมู่บ้าน
แห่งนี้เคยเป็นเมืองโบราณมาก่อน ท่านยาคุฯ ขออนุญาตเจ้าที่
หล่อพระพุทธรูปกับวิหารหลังหนึ่ง แล้วจึงให้ญาติธรรมออกตี
ฆ้องร้องป่าวไปทั่วทิศ มีชาวพุทธจาก 2 ฝั่งนำไปร่วมมือร่วมแรง
กันด้วยความยินดีปรีดา 6 เดือนเสร็จสมบูรณ์แบบจึงทำพิธีฉลอง
อย่างเอิกเกริกถึง 7 วัน 7 คืน โดยเฉพาะชาวพุทธจำปาศักดิ์ไป
กันมากมาย นครจำปาศักดิ์แห่งนี้เป็นเมืองใหญ่ของลาวตอนล่าง
มีเรือบรรทุกสินค้าของพ่อค้าแม่ขายต่างชาติจากทะเลจีนและตอน

เหนือลำน้ำโขงเข้าออกทุกวัน ของป่ามีค่าก็มีมากหลายเช่น นกยูง
ทางนกยูง เขากวาง เนื้อกระทิงป่า หนังหมี หนังเสือโคร่ง หนัง
งูเหลือม ไม้จันทน์หอม ไม้กฤษณา งามข้างป่าของคนส่วยหรือกวย
ซึ่งเป็นกลุ่มชนนักเลียงข้างกลุ่มหนึ่ง ถึงจะตั้งอยู่ฝั่งขวาของลำน้ำ
โขงก็เป็นของลาวขณะนี้ สรุปลแล้วเป็นเมืองเจริญกว่าเวียงจันทน์
และหลวงพระบางหลายเท่า

เจ้านครจำปาศักดิ์ขณะนี้เป็นผู้หญิงนามว่า “นางแพง”
นำข้าราชการบริพารไปนมัสการท่านยาคุฯ นิมนต์ให้ท่านเป็นเจ้า
เมืองแทนระยะหนึ่ง เพราะสุขภาพของนางไม่ค่อยสมบูรณ์จะ
ปฏิบัติราชการในฐานะเจ้าเมืองได้ อีกอย่างหนึ่งเริ่มจะมีโจรผู้ร้าย
ชุกชุมเกิดขึ้น หากท่านยาคุฯ รับผิดชอบเจ้าเมืองดังนั้นก็ไปขอ
อนุญาตเจ้าเมืองเวียงจันทน์โดยด่วน ขอให้ท่านคิดเสียว่าลาวกับ
ไทยสยามเป็นพี่น้องสายเลือดเดียวกันมาแต่บุร่าโบราณ เหล่า
ญาติธรรมที่ติดสอยห้อยตามมาทุกคนเห็นดีเห็นงามสนับสนุน
เป็นเสียงเดียวกัน ท่านจึงกล่าวว่า อาตมาไม่เคยคิดแสวงหาลาภ
สักการะหรือตำแหน่งโตใหญ่อันใดดอก นอกจากเผยแผ่คำสั่ง
สอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น หากเป็นความประสงค์ของนางแพง
ทั้งข้าราชการบริพารก็จะรับผิดชอบสักระยะหนึ่ง นางแพงปลื้มใจ
ยิ่งนัก ถ้ามท่านว่า ต้องการก่อสร้างพุทธสถานอันใดบ้าง จึง
ตอบว่า อยากได้อาคารโรงเรียนสอนนักเรียนหรือบาลีแก่ภิกษุ
สามเณรสักหลังหนึ่ง เพราะชาวพุทธทางลุ่มน้ำโขงยังไม่มีใคร

สร้างโรงเรียนแบบว่าเลย จะได้มีครูบาอาจารย์สืบสานพระพุทธศาสนาต่อไปในวันหน้า

และบอกว่าจะหาโอกาสไปไหว้พระธาตุพนมบ้างเป็นครั้งคราว ไปเยี่ยมงานสุดที่เฝ้ารักษาพระพุทธรูปและวิหารที่บ้านดอนโขงบ้าง นางแพงบอกว่า ถ้าอย่างนั้นจะสร้างวัดพร้อมมีโรงเรียนหลังใหญ่ตามความประสงค์ ส่วนอาหารการกินก็จะไม่ให้เดือดร้อนลำบาก ท่านยาคุฯ ก็บอกว่า เรื่องอาหารการกินไม่ต้องห่วง เนื่องจากว่าฉันข้าววันละมือเดียวเป็นนิสัย บางวันฉันแต่ผักกับผลไม้ก็อยู่ได้สบายดี

ท่านกล่าวอีกว่า ตอนนี้จะให้เหล่าญาติธรรมที่ติดตามมาจากวัดยอดแก้วกับวัดโพธิ์ฝักเม็กไปสำรวจภูมิประเทศ ทั้งดูการอยู่กินของชาวบ้านชาวเมืองก่อนสัก 3 เดือน จึงจะเรียนให้นางแพงทราบอีกทีหนึ่ง

ผอบทองคำข้างในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ 30 องค์
อยู่ในห้อง 4 เหลี่ยมมแท่นศิลา บรรจุในยุคหลัง

บทที่ 10

รับตำแหน่งเจ้านครจำปาศักดิ์

นางแพงเล่าให้ท่านยาคุงฟังอีกว่าอันว่านครจำปาศักดิ์นี้ ได้ถูกสร้างขึ้นเป็นเมืองขึ้นครั้งแรกโดยพระมหากษัตริย์ขอมแห่งกรุงกัมพูชา กับคนลาวปนส่วย (คนส่วย คือ คนเลี้ยงช้างอยู่ตอนใต้ของประเทศลาวแล้วข้ามแม่น้ำโขงมาอยู่ป่าฝั่งไทย) หลังจากนครเวียงจันทน์แยกออกมาจากหลวงพระบาง เมื่อสร้างนครเสร็จแล้ว จึงตั้งชื่อเมืองว่า “นครจำบากนาคบุรีศรี” เนื่องจากเชื่อกันว่า แผ่นดินแถวนี้เคยเป็นเมืองของพญานาคเมื่อครั้งอดีตกาล (พญานาคเป็นคนหรือสัตว์ มาจากไหน เวลานี้อยู่ที่ใด คอยอ่านเรื่อง ไทลเรือไฟ บั้งไฟพญานาค เรียบเรียงเป็นเล่ม โดย คำพูนบุญทวี)

แล้วนครจำบากนาคบุรีศรีได้ขึ้นตรงต่อกัมพูชาแต่คราวนั้น ต่อมาเจ้านครฯ ได้ถึงแก่พิราลัย เหลือราชโอรสองค์หนึ่งนามว่า “เจ้าสุทศราชา” ครองราชสมบัติสืบแทน ครั้งหนึ่งทางกรุงกัมพูชา ถูกข้าศึกยกทัพมารุกราน เจ้าสุทศราชาจึงยกทัพไปช่วยรบจนศัตรูแตกพ่ายหนีไป ครั้นเจ้าสุทศราชายกทัพกลับมายังนครฯ ได้ปีเศษ ก็เกิดประชวรจนสิ้นพระชนม์ เจ้าสุทศราชาไม่มีทายาท เสนาบดี จึงทำหน้าที่รักษาการณ์แทนเจ้าเมืองด้วยความเที่ยงธรรม ชาวบ้านชาวเมืองร่มเย็นเป็นสุขมาหลายปี แล้วได้มีชีปะขาววัยกลางคนคนหนึ่ง รูปร่างสูงใหญ่หน้าตาดีพูดจาซื่อสัตย์ยึดมั่นอยู่ในความยุติธรรม มาเที่ยวสอนวิชาการปกครองและประโยชน์ความรักสามัคคีให้แก่ชาวบ้านชาวเมืองโดยไม่คิดค่าจ้าง เสนาอำมาตย์เกิดความศรัทธานับถือจนมอบตำแหน่งเจ้าเมืองให้พร้อมยกลูกสาวของเสนาบดีให้เป็นภรรยาคนหนึ่ง ต่อมาได้ลูกหญิงคนหนึ่ง นามว่า “นางเภา” บิดาผู้เป็นเจ้าเมืองก็ถึงแก่อสัญกรรม นางเภา จึงเป็นเจ้าเมืองแทนโดยมีเสนาอำมาตย์สนับสนุน

นางแพงเล่าอีกว่า ปีหนึ่ง “เจ้าปางคำ” หัวหน้านักคล้องช้างจากเมืองหนองบัวลุ่มภูซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสยามประเทศ ได้มาขอพบนางเภาเพื่อขออนุญาตคล้องช้างป่า เจ้าปางคำเห็นนางเภายังเป็นสาวโสดแสนสวยจึงพูดจาจับเกี่ยวจนลักลอบได้เสียกันเป็นเวลาหลายวันหลายคืน พอนางเภาตั้งครรภ์ เจ้าปางคำคิดไม่ชื่อพานางไปคล้องช้างแล้วหายไป

นางเภาคอยการกลับของเจ้าปางคำอยู่จนถึงวันจวนคลอด มีความเจ็บปวดรวดร้าวในอุทรแทบสิ้นชีวาวย จะหาสามีเฝ้าอยู่ดูแลก็หาไม่ แต่การเจ็บใจตัวเองมันยิ่งใหญ่กว่าเจ็บอุทรจึงสาปแข่งไว้ว่า

“ผู้หญิงคนใดลักลอบเล่นชู้จนมีครรภ์ดังนี้ ให้ลูกออกมาเป็นควาย ให้ผู้ชายได้เงินแต่งเครื่องพิธีกรรมขอบวงสรวงเสื่อเมืองทรงเมือง ถ้าผู้ใดไม่ทำตามคำสาปนี้ไซ้ร์ ให้ข้าวไร่ตายคาข้าวนาตายแห้ง”

“แล้วนางเภาคคลอดออกมาจึงเป็นนางแพง ตัวช้าน้อยนี้เอง ช้าน้อยได้ช่วยราชการบ้านเมืองแม่เภา ทวยราษฎร์แห่งนครจำบากนาคบุรีศรีมีความสุขสืบต่อมาเรื่อยๆ แต่ขณะนี้มักมีโจรผู้ร้ายเกิดขึ้นหลายแห่ง ถ้าท่านยาคุฯ รับตำแหน่งเจ้าเมืองคงปิดเป่าความชั่วร้ายให้หายไปบ้าง”

3 เดือนล่วงเลยไป ท่านจึงรับปากกับนางแพงทั้งเสนาอำมาตย์ว่า จะขอรับตำแหน่งเจ้าเมืองสักพักหนึ่ง แล้วนางแพงจึงให้เสนาไปตีฆ้องร้องป่าวว่า ท่านพระครูโพนสะเม็กผู้มียศเป็นสังฆราชาแห่งเมืองลาวยอมรับตำแหน่งเจ้าเมืองแล้ว วันที่นางแพงจะมอบงานมาให้ท่าน ขอให้ชาวเมืองไปเป็นสักขีพยานด้วย แล้วเสียงแซ่ซ้องสาธุการก็แพร่สะพัดไปทั่วนคร

วันพิธีรับมอบตำแหน่งเจ้าเมืองนครนั้นมีเหล่าพุทธมามกะ ทั้งสมณชีพราหมณ์ไปร่วมพิธีจนสนามหน้าศาลาว่าการไม่มีที่นั่ง

ท่านนั่งบนธรรมาสน์เทศนาในหอโองการ ตั้งแต่หลังจากฉันเพลเสร็จ ก็ไม่มีอาการเมื่อยล้า ถ้าคอแห้งก็ยกถ้วยน้ำใบผักหนอกหรือใบบัวบกขึ้นจิบแล้วเทศนาด้วยเสียงใสกังวานด้วยใบหน้าชาเย็นชวนฟังยิ่งนัก จวบจนถึงยามบ่ายแก่ๆจะทำอะไรก็จะมีผู้คนนิมนต์ให้ท่านเทศน์ต่อไปจนถึงยามเย็นทั้งๆ ที่ผู้เฒ่าผู้แก่มั่งหลับระเนระนาด เวลาเมื่อผู้ถามข้อสงสัยเรื่องต่างๆ ท่านก็อธิบายให้ฟังด้วยเสียงหนักแน่นซ้ำๆ

เช่นว่า ต้นตระกูลของพวกเราชาวลาวนี้อยู่ที่ “หนองแส แสนย่าน” ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำโขง เหตุที่เรียกว่าแสสนย่าน เพราะหนองน้ำกว้างใหญ่ไพศาลจนไม่สามารถวัดความยาวและความกว้างได้ ซึ่งคนจีนเรียกว่า ตาลีฟู หรือ “อาณาจักรน่านเจ้า” อาณาจักรที่เวลานี้ถูกชนชาติจีนยกทัพมารุกรานหวังจะเอาเป็นเมืองขึ้น แต่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นยอดนักรบจึงไม่เสียเมืองให้แก่จีน ต่อมาอีกสมัยหนึ่งเป็นสมัยของ “ขุนบรมราชาธิราช” ทรงเป็นพระมหากษัตริย์แห่งอาณาจักรหนองแส เห็นว่าจีนพยายามยกทัพมาย่ำยีไม่หยุด จึงย้ายเมืองไปอยู่ “เมืองน่าน้อยอ้อยหนู” ซึ่งเป็นเมืองเล็กๆ แล้วขนานนามเมืองใหม่ว่า “เมืองแกน”

ขุนบรมราชาธิราชมีโอรส 7 องค์คือ ขุนลอ ท้าวผาล้าน ท้าวจุล่ง ท้าวคำผง ท้าวอิน ท้าวกรม และท้าวเจือง เมื่อขุนบรมราชาธิราชเสด็จสวรรคต ขุนลอจึงได้ปกครองเมืองแกนแทน

แล้วมีพระนามใหม่ว่า “พระเจ้าโกะล่อฝง” พระเจ้าโกะล่อฝงทรงเป็นนักรบกล้าเก่งเหมือนขุนบรมราชาธิราชผู้เป็นพระราชบิดา ได้ขยายอาณาเขตไปกว้างใหญ่ไพศาลเพิ่มขึ้น แต่แล้วสมัยหนึ่ง ประมาณ 250 ปีต่อมา เมืองจีนมีกษัตริย์ที่เข้มแข็งในการรบพุ่ง ได้แผ่อาณาเขตลงมาทางใต้ตั้งคลื่นมหาสมุทร กษัตริย์จีนองค์ที่ว่าเป็นเชื้อสายของจอมทัพเจงกิสข่านผู้มีฉายาว่า “นักฆ่า” หรือ “นักรบบนหลังม้า” ได้กรีธาทัพมายึดเอาเมืองแถบไว้ในกำมือ อาณาจักรน่านเจ้าและเมืองแถบจึงสิ้นอิสรภาพแต่ครานั้น แต่ก็ยังมีชนชาติลาวอพยพลงมาทางใต้เรื่อยๆ จนรวบรวมกลุ่มสร้างบ้านแปงเมืองขึ้นที่นครหลวงพระบาง เป็นศูนย์กลางการปกครอง แล้วต่อมาอีกได้แยกเมืองมาตั้งนครเวียงจันทน์อีกเมืองหนึ่งซึ่งรุ่งเรืองพอๆ กับนครจำบากนาคบุรีศรีของเราเวลานี้ ขอให้ญาติโยมทั้งหลายรำลึกไว้เสมอว่า ชนชาติลาวเป็นชาติรักอิสระเสรี ยึดมั่นในพระพุทธศาสนาตลอด

ขอให้ญาติโยมทั้งหลายสอนลูกหลานให้อยู่ในศีลกินในธรรม อาตมาไม่อยากลงโทษผู้ใดเพื่อให้ขึ้นชื่อลือชา ไม่หวังเป็นใหญ่ในแผ่นดิน จึงจำใจจากวัดยอดแก้วและวัดโพนฝักเม็กมา เนื่องจากว่าไม่อยากให้เกิดการลาวฆ่าลาว ขอฝากข่าวไปถึงโจรผู้ร้ายที่ชอบข่มเหงเบียดเบียนผู้อื่นว่า อาตมาขอขมาขอบิณฑบาต จงละเลิกเสีย รวมถึงเหล่าโยมทั้งหลายที่นั่งฟังอยู่ ณ ที่นี้ด้วย อย่าหลงตัวเองและอำนาจบาตรใหญ่ มีชีวิตอยู่ต่อไปไม่เกิน 120 ปีก็จะ

กลายเป็นอาหารสัตว์อื่น จะกลายเป็น ดิน น้ำ ลม ไฟ ทุกคนพยายามละ โลกะ โทสะ โมหะ ตัณหา ราคะ ทิฏฐิ ให้หมด ตั้งพระพุทธรองค์ทรงสอนไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย อายุของมนุษย์นี้น้อยจะต้องไปสู่ภพหน้า พึงวินิจฉัยด้วยความรู้ความคิด พึงกระทำความดีงามที่เรียกว่า กุศล พึงครองชีวิตประเสริฐ การที่มัจจุราชจะไม่มาหาท่านนั้นเป็นอันไม่มี วันคืนย่อมล่วงไป ชีวิตก็หดสั้นลงไปทุกวันเหมือนลำธารสายน้อย ผลไม้สุกงอมแล้วย่อมมีภัยตลอดเวลานั้นใด สัตว์ทั้งหลายมีกรรมดาเป็นอย่างนี้ฉันนั้น”

“นครจำปาศักดิ์ของเรา กำลังมีคนต่างด้าวต่างแดนหลั่งไหลมาค้าขาย จึงต้อนรับขับสู้เขาด้วยคุณธรรม อย่าให้เขาเล่ากันว่า คนลาวและไทยสยามเป็นคนป่าเถื่อนเหมือนสมัยโบราณ”

“นางแพงผู้มอบหมายหน้าที่ให้อาตมาบอกอาตมาว่า จะสร้างวัดใหม่ให้จำพรรษาจะสร้างโฮงเขียน-โรงเรียนหลังใหญ่ อาตมาก็ยินดีเพื่อจะได้สอนนักเรียนและบาลีแก่ผู้ไม่รู้ จะได้เป็นครูสอนคนรุ่นใหม่ในวันหน้า”

แล้ววัดหลวงกับโรงเรียนสอนนักเรียนที่นางแพงสร้างให้ท่านพระครูฯ ก็เสร็จสรรพภายในปีเศษ มีภิกษุสามเณรจากเมืองใกล้เคียงมาสวมครเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร คนใดหัวไว ความจำดีท่านก็ให้เป็นครูช่วยสอน องค์ใดขอลากลับไปเปิดสอนที่บ้านเกิดท่านก็ส่งเสริมอนุญาตให้ไปด้วยความยินดี

ระยะเวลาเพียง 5 ปี ท่านผลิตครูสอนธรรมะและบาลีได้

ถึง 50 คน กับนักเรียนที่เรียนสำเร็จถึง 150 คน ซึ่งรวมทั้งพระภิกษุและสามเณรด้วย บางรูปกลายเป็นนักเทศน์แหล่มีชื่อไปทั่วสองฝั่งโขงของไทยสยามและลาว นักเทศน์เกี่ยวกับธรรมะและพระพุทธศาสตร์เหมือนพระครูโพนสะเม็กก็มีไม่น้อย

ในช่วงนี้มีเหตุการณ์มหัศจรรย์เกิดขึ้นกับชาวป่าเขาในเขตนครจำปาศักดิ์จนลือลั่นไปทั่วทิศว่า มีพรานป่าสองพี่น้องนามว่า นายพรานทึงและนายพรานเทือง ตามลำดับ วันหนึ่งพากันไปล่าสัตว์บนภูเขาใหญ่แห่งหนึ่งถึงยามเย็น เกิดกระหน่ำน้ำจิงชวนกันดั้นด้นหาแอ่งน้ำดื่มจนเหี่ยวไหลโคลย้อย ได้พบแอ่งหินแห่งหนึ่งมีน้ำใสแจ้วเห็นถึงก้นแอ่ง นายพรานทึงปลิดใบไม้เป็นกระทงตักน้ำดื่ม พลันนั้นปรากฏว่ามีลูกแก้วผุดขึ้นจากก้นแอ่ง พรานทึงเอื้อมมือจะจับแต่ลูกแก้วประหลาดจมดิ่งลงไป พอหุดมือลูกแก้วก็ลอยขึ้นมาอีกอย่างน่าอัศจรรย์ นายพรานเทืองผู้น้องจึงใช้สายหน้าไม้สำหรับยิงสัตว์ทำเป็นบ่วงคล้องขึ้นจากแอ่ง วางไว้บนแอ่งหิน แล้วพิจารณาดูอย่างถ้วนถี่

หนแรกเห็นเด็กน้อยที่อยู่ในลูกแก้วเบือนหน้าหนี บางทีก็เพ่งสายตาตรงมาเหมือนจะพูดอะไรสักคำหนึ่ง นายพรานพี่น้องจึงตกลงกันว่าควรนำไปไว้ที่บ้านเรือนเพื่อให้ชาวบ้านกราบไหว้บูชา กว่าจะเดินทางถึงบ้านดวงตะวันของวันใหม่ก็โผล่ขึ้นขอบฟ้าพอดี พรานทึงจัดแจงหาถาดทองเหลืองมาวางบนตั่ง วางลูกแก้วลงแล้วตะโกนเรียกเพื่อนบ้านมาดู เมียนายพรานทึงถามว่า

“ไปล่าสัตว์ทั้งวันทั้งคืนได้แต่รูปคนน้อยมาเท่านั้น มึงเอามาจากที่ใดและเอามาทำไม”

นายพรานทิงตอบว่า ภูเขามาจากแอ่งน้ำบนภูเขาแห่งหนึ่ง มึงอย่าเพิ่งดุด่ากูเลย เหตุที่ไม่ได้สัตว์มาสักตัวอาจเป็นเพราะรูปคนน้อยนี้

ชาวบ้านแห่กันมาดูแล้วกลับ ตามปกติไก่ที่เลี้ยงไว้ชอบขึ้นเรือนไปหากินเศษอาหารเป็นปกติทุกวัน แต่วันนี้ไม่มีไก่ขึ้นไปสักตัว นายพรานทิงเอาข้าวเปลือกใส่กระดังไปวางไว้ใกล้รูปบนชานเรือนแล้วก็ไม่มีไก่ขึ้นเรือน เมื่อชาวบ้านเห็นดังนั้น จึงเอาข้าวเปลือกและเนื้อเค็มใส่เกลือไปฝากตากแดดทุกวัน ภูเขาที่ได้ลูกแก้วมาชาวบ้านจึงเรียกชื่อว่า “ภูเขาแก้ว ตั้งแต่คราวนั้น

พระอรังครธาตุได้บรรจุไว้อย่างสลับซับซ้อนมาก ซึ่งเมื่อถอดออกเรียงตามลำดับแล้วได้ดังนี้

1. ผอบแก้วที่บรรจุพระอรังครธาตุ 8 องค์ พบอยู่ในผอบทองคำหมายเลข 2
2. ผอบทองคำหมายเลข 2 พบอยู่ในผอบทองคำหมายเลข 3
3. ผอบทองคำหมายเลข 3 พบอยู่ในผอบทองคำหมายเลข 4
4. ผอบทองคำหมายเลข 4 พบอยู่ในตลับเงินหมายเลข 5
5. ตลับเงินหมายเลข 5 พบอยู่ในบุษบกทองคำหมายเลข 6
6. บุษบกทองคำหมายเลข 6 พบอยู่ในเจดีย์ศิลา
และเจดีย์ศิลาพบอยู่ในผอบสำริด
ผอบสำริดอยู่ในพระธาตุชั้นที่ 2 ส่วนบน

*** หมายเลข 2-6 ทำการบรรจุในสมัยเจ้าราชครูหลวงโพนสะเม็ก
แห่งนครเวียงจันทน์ พ.ศ. 2233 - 2235

ผอบแก้วอันเป็นที่บรรจุพระอรังครธาตุจำนวน 8 องค์ ผอบนี้สูงพร้อมฐาน 2.1 ซม. ฝาผอบวัดผ่าศูนย์กลาง 1.8 ซม. ทำด้วยแก้วผลึก มีสีขาววาววับมาก ข้างในมีพระอรังครธาตุจำนวน 8 องค์บรรจุอยู่ ในวันที่พบครั้งแรกนั้น มีน้ำมันจันทน์หล่อเลี้ยงอยู่และมีกลิ่นหอมเย็นอีกด้วย

วัตถุอันศักดิ์สิทธิ์นี้ ถือว่าเป็นของเดิม ซึ่งทำการบรรจุโดยพระมหากัสสปเถระ และท้าวพญาทั้ง 5 ใน ปี พ.ศ. 8

บทที่ 11

ปาฏิหาริย์ลูกแก้วและพระลูกแก้ว

ข้าวนายพรานสองพี่น้องได้ลูกแก้วมหัศจรรย์ แพร่สะพัดไปถึงเมืองนครจำปาศักดิ์ ท่านพระครูผู้ครองเมืองจึงให้เสนาบดีคนหนึ่งเดินทางไปสืบข่าวดู จึงรู้ว่าเป็นลูกแก้วผลึกสีชาวบริสุทธ์ นายพรานทิ้งเล่าให้เสนาบดีฟังว่า มีพ่อค้าของป่ามาขอซื้อไป 3 ครั้ง พอถึงวันรุ่งเช้าก็เห็นลูกแก้วมาอยู่บนกิ่งบูซาเสียแล้ว พ่อค้าที่มาซื้อเป็นเศรษฐีจากเมืองพนมเปญ คนสุดท้ายเป็นเศรษฐีจากเมืองสาละวันแห่งเมืองลาว ขอซื้อไปหนึ่งพันตำลึงทองคำ แต่แล้วลูกแก้วก็กลับมาอยู่บนกิ่งห้วนอนตอนเช้า จึงคืนทองคำให้เจ้าของเงินไปหมดในตอนสายของวันต่อมา เมียของนายพรานทิ้งพูดเสียงระรื้นว่า กำลังคิดการจะเลี้ยงชาวบ้านล้มวัว

ควายสัก 4-5 ตัว แล้วเช่าช้างขี่ไปเที่ยวในเมืองจำปาศักดิ์ ก็ต้อง
คืนเงินให้เศรษฐีเสียอีก

นายพรานจึงบอกว่า ท่านเสนาบดีมาแล้วก็ดี ขอให้ท่าน
นำลูกแก้วนี้ไปอยู่กับท่านเจ้าเมืองเสียเถิด นายพรานเถียง
พูดว่า ลูกแก้วอันนี้อาจอยากไปอยู่ในเมืองให้คนกราบไหว้บูชา
ก็ได้ เงินทองที่เอามานั้นก็เอาคืนไปเสียเถิด เสนาบดีกล่าวชอบใจ
และว่าจะรายงานให้ท่านเจ้าเมืองทรงทราบ และขอให้แต่งตั้งนาย
พรานทั้งสองเป็นหัวหน้าหมู่บ้านสืบไป นายพรานเถียงพูดว่า
อย่ายกตำแหน่งให้พวกข้าน้อยเลยเพราะไม่รู้หนังสือไทยสยาม
แม้กระทั่งหนังสือลาวที่เขาเรียกว่าตัวหนังสือไทยน้อย ตื่นเช้าขึ้น
มาก็พากันเข้าป่าหาล่าสัตว์มาขายสู่ลูกเมียกิน

นายพรานจึงให้เมียเอาผ้าขาวมาห่อลูกแก้ว อุ่มขึ้นเหนือ
ศีรษะกล่าวว่า “ลูกแก้วเอ๋ย บัดนี้เป็นโชคดีของเจ้าที่จะได้ไปอยู่
ในเมืองกับท่านยาคุชี้หอมผู้เรืองฤทธิ์ ถ้าพ่อเดือดร้อนอันใดจะไป
บอกลูกแก้วให้มาช่วย ขอให้เจ้าอย่าดี้ออย่าชน คิดถึงพ่อวันใดให้
มาเยี่ยมเยียนบ้างเถอ” เสนาบดีอุ่มลูกแก้วลงเรือเดินนำหน้า
เหล่าเสนาอำมาตย์ไปทางเรือที่จอดอยู่ริมคลองน้ำเซโคน คลอง
น้ำสายนี้แยกออกมาจากลำน้ำโขงผ่านเนินเขาแก้วไปทางทิศตะวัน-
ตก กว่าชบวนจะถึงเรือพาหนะก็มีดคำพอดี จึงพากันนอนพัก
แรมบนฝั่งและในเรือคินหนึ่ง ส่วนท่านเสนาบดีนอนในเรือโดยมี
ลูกแก้วมหัศจรรย์วางไว้ในพานบนหัวนอน พอดีนเข้าขึ้นมา

ปรากฏว่ามีแต่ผ้าขาวห่อลูกแก้วกองอยู่ในพาน ช่วยกันค้นหาตามป่าริมฝั่งก็ไม่มีร่องรอย จึงกลับไปหานายพราน 2 พี่น้องอย่างเร่งรีบ นายพรานทิ้งพูดขึ้นว่า “ยามหัวรุ่งมีแสงสีประกายเป็นสีรุ่งบนหิ้งพระจึงรู้ว่า ลูกแก้วกลับมา” แล้วหัวเราะเอิ๊กๆ

หนีนายพรานทิ้งจึงทำพิธีบนบานคารวะเทวดาอัญเชิญลูกแก้วกลับไปยังนครจำปาศักดิ์ แล้วลงเรือไปส่งถึงปากน้ำเซโค่นแล้วพากันลากลับ เรือแล่นทวนน้ำขึ้นไปไม่นานก็เกิดฟ้าแลบแปลบปลาบ ลมกับฝนท่าใหญ่ตกลงมา ทำให้เรือตะแคงหมุนตัวอยู่กลางลำน้ำ ฝีพายทั้งเสนาบดีและอำมาตย์กระโดดลงจากเรือจ้ำละหวั่น เมื่อลมฝนสงบปรากฏว่าลูกแก้วหล่นหายไปใต้น้ำเสียแล้ว ขอแรงชาวเรือช่วยงมหาแต่เพียงวันจนถึงยามค่ำก็ไม่ได้ลูกแก้วกลับมา จึงให้คนไปแจ้งข่าวและเชิญนายพรานมาช่วยงมหาลูกแก้วอีกครั้งหนึ่ง

ตอนเช้าวันที่ 3 พวกนายพรานจึงกลับมาถึงแล้วว่า เหตุที่เสียเวลาเพราะพากันขึ้นภูเขาไปตักเอาน้ำในแอ่งหินที่ลูกแก้วเคยสถิตอยู่ ทำพิธีบอกกล่าวเชิญลูกแก้วขึ้นมาแล้วขอแรงชาวเรือลงไปงม เวลานี้ข่าวสுகหวดหนึ่งจึงได้ลูกแก้วขึ้นมาลอยอยู่ในชั้นทองเหลืองใบใหญ่บนเรือ แล้วเสนาบดีจึงขอให้นายพรานลงเรือไปส่งถึงนครจำปาศักดิ์ เล่าให้ท่านเจ้าเมืองฟังว่า วันที่ได้ไปพบลูกแก้วนั้นไม่ได้ยิงสัตว์สักตัว ตั้งแต่นำลูกแก้วไปไว้บนเรือจนนายพรานในหมู่บ้านไปล่าสัตว์ก็ไม่ได้ยิงสัตว์สักตัวเหมือนกัน

คงเป็นเพราะเด็กน้อยในลูกแก้วชาวนี๋ สงสารสัตว์ป่าบริเวณภูเขา จึงมีอันเป็นไปอย่างว่า ขอให้ท่านเจ้าเมืองช่วยดูให้ละเอียดเถิดว่า เหตุใดลูกแก้วจึงมีปาฏิหาริย์ยิ่งนัก

ท่านเจ้าเมืองก็มุดพิจารณาลูกแก้วอย่างถ้วนถี่แล้วกล่าว ขึ้นว่า อาจมีผู้วิเศษสร้างขึ้นสมัยสองพันปีก่อนหรืออาจสร้างขึ้น พร้อมกับพระแก้วมรกตที่สถิตอยู่ในนครเวียงจันทน์เวลานี้ นายพรานช่วยอัญเชิญลูกแก้วมาไว้ที่นี่ก็ดีแล้ว ชาวเมืองจำปาศักดิ์จะได้กราบไหว้บูชาขอความร่วมมือเป็นสุข นายพรานพูดว่าเคยได้ยินข่าวพระแก้วมรกตมานานแล้ว แต่ยังไม่ได้ไปเห็นกับตาสักที ถ้าท่านเจ้าเมืองเล่าประวัติความเป็นมาของพระแก้วมรกตให้ฟังก็จะ เป็นบุญช้าน้อยหลาย ๆ

ท่านจึงเล่าว่า หลังจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จสู่ปรินิพพานแล้ว 400 ปี ศาสนากำลังเสื่อมโทรมด้วยพุทธบริษัท มีความเห็นในข้อธรรมะและวินัยสงฆ์แตกต่างกันเป็น 2 ก๊ก 2 เหล่า ในขณะที่เดียวกันได้มีพระเจ้ามิลินทร์กษัตริย์อินเดียทรงเป็นผู้แตกฉานปรัชญาเมธีกว่านักปราชญ์ใด ๆ จนสาวกของพระพุทธเจ้าหนีไปอยู่ในป่าเขาลำเนาไพรอันลึลับ เพราะถ้าใครตอบปัญหาปรัชญาของพระเจ้ามิลินทร์ไม่ได้จะถูกลงโทษประจานให้อับอาย จึงมีพระอริยสงฆ์องค์หนึ่งนามว่า "พระธรรมรักชิตเถระ" คิดจะสร้างพระรูปพระพุทธเจ้าขึ้นให้พุทธบริษัทกราบไหว้บูชาสักองค์หนึ่ง เนื่องจากว่ามีชาวพุทธถกเถียงกันว่า พระพุทธเจ้ามีรูปร่าง

ลักษณะอย่างนั้นอย่างนี้ การสร้างพระพุทธรูปนั้นต้องสร้างด้วย
วัตถุธาตุวรรคทอง สร้างด้วยแร่เหล็ก ทองเหลือง ทองแดง หรือ
ทองคำอันมีค่า คิดอีกทีว่า ถ้าหล่อด้วยแร่ทองคำจะมีหัวข้อโมยลัก
ไปทำลายขายกินก็เป็นได้

พระธรรมรักชิตเถระเจ้าครุ่นคิดอยู่เป็นเวลาแรมเดือนก็
คิดไม่ออก ทำให้รู้ขึ้นไปถึง "ท้าวสักกะเทวราช" ผู้เป็นใหญ่ใน
เมืองสวรรค์ จึงมีบัญชาแก่พระวิศวกรรมเทวบุตรให้ลงมาเอา
แก้วมณีโชติที่อยู่ในถ้ำภูเขาวีปุละ ซึ่งเป็นภูเขาลูกหนึ่งในหาลูกที่
ล้อมรอบประเทศสมครอยู่ขณะนี้ พระวิศวกรรมถามว่า ภูเขาที่ว่า
มันกว้างใหญ่ไพศาลไม่รู้แก้วมณีโชติจะอยู่ที่ใดกันแน่ ท้าวสักกะ
เทวราชตอบว่า "อยู่ในถ้ำรัตนคีรี ซึ่งพระพุทธเจ้าเคยทำทุกรกิริยา
อยู่ 6 ปี แล้วจงนำเอาแก้วมณีโชติไปมอบให้พระนาคเสน
ทำการหล่อรูปพระพุทธเจ้า พระนาคเสนที่ว่าเป็นผู้แตกฉานใน
ธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าจนสามารถทำให้พระเจ้ามิลินทรียอม
เป็นศิษย์ และพระนาคเสนที่ว่าเป็นศิษย์ของพระธรรมรักชิตเถระ
กำลังแก่ชราภาพ (พระนาคเสนสำคัญอย่างไร อ่านในหนังสือเรื่อง
พระนาคเสนตอบปัญหาพระเจ้ามิลินทร์ - ผู้เขียน)

แล้วพระวิศวกรรมได้ไปยังถ้ำรัตนคีรีอย่างเร่งรีบ แต่ก็มี
ยักษ์ 1,000 ตนรักษาปากถ้ำอยู่ แจ้งแก่พระวิศวกรรมว่า มอบ
แก้วมณีโชติให้ท่านไม่ได้ดอก เพราะเป็นสมบัติของพระเจ้าบรม
จักรเอาไว้มอบทุกซ์เข็ญของโลกมนุษย์ พระวิศวกรรมพูดกับ

หัวหน้ายักษ์อยู่นานเท่าใดก็ไม่ยอมให้ ท้าวสักกะเทวราชจึงเสด็จลงมาช่วยอธิบายให้ยักษ์เข้าใจแจ่มแจ้ง หัวหน้ายักษ์จึงทูลว่า ถ้าอย่างนั้นเอาแก้วมรกตไปดีกว่า แก้วนี้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีแก้วบริวารล้อมรอบอยู่ 1,000 ดวง แล้วก็นำแก้วมรกตมาถวาย ท้าวสักกะเทวราชจึงมอบให้พระวิศวกรรมนำไปถวายพระนาคเสน ณ สำนักอโศการามแห่งกรุงปาสิบุตร พระนาคเสนรู้ว่าพระวิศวกรรมาำพระวรกายพระพุทธเจ้าได้ละเอียด จึงมอบให้เป็นผู้หล่อ โดยมอบพระอัฐิของพระพุทธเจ้าฝังไว้ในพระแก้ว 7 แห่ง คือในพระเศียร หน้าผาก หน้าอก ไหล่ขวา ไหล่ซ้าย เข่าขวา และเข่าซ้าย หล่อเสร็จก็เกิดสีรุ้งเป็นประกายรอบๆ พระแก้วลอยขึ้นไปบนอากาศเป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก พระวิศวกรรมาจึงเนรมิตมณฑปหลังหนึ่งขึ้นสำหรับประดิษฐานพระแก้วมรกต มอบให้พระนาคเสนดูแลให้ชาวพุทธกราบไหว้บูชา แล้วพระวิศวกรรมาเสด็จกลับยังเมืองสุวรรณค์

กาลต่อมาอีกหลายร้อยปี อินเดียเกิดจลาจลวุ่นวาย มีสงครามกลางเมืองทั้งแ่งชิงราชบัลลังก์ขึ้น จึงมีชาวพุทธอัญเชิญพระแก้วมรกตลงเรือสำเภาล่องลงมาตามลำแม่น้ำคงคา แล้วเลาะเลียบฝั่งอ่าวเบงกอลลงไปจนถึงเกาะลังกา ซึ่งศาสนาพุทธกำลังรุ่งเรืองมากหลายเวลานั้น กษัตริย์เกาะลังกาพร้อมพระสังฆราชา จึงสร้างมหาวิหารขึ้นบนภูเขาลูกหนึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระแก้วมรกต มีชาวพุทธกราบไหว้บูชาตลอดมาเป็นเวลา 500 ปี พระแก้วมรกต

มีอันจากที่เคยอยู่ไปอีกครึ่งหนึ่ง เพราะพระมหากษัตริย์เมืองพม่า
ขออัญเชิญไปให้ชาวพุทธพม่ากราบไหว้บูชา พระเจ้ากรุงลังกาก็
ยกให้แต่โดยดี จึงจัดเรือสำเภาสำหรับบรรทุกพระแก้วมรกต
ลำหนึ่ง อีกลำหนึ่งบรรทุกพระไตรปิฎกภาษาพม่าที่คัดลอกจาก
ภาษาลังกาและกษัตริย์พม่าลงเรือลำที่วานี้ด้วย

เมื่อเรือสำเภาเคลื่อนออกจากฝั่งเกาะลังกาไม่นาน เกิด
คลื่นใหญ่พัดเรือไปคนละทิศ คือ ลำที่กษัตริย์พม่าประทับอยู่ลอย
ไปทางอ่าวเมืองพม่า ส่วนลำที่บรรทุกพระแก้วมรกตลอยลำไปสู่
อ่าวเมืองเขมรแขวงเมือง “กำปอด” หรือเมืองกำโพช เมื่อพระ
เจ้าเมืองกำโพชรู้ดังนั้นจึงให้ยึดเอาพระแก้วมรกตไปประทับไว้
ในโบสถ์บริเวณกำแพงวังเพื่อเป็นที่สักการบูชา แล้วกษัตริย์พม่า
จึงแต่งทูตไปขอคืน แต่กษัตริย์เขมรไม่ยินยอม กาลเวลาต่อมา
อีกหลายร้อยปี เมืองเขมรเกิดอุทกภัยน้ำท่วมประกอบกับเกิด
จลาจลวุ่นวาย พระมหากษัตริย์แห่งกรุงล้านนาจึงยกทัพไปปราบ
จนราบคาบ แล้วอัญเชิญพระแก้วมรกตไปประดิษฐานไว้ในวิหาร
จัดงานฉลองเฉลิมอยู่ 7 วัน 7 คืน เป็นที่เอิกเกริก

“เล่ามาถึงตอนนี้พอลำดับเรื่องราวการเดินทางของพระ
แก้วมรกตได้ไหม” เจ้าเมืองถามนายพรานสองพี่น้อง

ทั้งคู่ตอบว่า จำได้อยู่ คงมีรูปร่างลักษณะสีสวยสดเป็น
แก้วมรกตงามเหลือเกิน ถ้าได้ไปกราบไหว้ให้เห็นกับตาคงเป็น
วาสนาไม่น้อย ท่านเจ้าเมืองกล่าวว่า

“พระกายของพระแก้วนี้สูง 1 ศอก 7 นิ้ว ส่วนหน้า
คักกว้าง 23 นิ้ว ทุกวันนี้ได้มาประดิษฐานอยู่ในนครเวียงจันทน์
ถ้านายพรานชักชวนเพื่อนบ้านให้เลิกล่าสัตว์บริเวณภูเขาแก้ว
แล้วจะแต่งตั้งให้ท่านทั้งสองเป็นหัวหน้า และจะให้เสนา
อำมาตย์พาไปกราบไหว้สักวันหนึ่ง ตอนนี้เวลากราบไหว้
รำลึกถึงพระแก้วมรกตให้หันหน้าไปทางทิศเหนือ หากจะ
กราบไหว้ลูกแก้วลูกนี้ก็ให้หันหน้ามาทางนครจำปาศักดิ์พลา
งก่อน เจริญพร”

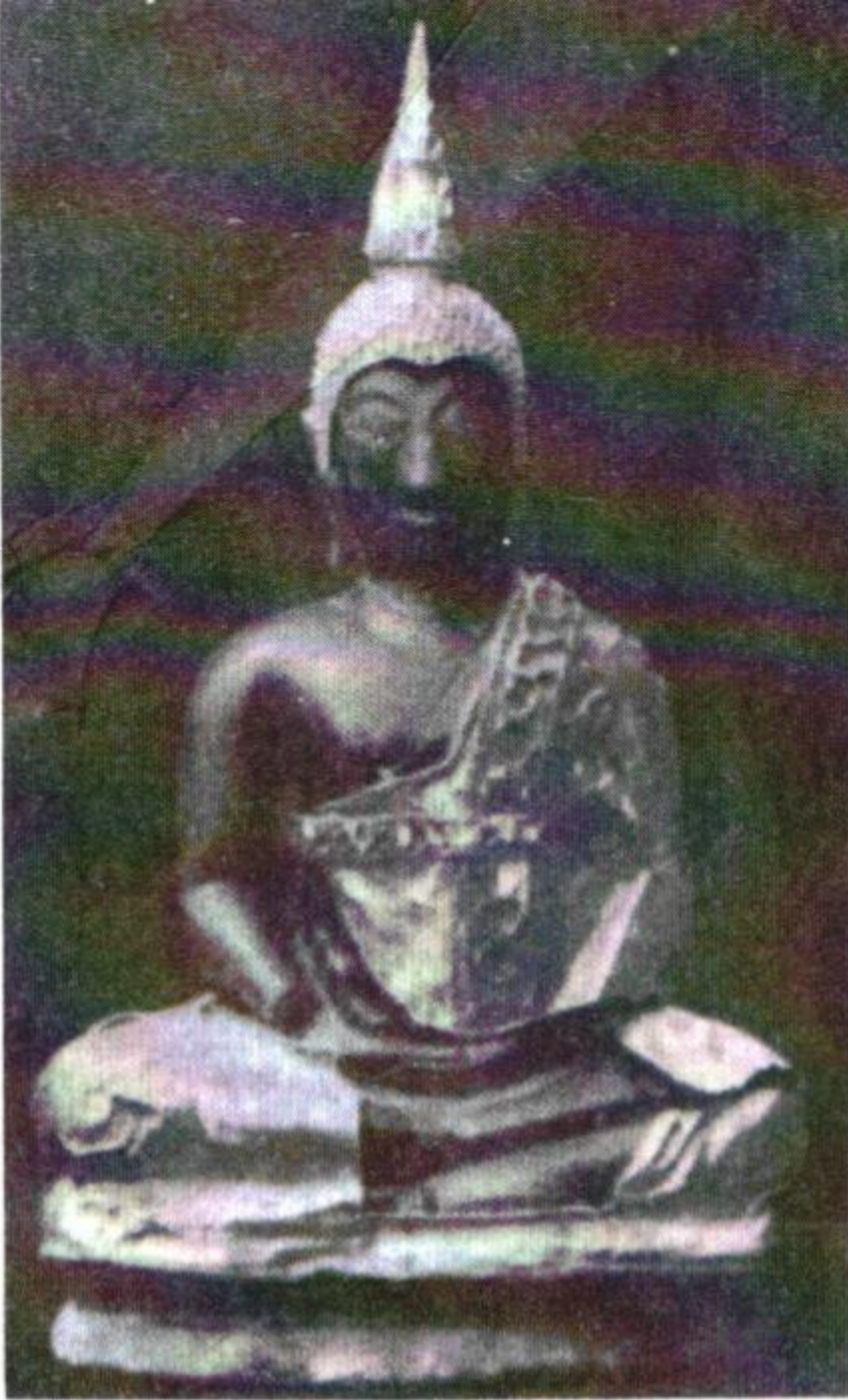
พระแก้วมรกต

สูง 17.7 ซม.

หน้าตักกว้าง 9.9 ซม.

สร้างในสมัยเวียงจันทน์

พบในกรุพระอุรังคธาตุ

พระพุทธรูปทองคำ

สูง 20 ซม.

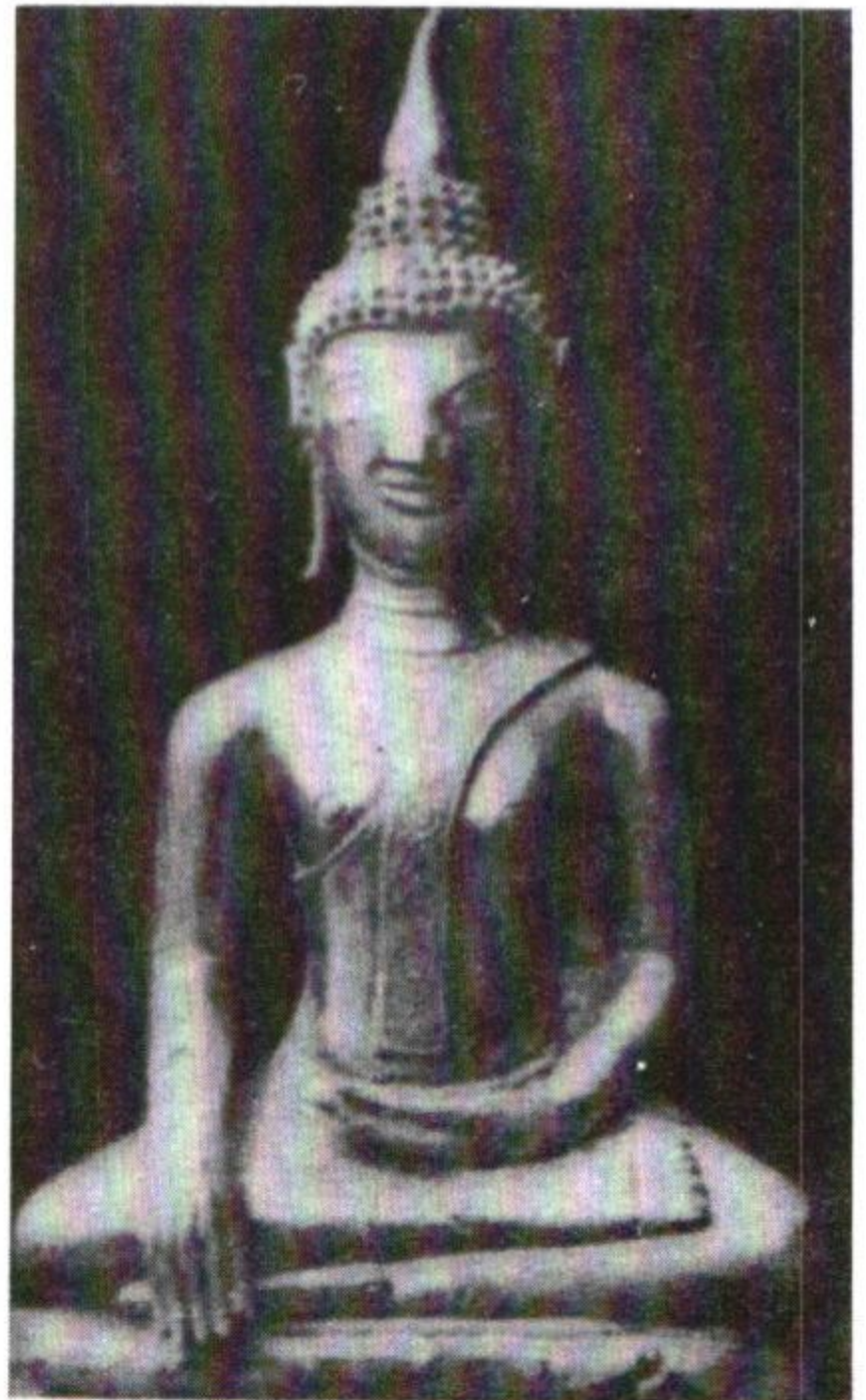
หน้าตักกว้าง 11 ซม.

หนัก 4.7 กก.

เป็นเนื้อทองคำบริสุทธิ์

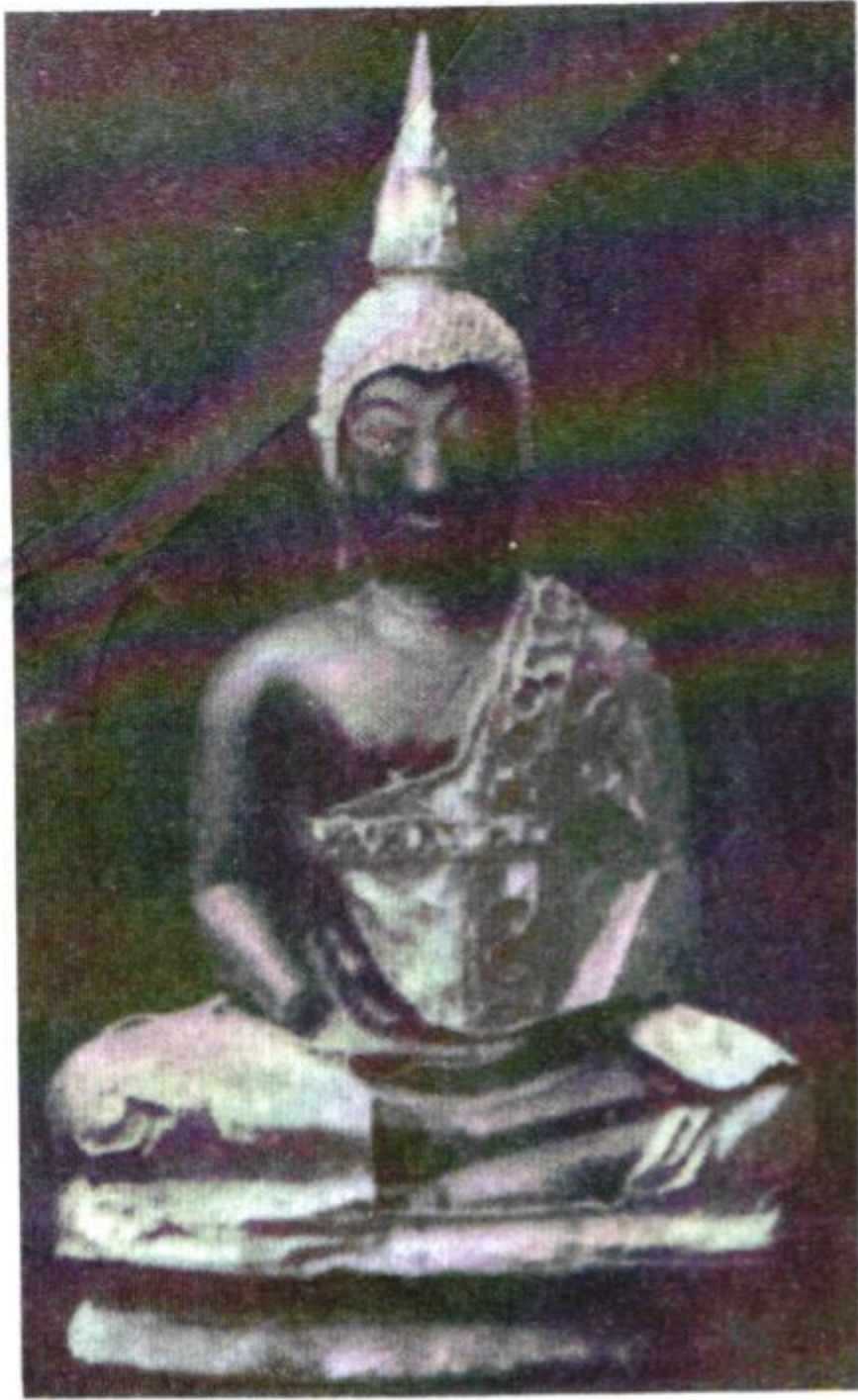
สร้างในสมัยเวียงจันทน์ล้านช้าง

พบในกรุพระอุรังคธาตุ

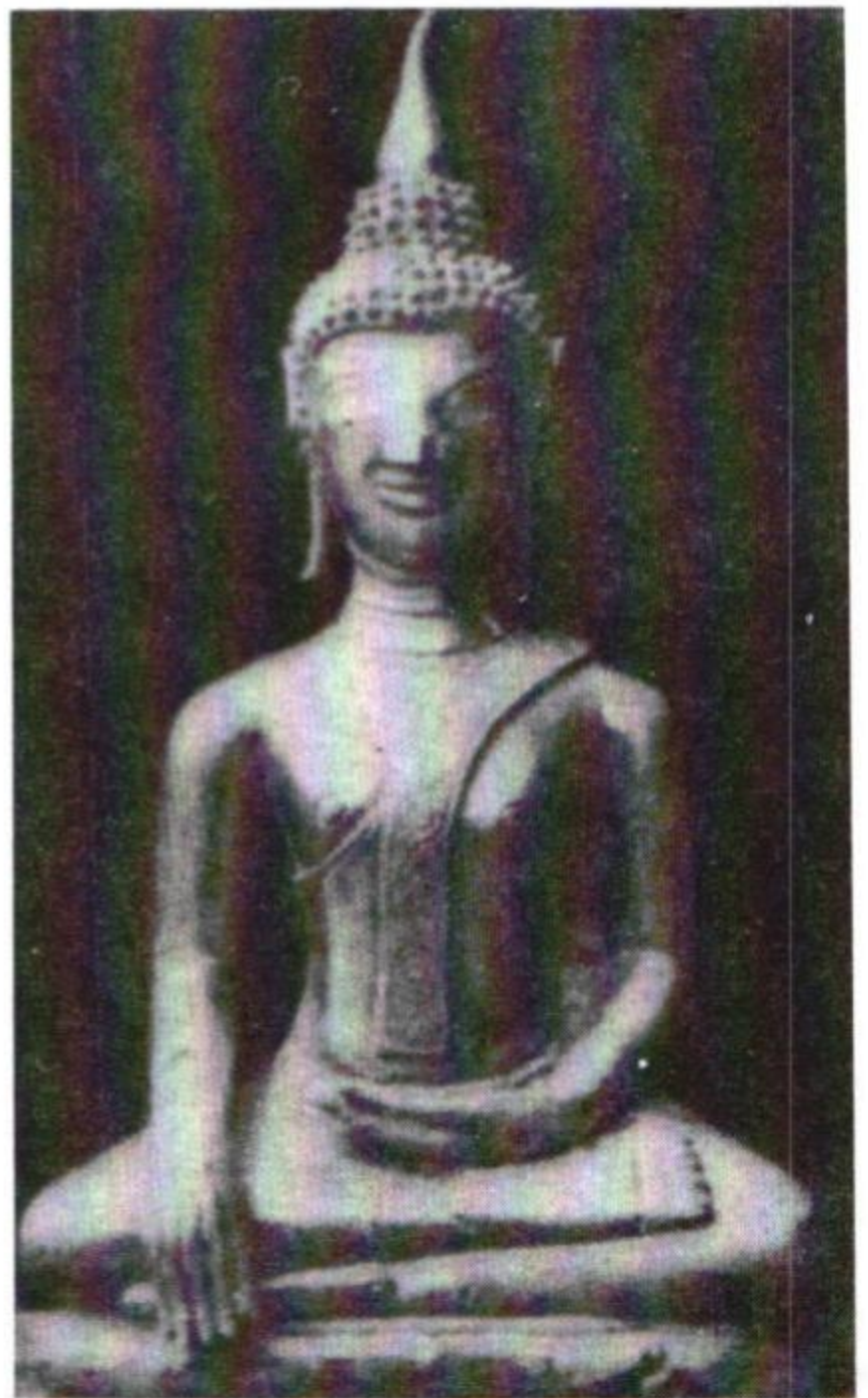
“พระกายของพระแก้วนี้สูง 1 ศอก 7 นิ้ว ส่วนหน้า
ตักกว้าง 23 นิ้ว ทุกวันนี้ได้มาประดิษฐานอยู่ในนครเวียงจันทน์
ถ้านายพรานชกชวนเพื่อนบ้านให้เลิกล่าสัตว์บริเวณภูเขาแก้ว
แล้วจะแต่งตั้งให้ท่านทั้งสองเป็นหัวหน้า และจะให้เสนา
อำมาตย์พาไปกราบไหว้สักวันหนึ่ง ตอนนี้เวลากราบไหว้
รำลึกถึงพระแก้วมรกตให้หันหน้าไปทางทิศเหนือ หากจะ
กราบไหว้ลูกแก้วลูกนี้ก็ให้หันหน้ามาทางนครจำปาศักดิ์พลา
งก่อน เจริญพร”

พระแก้วมรกต

สูง 17.7 ซม.
หน้าตักกว้าง 9.9 ซม.
สร้างในสมัยเวียงจันทน์
พบในกรุงพระอุรังคธาตุ

พระพุทธรูปทองคำ
สูง 20 ซม.
หน้าตักกว้าง 11 ซม.
หนัก 4.7 กก.
เป็นเนื้อทองคำบริสุทธิ์
สร้างในสมัยเวียงจันทน์ล้านช้าง
พบในกรุงพระอุรังคธาตุ

บทที่ 12
อวสาน

ย้อนกลับไปดูเหตุการณ์ทางนครเวียงจันทน์ หลังจากท่านยาคุฯ หนีออกจากวัดโพนสะเม็กแล้วมีพระนางสุมังคลาพาพระราชโอรสหนีไป เจ้านครเวียงจันทน์ตามมาพึ่งท่านพระครู แล้วท่านให้ราชโอรสที่ทรงพระนามว่า “องค์หล่อ” ไปขออาศัยอยู่กับเจ้าเมืองเว้ชาวญวนนั้น (ในบทที่ 6) ต่อมาอีก 6 ปี องค์หล่อได้รวบรวมกำลังไปยึดราชบัลลังก์คืน ประหารชีวิตพญาเมืองจันทน์ผู้ตั้งตัวเองเป็นพระมหากษัตริย์ แล้วองค์หล่อทรงเป็นพระมหากษัตริย์แทน ครั้นเสวยราชได้ 4 ปีก็ถูก “เจ้านันทราช” จับประหารชีวิตเสียแล้วขึ้นครองราชย์ พอเสวยราชย์ได้ 3 ปี ก็ถูกพระองค์ชัยจากเมืองเว้ของญวนยกทัพไปจับฆ่าเสีย แล้ว

เสนาอำมาตย์ลงมตีกันให้องค์ชายเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทรงพระนามว่า “พระไชยราชาธิราชที่ 2”

ส่วนพระนางสุมังคลาที่กำลังมีครรภ์แก่ได้ไปหลบซ่อนอยู่ที่เรือนลับแห่งหนึ่งนั้น ได้คลอดพระราชโอรสออกมา ทรงพระนามว่า “เจ้าหน่อกษัตริย์” บัดนี้เจ้าหน่อกษัตริย์มีพระวรกายทรงเจริญวัยเป็นหนุ่มใหญ่ขึ้นแล้ว แต่ก็ยังหลบซ่อนอยู่กับพระนางสุมังคลาด้วยความสงบสุข

ฝ่ายพระครูโพนสะเม็กผู้เป็นเจ้าเมืองมาได้ 4 ปี ประชาชนก็ร่มเย็นเป็นสุขทั่วหน้า ครั้นย่างเข้าปีที่ 5 เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเกิดทะเลาะเบาะแว้งชิงดีชิงเด่นกันเพราะผลประโยชน์ ช้ำยังมีโจรผู้ร้ายกำเริบเสิบสานสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนแทบทุกวัน ท่านพระครูจะชำระคดีความตามอาญาแผ่นดินก็กลัวผิดวินัยสงฆ์ จะนิ่งเฉยก็กลัวบ้านเมืองจะลุกเป็นไฟ จึงปรึกษากับเสนาบดีลงความเห็นกันว่า ควรไปอัญเชิญ “เจ้าหน่อกษัตริย์” พร้อมพระมารดามาครองเมืองแทน จึงให้จัดขบวนแห่ไปอัญเชิญมาอภิเษกเป็นเจ้าครองนคร แล้วถวายพระนามว่า “เจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูร” พร้อมขนานนามเมืองใหม่ว่า “นครจำปาศักดิ์-นักบวชศรี” มีพิธีฉลองสมโภชบวงสรวงจุดพลุดอกไม้ไฟถวายเทวดาตามประเพณีโบราณอยู่ 7 วัน 7 คืน ทั้งจัดให้มีการแข่งขันเรือยาวในลำน้ำโขงเป็นที่สนุกสนานยิ่งนัก

แล้วพระองค์ยังได้จัดตำแหน่งต่าง ๆ มอบให้เสนาอำมาตย์

สมัยนางแพงเป็นเจ้าเมือง ทั้งคนติดตามพระครูมาแต่หนแรก
อย่างทั่วถึง เช่น ให้เลื่อนยศจางสุดที่อยู่บ้านทางโขงเป็น ท้าวสุด
และเป็นที่พระศรีไชยเชษฐา ให้จางแก้วไปปกครองบ้านทุ่ง คลุม
ไปถึงแดนญวนและต่อแดนเขตเมืองพิมาย ให้จางหวดไปประจำ
บ้านดอนโขงลงไปถึงแก่งหลี่ผี สี่พันดอน ให้เชียงสาไปปกครอง
บ้านกุดหวาย (ทุกวันนี้เป็นอำเภอรัตนบุรี สังกัดจังหวัดสุรินทร์)

ให้ท้าวมันข้าหลวงเอกสมัยนางแพง ไปปกครองบ้าน
สาละวัน ซึ่งอยู่ฝั่งตะวันออกลำน้ำโขง ให้จางโสมไปปกครองบ้าน
อัตตะปือ ซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางที่ฝึกสอนช่างให้รู้จักทำงานลากซุง
ของนครเวียงจันทน์ ให้ท้าวพรหมไปปกครองบ้านธาตุกำเตาทีก
(ซึ่งต่อมาเป็นเมืองคำทองใหญ่)

อีกคนหนึ่งคือ ท้าวหลวงไปปกครองบ้านโขงเจียมที่ลำน้ำ
มูลไหลลงมาบรรจบลำน้ำโขง

พระอารามหลวงที่นางแพงเคยคิดจะสร้างให้ท่านพระครู
พำนัก ก็มาเสร็จสมบูรณ์ในรัชกาลเจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูร
นี้เอง ทำให้ท่านมีเวลาสอนศิษย์จากต่างเมืองอย่างเต็มที่โดยไม่
เหน็ดเหนื่อย ใครเรียนสำเร็จหรือแตกฉานในคัมภีร์ก็ได้เป็นครู
ช่วยสอนรุ่นใหม่ บางรูปเป็นนักเทศน์ฝีปากดีทรงภูมิปัญญา ก็
ออกจาริกบุญตามเมืองต่างๆ ทั้ง 2 ฝั่งโขง ลงไปถึงเมืองเขมร
ส่วนทางเหนือก็ไปถึงกรุงศรีอยุธยาและกรุงสุโขทัย เลยขึ้นไปถึง
อาณาจักรล้านนา แล้วเลยไปถึงอาณาจักรล้านช้างหรือหลวง-

พระบางโน้น เวลาถึงกำหนดฉลองพระธาตุพนมเดือนยี่ก็จะพากัน
เดินทางไปชุมนุมกันอยู่หลายคืน บางปีท่านพระครูผู้เป็นอาจารย์
ก็ไปร่วมชุมนุมแลกเปลี่ยนความรู้ที่อยู่หลายราตรี

ศิษย์รูปใดมีปัญหาในการเผยแพร่สังฆธรรมหรือพุทธ
ศาสนา ท่านจะเน้นให้เทศนาเป็นภาษาท้องถิ่นง่ายๆ เน้นให้ปลูก
ฝังศีล 5 อันเป็นศีลพื้นฐานของชาวบ้าน และหนทางดับทุกข์ 8
ประการ กำชับศิษย์ให้สอนชาวบ้านที่นิยมนับถือผีหรือลัทธิ
สวดอ้อนวอนเทพเจ้าต่างๆ ให้หันมาพิจารณาพุทธพจน์ของ
พระพุทธเจ้า เช่น “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” หรือ “จงละเว้น
อบายมุข 6 ประการ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและตนเอง” เป็นต้น

ท่านไปไหว้พระธาตุพนมครั้งสุดท้ายต้นเดือน 3 กับ
พระภิกษุรูปหนึ่ง กว่าจะกลับมาถึงวัดหลวงก็ตกเข้าต้นเดือน 6
พอดี เนื่องจากว่าขาเดินทางกลับต้องแวะพักเทศนาให้พุทธบริษัท
ฟังมาเรื่อยๆ แบบคำไหนนอนนั้น บางคืนปักกลดทำวิปัสสนาอยู่
กลางป่าดงพงไพร ตื่นเช้าจึงออกเดินทางโดยมีถุงผ้าถุงกับบาตร
ลูกเดียวสะพายอยู่บ่าซ้าย ส่วนบ่าขวาเป็นกลดและร่มกันแดด
กันฝน ถ้าศิษย์ที่ตามไปเห็นท่านเมื่อยล้าก็อาสาขอแบกแทน
บางวันมีชาวบ้านอาสาขับเกวียนให้นั่งแต่เข้ายันเที่ยง หรือบ่า
ยันเย็น

เมื่อมาถึงที่พักท่านก็มีอาการเป็นไข้จนลงโบสถ์ทำ
จริยาวัตรและวิปัสสนาไม่ไหว ทำให้ศิษย์ใกล้ชิดตกใจกันทั่วหน้า

จนมีตั้งแต่อำมาตย์เสนาบดีและองค์พระสร้อยศรีสมุทพุทธานุกร
ทรงมาเยี่ยมอาการไข้แทบทุกวัน บางวันมีผู้คนนั่งพนมมือดู
อาการไข้ของท่านจนกฤภูมิไม่มีที่ว่าง ถึงท่านจะมีอาการดั่งว่า ก็
พยายามลุกนั่งเจรจาพาทีด้วยใบหน้าสงบนิ่งไม่ร้อนไม่หนาว
ท่านมักยกคำสอนของพระพุทธเจ้ามากล่าวขึ้นว่า “ชาวโลกถูก
มัจจุราชคอยประหารอยู่ทุกโมงยาม ถูกความชราปิดล้อมไว้
ถูกลูกศรแห่งตัณหาทิ่มแทงพล่านไปด้วยความปรารถนา
ตลอดเวลา ความเจ็บไข้ ความแก่ และความตาย เหมือน
เป็นไฟ 3 กองคอยไล่ตามติด ท่านไม่ควรประมาท ทุกชีวิต
ย่อมจากโลกไป ผู้ที่ยังอยู่ไม่ควรเศร้าโศกถึงผู้ที่ตายไปแล้ว”

“ภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย.....คนจะตายก็ไปคนเดียว จะเกิด
ก็มาคนเดียว ความสัมพันธ์ของสัตว์ทั้งหลายเพียงได้มาพบ
ปะกันเท่านั้น ผู้รู้และนักปราชญ์ย่อมมองเห็นในโลกนี้และ
โลกหน้าจึงไม่เร่าร้อน.....ชีวิตนี้น้อยจริงหนอ คนย่อมตาย
อายุไม่ถึงร้อยปี ถึงอยู่เกินกว่านั้นก็ต้องตายด้วยความชรา
.....มุนีไม่คิดในสิ่งทั้งปวง ไม่ทำอันใดให้เป็นที่ยรักที่ยัง มุนี
นั้นเปรียบเหมือนคั่งน้ำไม่เปื้อนใบบัว วารีไม่คิดปทุมฉันใด
มุนีก็เป็นฉันนั้น”

“อานนท์....สมัยนั้นเราเป็นพระเจ้ามทาสุทัตต์ พระ
นครทั้งปราสาทแปดหมื่นสี่พันก็ของเรา อานนท์.....นครของ
เราชื่อ กบิลพัสดุ์ พระราชาพุทธบิดาพระนามว่า สุทโธทนะ

พระมารดาผู้ให้กำเนิดแก่เราพระนามว่า มายาเทวี โอรสนามว่า ราหุล เราเห็นนิมิต 4 อย่างจึงออกบวช ได้บำเพ็ญเพียรทุกรกิริยาอยู่ 6 พรรษา เราประกาศธรรมจักรที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี เราคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชื่อว่า โคตมะ เป็นสรวงของสรรพสัตว์”

คำวันหนึ่งพวกจานสุด จานทวด จานแก้ว และจานโสม ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าบ้านเมืองต่างๆ มาเยี่ยมอาการท่านก็กำชับสั่งให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของลาวและไทยสยามประเทศไว้ให้ดี เช่น “ฮิตสิบสอง” อันเป็นพิธีบุญแต่ละเดือนในปีหนึ่งๆ ซึ่งปู่ย่าตาทวดได้กระทำกันมาก่อน กำชับให้สอนสั่งลูกหลานรักแผ่นดินเกิด รักภูเข ป่าไม้ ลำธาร ทั้งสัตว์ป่าที่ชาวต่างชาติต่างเมืองกำลังกว้านซื้อบรรทุกเรือสำเภาไปไม่เว้นแต่ละวัน เตือนใจให้พากันรักษาพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์อย่าให้ชาติอื่นมาจับจองเป็นเจ้าของ และพยายามสร้างพุทธสถาน ยามมีโอกาส ดังท่านได้กระทำให้เห็นมาแล้ว

แล้วคำคืนนี้พวกจานสุดได้พากันพักผ่อนในกุฏิของท่าน จนถึงยาม 4 นาฬิกา ซึ่งท่านเคยทำวิปัสสนากรรมฐาน แต่พอจานสุดคลานไปถึงตัวท่านจะถามอาการก็มีอันชะงักงัน เพราะมีแสงรัศมีเปล่งประกายออกจากร่างท่านลอยขึ้นไปบนเพดาน จานสุดจึงเรียกท่านเบาๆ พลังจับแขนขาเขย่า อืดใจใหญ่ต่อมา จานสุดก็สะอื้นฮักๆ ปีมจะขาดใจตาย พลังพูดว่า

“ท่านยาคุจากเราไปเสียแล้ว พี่น้องเอ๋ย”

ต่อมาไม่นานนักเสียงร่ำระฆังบนหอก็ดังขึ้นเป็นช่วง ๆ บอกเหตุให้รู้ว่า ท่านพระครูฯ ได้มรณภาพแล้ว มีชาวบ้านใกล้เคียงพากันเข้ามาพลากร้องไห้สะอึกสะอื้น ถึงยาม 6 นาฬิกา ขอบฟ้าเบื้องตะวันออกเริ่มกลายเป็นสีทอง หลวงพ่อรูปหนึ่งประกาศก้องขึ้นด้วยเสียงสั่นระรัวว่า “ขอให้ทำใจเสียเถิดญาติโยมเอ๋ย ท่านยาคุของเราได้เสด็จขึ้นไปสู่สวรรค์แล้ว ดังท่านเคยสอนพวกเราไว้ว่า ในโลกแห่งความเป็นจริง มีแต่ความว่างเปล่า” เหล่าเสนาบดีทั้งอำมาตย์ราชครูมานั่งพนมมือดูพระศพของท่าน ปรีักษากันว่า ต้องไปทูลพระมหากษัตริย์ให้ทรงทราบโดยด่วนแล้วแยกย้ายกันไป

วันหนึ่งต่อมา มีคนตีฆ้องร้องป่าวทั่ววัดและนอกวัดว่า “พระมหากษัตริย์มีพระบัญชาให้สร้างพระเมรุประดิษฐานศพท่านพระครูฯ ให้ผู้เคารพศรัทธามากกราบไหว้เป็นเวลาหนึ่งเดือนก่อนทำพิธีฌาปนกิจศพ เมื่อครบกำหนดจึงมีพิธีพระราชทานเพลิงศพ จนผู้คนแน่นวัดแล้วแบ่งอัฐิไปก่อเจดีย์ไว้ริมฝั่งแม่น้ำโขง 3 องค์ เรียกกันว่า “ธาตุฝุ่น” ซึ่งหมายถึง เจดีย์บรรจุฝุ่นอัฐินั่นเอง

อัฐิอีกส่วนหนึ่งนำไปบรรจุไว้ที่เจดีย์ลูกหนึ่งซึ่งอยู่ชิดกำแพงรอบพระธาตุพนมหรืออู้งครธาตุที่ท่านพระครูเคยซ่อมแซมจนเสร็จเมื่อหลายปีก่อน เมื่อเสร็จแล้วจึงมีพิธีฉลองสมโภชรำลึกถึงท่านพระครูอยู่ 7 วัน 7 คืน ในการนี้มีชาวบ้านกะลิมและผู้

เคารพนับถือท่านจากนครเวียงจันทน์ ทั้งจากบ้านโพนผักเม็กมา
ร่วมพิธีจนมีดฟ้ามัวดิน ผู้มาภายหลังก็มกราบงามสามหนแล้ว
ยืนอ่านคำจารึกที่ฐานเจดีย์ด้วยน้ำตาคลอเบาว่า

“พระครูโพนสะเม็ก ชาตะ พ.ศ. 2174 ที่บ้านกะลิม
มรณะด้วยโรคชรา จุลศักราช 1082 ปีวอก โทสก ตรงกับวัน
พฤหัสบดีขึ้น 5 ค่ำ เดือน 7 พ.ศ. 2264”

แล้วทุกปีเวลามีพิธีฉลองสมโภชพระธาตุนมในต้น
เดือน 3 หรือกุมภาพันธ์ จะมีชาวพุทธไปกราบไหว้บูชารำลึกถึง
ท่านจึงจะเดินทางกลับ และตั้งแต่คราวนั้นก็มิมีชาวบ้านเรียกเจดีย์
ที่ว่านี้ว่า “ธาตุนาญาท่านโพนผักเม็ก” หรือ “ธาตุนาคูชี้หอม”

ถึงจะเรียกอย่างไรก็ไม่มีใครว่า แต่พระนาม “ยาคู
ชี้หอม” ผู้ยิ่งใหญ่แห่งลุ่มน้ำโขง ยังจารึกอยู่ในดวงใจชาว
ลาวทั้งไทยสยามริมฝั่งขวาลำน้ำโขงไปจนโลกสลายอย่าง
ไม่ต้องสงสัย

๒

ลัวเรื่อของท่านยาคุก็เคลื่อนออกจากฝั่งข้าา
บังเอิญฟ้าบนหัวมิดครึ้มเหมือนปาฏิหาริย์ ช้ำยังมีลม
แรงกับฟ้าแลบแปลบปลาบเหมือนฝนห่าใหญ่จะตกลง
มาเสียอีก ไม่นานนักท้องฟ้ากลับสว่างจ้าอีกหนหนึ่ง
แล้วมีเสียงคนบนฝั่งดังขึ้นอึงคะนึงว่า “ท่านยาคุยืน
กางฟ้ามืออยู่หัวเรือไล่เมฆฝนนี้ไปแล้ว พี่น้องเอ๋ย
ท่านต้องมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์อย่างไม่ต้องสงสัย”
บ้างก็ว่า ท่านยาคุไม่เป็นพระศรีอาริย์ก็เป็นพระอรหันต์
ลงมาเกิด ขอให้ท่านแพ่บารมีมาให้พวกข้าน้อยอยู่เย็น
เป็นสุขทุกทีวาราศรีด้วยเกิด สาธุ...

ยาคุขั้หอม

ISBN 974-87933-3-8

9 789748 793337

ราคา 80 บาท